

Herkese merhaba! Bu notlar, üniversite sınavı için mezuna kaldığımda tarih için tuttuğum deftere aittir.

Notlarımı PDF olarak paylaşma amacım, birebir benim notlarımdan çalışın diye değil, nasıl bir düzende çalıştığımı görmeniz, bilgi sahibi olmanız ve çalıştığınız kaynaklarda olmayan bilgiler varsa notlarımdan bakabilmeniz içindir.

*Lütfen çalışacağınız konuyu sadece benim notlarımdan okuyup test çözmeye geçmeyin. Bir başkasının kendi anlayacağı şekilde tuttuğu notlar aynı şekilde size fayda sağlamayabilir. **Kendi araştırmalarınız ve anlayacağınız şekilde tuttuğunuz notlar en verimli çalışma şeklinizdir her zaman.***

Tarihten nasıl çalıştığımı, bu notları hangi kaynaklardan çalışarak hazırladığımı ya da sınav tavsiyelerimi okumak isterseniz bloğumdaki “**ÜNİVERSİTE SINAVINA EVDE HAZIRLANMAK**” adlı yazımı inceleyebilirsiniz.

Sorunuz ya da eklemek istedikleriniz olursa bana eocezozer@gmail.com adresinden ya da **@referanscercevesi** adlı instagram hesabımdan ulaşabilirsiniz. (@hayalleregidenyolum hesabımdan taşındım.)

Sınav maratonunuzda hepinize başarılar dilerim. Umarım emeklerinizin karşılığını alırsınız.
Sevgiler,
Ece.

- İlk tarım merkezi → Çayönü / Diyarbakır
- Dünyada ilk şehir yerleşmesi → Konya / Catalhöyük

TARİH

- İnsan ve insan toplulukları
- Olaylar
- Yer ve zaman
- Neden / Sonuç
- Belgeler
- Objektif

Tarih Biliminin Özellikleri

- Belgeler
- Objektif
- Deney ve Gözlem yok.
- Kesin kanunlar yok.
- Benzer olaylar var.
- Bugünün şartlarıyla bakılmaz.
- Coğrafi şartlar

1

@hayalleregidenyolum

Yardımcı Bilimler

- Arkeoloji
- Coğrafya
- Antropoloji
- Etnoğrafya
- Kronoloji

Tarih Öncesi

Taş devri

- Kaba Taş
- Yontma Taş
- Cilalı Taş

Maden devri

- Bakır
- Tunç
- Demir

Tarih Devirleri

- İlk Çağ → Yazı
- Orta Çağ
- Yeni Çağ
- Yakın Çağ

Tüketici Hayat

Yontma, Kaba taş
Avcılık, Toplayıcılık
Göçebe

Üretici Hayat

Cilalı Taş
Tarım
Yerleşik Hayat

Kültür Etkileşimine Neden Olan Olaylar

- GÖÇ
- SAVAŞ
- TİCARET

Taş - Toprak - maden → İşleniş sıraları

İLK ÇAĞ UYGARLIKLARI

Yönetim Şekilleri

Tek kişi.

zümre, asiller

1) MUTLAKİYET → monarşi
→ Aristokrazi - Oligarşi
→ Teokrazi (din etkilidir)

2) MEŞRUTİYET = Kral + meclis (Parlamento)

↳ "kanuni Esasi" ile geçti Osmanlı.

3) CUMHURİYET = Halk + Demokrasi

2

⊗ Beylikler varsa merkezi yönetim zayıflamıştır.

İLK ÇAĞ

@hayalleregidenyolum

mezopotamya

- Sümer

- Akad

- Babil

- Asur

- Elam

Mısır

- Mısır

Anadolu

- Hitit

- Frigya

- Lidya

- İyon

- Urartu

Ön Asya

- Fenike

- İbrani

- İron (Persler)

- Asur

- Lidya

- İyon

- Fenike

- Yunan

- Yunan

- Yunan

- Yunan

- Yunan

- Yunan

- Yunan

- Yunan

- Yunan

- Yunan

- Yunan

- Yunan

- Yunan

- Yunan

- Yunan

- Yunan

- Yunan

- Yunan

- Yunan

İmparatorluklar

- Akad (Tarihin ilk imp.)

- Pers

- Büyük İskender

- Roma

Şehir Devletleri

- Sümer

- İyon

- Fenike

- Yunan

Ticaret

- Asur

- Lidya

- İyon

- Fenike

- Yunan

- Yunan

- Yunan

- Yunan

- Yunan

- Yunan

- Yunan

- Yunan

- Yunan

- Yunan

- Yunan

- Yunan

- Yunan

- Yunan

- Yunan

- Yunan

- Yunan

- Yunan

- Yunan

- Yunan

- Yunan

- Yunan

- Yunan

Anadolu ilk defa yazıyı
Asurlular tarafından öğrenmiştir.

+ İbraniler, tek tanrılı dine inanan ilk uygarlık. Diğerle

çok tanrılı dine inanmıştır.

+ Halk sosyal sınıflara ayrılmıştır

Sümer

- Yazı

- Kanun

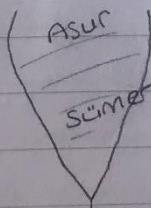
* Tarihte ilk yazılı

kanun bulunmuştur.

- Takvim

Babil

- Babil'in Asma Bahçeleri

Babil Körfezi

Asur Körfezi

MISIR

- Başka kültürlerden etkilenmemiştir.
- Firavun
- Piramit (Firavun mezarı)
- Hiyeroglif
- Papirüs kağıtlarına yazmışlar.
- Matematik, bilim, astronomi gelişmiş.
- Mumyalama

ÖN ASYA

FENİKE

- Alfabe'yi bulmuşlar.

İBRANİLER

- İlk tek tanrılı dine inanmışlar

PERSLER (İran)

- Eyaletlere bölünmüş.
- Merkezden valiler atanmış.

EGE

YUNAN

- Demokrasi
- Olimpiyat

HELEN

- * Helenizm, doğu ile batının kaynaşması.
- Büyük İskender imparatorluğu.

ROMA

- On iki levha kanunları
- Takvim (miladi) → Hz. İsa'nın doğumu.
- Alfabe (Latin)
- * Kavimler göçüyle zayıflamış.

395 yılında ikiye ayrıldı

Batı Roma

- Kavimler göçünün etkisiyle yıkılmıştır.

Doğu Roma (Bizans)

- 1453'te İstanbul'un fethi ile yıkılmış.

HİTİT (Efi)

- Pankuş
- * Tarihteki ilk yazılı antlaşma Hitit ve Mısır arasında "KADES" tir.
- Anal (Yıllık)

FRİGYA

- Tarıma çok önem vermişler.
- Kibele Tanrıçası.

LİDYA

- Kral Yolu
- Para'yı bulmuşlar.

İYON (İzmir, Efes, Foça, Milet)

- Deniz Ticareti
- İlim

URARTU (Tuşpa)

- (Van gölü ve çevresi)
- Ahirete inanır.

3

@hayalleregidenyolum

TÜRKLER = Yarıgöçebe, Teşkilatçı, Bağımsızlık Düşkünü
Sosyal sınıf Farklılığı yoktu. (Göçebe oldukları için)

İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK TARİHİ

Göç Nedenleri

- (*) + Kuraklık - Şiddetli kışlar - Hayvan Hastalıkları
- Dış baskılar - Nüfus Sıklığı - Bağımsızlık Mücadelesi

İslamiyet Öncesi Türk Devletleri

Büyük Türk Devletleri

- Asya Hun D.
- Avrupa Hun D.
- I. Göktürkler
- II. Göktürk (Kutluk)
- Uygurlar

Diğer Türk Devletleri

Göç Edenler

- Avarlar
- Bulgarlar
- Macarlar
- Pecenekler
- Oğuzlar
- Kıpçaklar
- Hazarlar

Orta Asya'da kalanlar

- Sibirler
- Akhunlar
- Kırğızlar
- Türgiş
- Karluk

4

@hayalleregidenyolum

→ Çin'e yerleşmek istememiş, benlikleri kaybolur diye.

Asya Hun = Teoman ilk hükümdarı. Çin seddi yapılmış.

Sonra oğlu Mete geçmiştir. İlk defa siyasi birliği kurmuş. Onlu sistemi yapmış.

- Çin entrikaları yıktı. Türkü türke kırdırmışlar. Kavimler Göçü;

Kavimler Göçü =

- Asya Hun dağılınca, hunlar Hazar denizi ile Aral gölü arasındaki bölgeyi işgal etmişler. Bu Avrupa'ya kadar ilerlemelerini sağlamış. Hunların hareketiyle bölgede kalınamayan kavimler batıya göç etmişler. Kavimlerin yıllarca süren yer değiştirmelerine denir.

Sonuçları :

- ilk çağ bitti, Orta Çağ başladı.
- Kavimler gittikleri yerde hristiyanlığı anlattılar.
- Derebeylik başladı. (Feodalite)
- Roma imp. ikiye ayrılmış.

→ Tarihin bilinen ilk türk topluluğu iskitler dir.

→ ilk hükümdarı Salgır dir.

Avrupa Hun Devleti = En büyük hükümdarı Attila' dır.
Roma imp. mücadele etmişler. Önce Doğu Roma (Bizans) ile mücadele etmiş. Bizans yenilip antlaşmaya uymuyormuş. Uldır: "Oraya gelirim güneşin battığı yere kadar alırım."
Önce doğu roma sonra batı vergiye bağlanmış.

- Attila önce ağılları geçmiş, zayıflamaya başlamış.

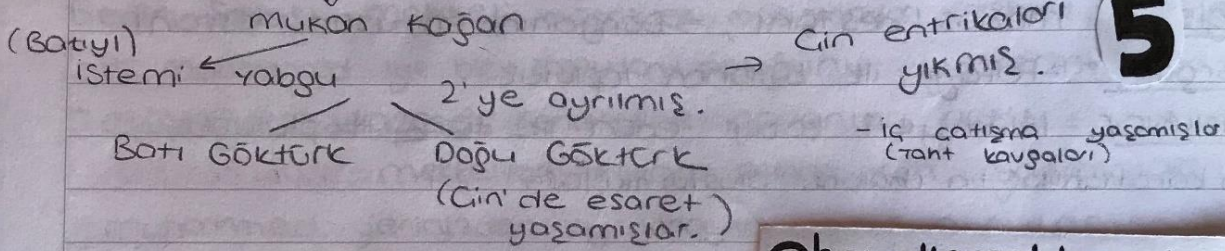
- Orta Asya'dan göç almayınca sayı azalmış.

- Benliklerini, kültürlerini unutmaya başlamışlardır.

(552 yılında)

I. Göktürk Devleti = (Türk adıyla kurulan ilk türk devleti) ★

- Kurucusu Bumin Kağan (Avarlar), işgal etmiş)

II. Göktürk (Kutluk) =

@hayalleregidenyolum

Kutluk Kağan

★ Orhun Kitabeleri yazılmış.

Kapğan Kağan

Bilge Kağan

Bilge Kağan + Kültigin

Kültigin

Tonyukuk adına yazılmış.

↓

+ Karluk + Basmlar + Uygurlar birleşerek yıkılmışlar (745)

★ İlk türk alfabesi Göktürkler tarafından yazılmış.

Uygur Devleti = (Yerleşik hayata geçen ilk uygarlık.)

Kutluk Bilge Kül Kağan kurmuş.

- Kırgızlar tarafından parçalanınca 2 gruba ayrılmış;

Turfan ve Kansu Uygurları

- Moğollar yıkmıştır. Ama Moğollar kültürlerini etkileyememiş, etkilenmiş ⇒ Uygurlar daha gelişmiş kültür.

- Maniheizm dinine inanmışlar. Savaşçılık özelliklerini kaybetmişler.

man ve Buda dinine girmeleri olumsuz

- Maniheizm et yemeyi yasakladığı için, tarıma yönelip yavaşlayınca savaşçılık özelliklerini kaybetmişler.
- matbaayı Çinlilerden alıp geliştirmişler.
- Uygar alfabesini yapmışlar.

@hayalleregidenyolum

Diger Türk Devletleri - Göç Edenler -

Avarlar = İstanbul'u kuşatan ilk türk devleti.

Bulgar ve macarlar = Türklerini unutup, hristiyanlığı benimsemişler.

Oğuzlar = En kalabalık türk topluluğu. ^{Siyasi açıdan en önemli topluluk.}

Hazarlar = Musevilik'i kabul eden ilk türk topluluğudur.

- Hoşgörölü, inancılara saygılıdır.

- Orta Asya'da kalanlar -

Kırgızlar = Manas destanı, ⇒ Dünyanın en uzun destanı.

Türğesler = Parayı ilk kullanan topluluk.

Karluklar = İslamiyeti kabul eden ilk türk topluluğu.

↳ Karahanlılar'ın halkını oluşturmuşlar.

6

Kurgan → Türklerin mezarı. Yuğ = Ölüm töreni.

Balbal → mezarların etrafına dikildiği düşman kador taş dikilirdi. Şaman, Kam → Din adamları.

- Göktanrı dinine inanmışlar genellikle.

Destanlar:

Hunlar → Bozkurt, Oğuz Kağan

Göktürkler → Ergenekon

Uygurlar → Göç, Türeyiş

Kırgızlar → Manas

İskit - Saka Türkleri → Şu ve Alper Tunga

İSLAM TARİHİ

- İslamiyet öncesi Arap Yarımadası →
 - Siyasi birlik yoktu.
 - Putlara inanıyorlardı.
 - Cevriye dönemi
- İslamiyet'in doğuşu
- Hicret
- Hz. Muhammed'in savaş ve seferleri
- Dört Halife Dönemi
- Emeviler
- Abbasiler
- Yıkılış
- İspanya'da kurulan İslam devletleri

@hayalleregidenyolum

7

Hicret: - İlk İslam devleti ortaya çıktı.

- Hicri takvimin başlangıcı

Mekke'den Medine'ye göç edilmiş. (622)

- Müslümanlar, baskılara dayanamayıp göçmüşler

Bedir Savaşı = mekkeli müşrikler, müslümanları tehdit etmişler.

- Hz. Muhammed iyi bir komutan olduğunu göstermiş.

- Müslümanlar kazandı. Kendilerine güvenleri arttı.

Uhud Savaşı: mekkeliler intikam almak için yapmışlar.

- Muhammed yerinizden ayrılmayın demiş. Okçular nasılsa kazanıyoruz deyip kalkmışlar. Ve mekkeliler, bozguna uğratmış.

- Müslümanlar yenildi.

- mekkeliler kesin bir üstünlük sağlayamadı.

Hendek Savaşı: Müslümanlar, hendek kazmışlar. mekkeliler gelince sışmış. - mekkeliler yeniden saldırmış. ④

- mekkeliler, müslümanlara bir daha saldırmadı.

(628)

Hudeybiye Antlaşma: mekkeliler müslümanları tanıdı. İlk antlaşma.

Müslümanlar Kabe'yi ziyaret istemişler. Mekke'ye girememişler. Elciler görüşüp antlaşma yapmışlar. Girmişler.

- Aralarındaki ilk antlaşma.

+ mekkeliler antlaşmaya uymamışlar.

Hayber' in Fethi: Mekkelilere destek olan yahudiler, ticaret yapan müslümanlara zarar vermişler.

- Bu yüzden Muhammed Yahudilerin elindeki Hayber Kalesi'ni aldı.

Mute Seferi: Bizansla yapılan ilk savaş.

Muhammed'in İslamiyete davet için gönderdiği askerî öldürdükleri için orduyu toplayıp Bizanslı püskürttü.

Mekke'nin Fethi: Kabe'ye ziyaret edilemeyince Mekke'yi almaya gitmiş müslümanlar, Mekkeliler de müslümanları tanıdıkları için biraz çekinmişler.

- Putlar kırılıyor.

- Mekke'ye İslamiyeti yaymaya başlamışlar.

@hayalleregidenyolum

Tebük Seferi: Bizans'ın saldırı yapacağı haberi geliyor, sonra gittiklerinde asılsız olduğunu görüyorlar.

- Bu sırada da Gassani Arapları İslamiyeti kabul ediyor.

- Peygamberimizin son seferidir.

DÖRT HALİFE DÖNEMİ (Cumhuriyet Devri olarak bilinir) Seçimle başa gelmişler.

- H2 Ebubekir **Ebubekir:** Kuran'ı kitap haline getirdi.

- H2 Ömer **Ömer:** Siyasi ve teşkilat, Adalet, Sınırların genişlemesi.

- H2 Osman **Osman:** Kuran çoğaltıldı.

- H2 Ali **Ali:** 14 mücadeleler.

(Sınırlar genişlemiş)

(milliyetçiliği)

Baradan oğla geçirdi.

Emeviler: Fetihler, Arap ırkçılığı vardır. (ilk İslam parası basıldı)

Abbassiler: Bilim, kültür, Türklerle önem verilmiş.

H2. Ömer Dönemi: Nihavent Savaşı = Türklerle ilk komşuluk

İlişkileri. İran İslam topraklarına katılmış. - Sasaniiler yıkılmış.

- ilk divan teşkilatı kurulmuş.

- Hicri takvim → Ay yılı

- İktisad sisteminin temelleri atılmış.

→ İran alınıp Sasani devletinin yıkılmasıyla Horasan bölgesine ulaşan Müslüman Araplar ile Türkler komşu olmuştu.

→ "Beytül mal" denilen devlet hazinesini oluşturdu.

(Hazar Türkleri)

→ Kuran çoğaltıldı.

H2. Osman Dönemi = Türklerle ilk savaş yapılmıştır.

- İlk deniz savaşı yapılmış.

→ ilk deniz savaşı yapılmış.

- Sayından olanları önemli yerlere getirmiş.

"Zatı's Savaşı" denilen deniz savaşı, Müslümanların ilk deniz zaferidir.

- Toplum karşı çıkınca Osman'ı öldürmüş.

@hayalleregidenyolum

H2. Ali Dönemi = + Cemal Vakası

- Siffin Savaşı → Şam valisi Muaviye halifeliğini ilan ediyor. Savaşı H2. Ali taraftarı kazanıyor.

Din'de ayrılık olmuş.

(Hakem olayı)

+ H2. Ali'yi destekleyenler

+ Muaviye'yi

+ ikisini de reddeden hariciler

- Daha sonra hariciler Ali'yi öldürmüş. **Emeviler Dönemi** başlamış.

+ ilk halifesi Muaviye. - Saltanat sistemi başlıyor.

Kerbela Olayı = Muaviye önce oğlu Yezid halifeliğini ilan etti.

Bunu kabul etmeyenler Küfeliiler H2. Ali'nin oğlu Hüseyin'i

istediler. Yezid, bunu duyunca Hüseyin'in Kûfe'ye gitmesini

engellemek için Kerbela'denilen yerde onu ve askerlerini

şerit etti.

→ Müslümanlar Sünni ve Şii olarak ikiye ayrıldı.

- Yezid çok fetih yapmış (Kuzey Afrika'nın tamamını almış)

- Yezid'ten sonra Abdümelik zamanı başlamıştır.

Abdümelik zamanı = - ilk Arap parası basılmış.

- Arapça resmi dil kabul edilmiş.

- Arap milliyetçiliği yapılmış.

+ Avrupa'daki ilerleyiş Puvatya Savaşı'na kadar sürdü. Sonra Müslümanlar Avrupa'da toprak kaybetmeye başladı.

Emevi Devleti'nin Yıkılması:

- Arap ırkçılığının yapılması (Ayrım yapılmış)

- Sınırlar genişlemiş, sorunlar çıkmış.

- Horosan'da Ebu Müslim başkaldırmış.

Emevi soyunu indirip Abbasi soyunu getirmiş.

Abbassiler Dönemi: - İlk halifesi Ebu'l Abbas Abdullah'tır.

Halife olunca, Emevi soyundakileri öldürmeye başlamış.

- Emevi soyundaki kaçanlar Kuzey Afrika'dan geçip gizlice İspanya'ya gidiyorlar.

- Endülü's Emevi devletini kuruyorlar.

- Abbassiler'in en parlak dönemi Harun Resid'tir.

- Zengin olunan, insanların mutlu olduğu, bilime, önem verilen bir dönemdir.

→ Sonra sırasıyla oğulları Emin, Memun ve Mutasım halife oldu.

→ Bilim ve kültüre önem vermişler.

- Türklerle çok önem verilmiş. Önemli görevlere, komutanlıklar, yöneticilikler almışlardır.

- Memun zamanında "Beytül Hikme" adında bilge evi açılmıştır.
↳ Eski eserler tercüme edilmiş. Zengin kültür oluşturmıştır.

- Türkler için özel şehir kuruluyor (SAMARRA)

- Avasım şehirleri kurulmuş. → Bizanstan gelecek saldırıları önlemek için türlerden oluşan sınırlarda şehirlerdir.

→ Tevai'f (mülk) → Abbassilerden kopuk bağımsız beyliklerdir.
↳ Abbassiler'in zayıflaması sonucu çıkmıştır.

Örneğin, bunlardan bazıları → Tolunoğulları, İhsidiler, Samanoğulları

Abbassiler'in yıkılması:

- Uzun bir süre gücünü dayanmışlar, Türklerin askeri gücü yönünde.
- Moğollar yıkmış Abbassiler'i kendi himayesi altına almış.

- Halife soyundaki kaçabilenler Mısır'daki memlük devletine sığınıyor. ve halifelik memlük devletinde devam ediyor.

İspanya'da da 2 müslüman devlet var;

- Endülü's Emevi (Kurtuba)

- Beni Ahmer (Elhamra)

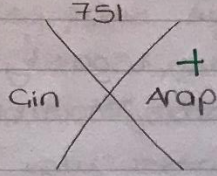
- Avrupa'da geri bir dönem vardı.
- Öğrenciler Endülü's'e eğitime geliyordu.

- Rönesans'ın başlamasını etkilemiştir.

- Daha sonra saldırılar sonucu yıkılmış.

İLK TÜRK İSLAM DEVLETLERİ

Talas Savaşı

- Orta Asya'nın hakimiyeti için
- Türkler Arapları tutmuştu.
- Araplarda Abbasiler vardı.
- ⊕ Türkler sayesinde araplar kazandı.

Sonuçları:

- Türkler toplu halde İslamiyeti kabul etti.
- ↳ Araplarda görmüşler ve kabul etmişler.

- Abbasiler ve Türkler arasında ticari ilişkiler artıyor.
- Türkler, Abbasilerde önemli görevlere getirilmeye başlanmış.
- Türkler sayesinde kağıt Avrupa'ya geçmiştir, Devamında matbaayı da öğrenmişler.

Türklerin İslamiyeti kabul etmesinin nedenleri;

Türkler, daha önceki dinlerindeki gibi benzer özellikler görmüşler İslamiyette. (Ortak özellikleri)

- Tek tanrı inancı. → Kurban kesme adeti
- Ahiret inancı. → Ahlaki özelliklere önem vermek.

@hayalleregidenyolum

Karahanılar: (İlk ~~musliman~~ Türk devleti)

Batı Türkistan ve maveran-nahr bölgesinde kurulmuşlar.

Kurucusu = Bilge Kağı Kadir Han

- ★ - Abdülkerim Sartuk Buğra Han zamanında İslamiyeti kabul etmişler.
- Yusuf Kadir Han, parlak dönemi.
- Korkuk, yağma, çihil topluluklarından oluşmuştur.

1042 yılında ikiye ayrılmıştır.

→ Veraset sistemi neden olmuştur.

→ Hükümdarın oğulları arasında bölünmüştür.

Batı Karahanlılar

Doğu Karahanlılar

↳ Horezşahlar yekmiş.

↳ Karahıtaylar son vermiş.

- Türk kültürünü geliştirmişler. İslam kültürüne köprü vazifesi olmuştur.

⊕ İlk musliman Türk devleti "İtil bulgarları"dır.

- (mutluluk veren Bilgi)
- Yusuf Has Hacıp tarafından yazılan "Kutadgu Bilig" bu dönemin eseridir. Bir devletin nasıl yönetilmesi gerektiği hakkında bilgi vermektedir.
 - Kâşgarlı Mahmud tarafından yazılan Divan-ı Lügati't Türk.
↳ Türkçe ^{mayetinde bir kitaptır} grapça sözlük. Türkçe'nin ne kadar zengin bir dil olduğunu kanıtlamak amacı vardır.
 - Posta teşkilatı Türklerde ilk Karahanlılar zamanında görülmüştür.
 - Vakıf sistemi çok gelişmiştir.

Gazneliler: Afganistan'da kurumuştur.

Kurucusu Alp Tigin → Sebük Tigin'in oğlu

- En parlak dönemi Gazneli Mahmud; (Sultan Mahmud)

↳ Zamanında Hindistan'a 17 sefer yapmıştır. Bunun sonucunda İslamiyet Hindistan'da yayılmaya başlamıştır.

→ Bundan önce Hindistan'da "kast" sistemi vardı.

Kast sistemi, insanların sosyal sınıflara ayrılmasıdır (İslamiyetle zayıflamış.)

→ Sultan Ürvan kullanmış ilk Türk hükümdar olan Sultan Mahmud Abbasi halifeleri adına para bastırıp hutbe okuttu. Böylece Selçuklular ve Osmanlılar döneminde de sürdürülecek olan İslam dünyasının lideri ve koruyuculuğu politikasının temelini attı.

Oğlu,

- Sultan Mesut dönemi, yıkılma dönemi.

→ Gaznelilerin yıkılmasında en önemli etken "Dandanakan Savaşı"dır.

⊕ Türk tarihinin dönüm noktalarından biri olarak gösterilebilir.

- İki Türk İslam devleti arasında olmuştur.

~~Gazneliler~~

~~Büyük Selçuklu Devleti +~~

@hayalleregidenyolum

→ Bu dönemde Firdavsi'nin "Şehnâme" adlı eseri vardır.

+ Dandanakan savaşı ile Gazneliler yıkıldı. Büyük Selçuklu Devleti kuruldu.

⊕ Dandanakan savaşını Tuğrul ve Çağrı Bey yönetmiş.

Büyük Selçuklu Devleti: (Önce beylikti, sonra devlet oldu, daha sonra imparatorluk haline geldi)

Kurucusu = Selçuk Bey

Selçuk Bey, Orta Asya'daki Oğuz Yabgu devletinde komutandı.

Halkımdarıyla anlaşamayınca kendi birliklerini alıyor, batıya göç ediyor. Ve Aral gölü yakınına "Cend" şehrine yerleşiyor. Burada İslamiyeti kabul ettiriyor. Böylece müslüman olan bir Türk beyliği haline geliyor. Gidererek sayıları artıyor. Orta Asya'dan gelen Oğuzlar Selçuklularla katılıyor.

→ Büyük Selçuklu, Oğuzların Uçak kolunun Kinik boyuna mensuptur.

Oğuz → Oklar anlamındadır. Baylar, kabileler
ok 1er-1er

13

- Selçuk Bey önce oğlu Arslan Yabgu geçiriyor.

- Arslan Yabgu, Gazneli Sultan Mahmud tarafından esir alınarak bir kaleye hapsediliyor. Kalede uzun süre kurtulmak için bekliyor. Hatta yeğenleri ordu toplayıp omcaları kurtarmak istiyorlar.

↳ Tuğrul ve Çağrı Bey

Ama kurtaramıyorlar. Ve Arslan Yabgu kalede yaşınarak ölüyor.

Yerine "Tuğrul ve Çağrı Beyler" geçiriyor.

devletin başına geçmiştir

ordu komutanı olmuş.

→ Taht kavgaları yapmamışlar. Devleti beraber yönetmişlerdir.

- Dandorakon Savaşı

→ Horasan Selçukluların eline geçiyor. Sınırları genişliyor.

- Pasinler Savaşı

- Bağdat Seferi

@hayalleregidenyolum

Pasinler Savaşı: Türklerin Anadolu'ya girmesiyle ilgili bir keşif savaşıdır. Acaba Türkiye'ye uygun mu değil mi diye.

- Türklerin sayısı giderek artıyordu Selçuklularda. Yeni yurtlar ortaya çıkıyordu. Buna göre Çağrı Bey komutanlarını göndererek nereeleri yurt edinilebilir onu araştırıyordu.

Bu arada da bizim hemednden olan prenslerden biri ölmüştü.

Savaş için nedenler ortaya çıkmaya başladı.

+ Selçuklu

Bizans

- Türklerin Anadolu için Bizans'la yaptığı ilk savaştır. (+)
- Savaşın sonra Bizans, Tuğrul Bey adına hutbe okutmayı kabul etti. Bu olay Tuğrul Bey'in etkinliğini arttırdı.
- Bundan sonra da Anadolu'ya Türk akınları başlamıştır.

Bağdat Seferi: Bağdat, Abbasiler'in başkentiydi. Ama Abbasiler siyasi olarak fazla güçlü değildi.

- İran'da kurulmuş olan Büveyhîoğulları, halifeliği ortadan kaldırmak istiyorlardı. Bu yüzden Abbasilerle savaşıya geçmiş.
- Bunun üzerine Abbasi halifesi Ka'im bi Emirullah, Tuğrul Bey'den yardım istiyor.
- Tuğrul Bey ordusuyla geliyor, Büveyhîoğullarıyla savaşır onları yeniyor ve Büveyhîoğulları İran'a çekiliyor.
- Sonra Tuğrul Bey ordusunu alıp geri dönüyor.
- Fırsattan yararlanan Büveyhîoğulları yeniden saldırıyor. Ve halifeyi esir alıyor.
- Tuğrul Bey kızıyor ve ordusuyla Büveyhîoğullarının üzerine yürüyor. Onları olduğu gibi ortadan kaldırıyor.
- Abbasi halifesine de diyor "Artık benim himayemdesini²."
- Ama devletin yöneticisi benim, siyasi işler benden sorulacak sen din işlerinden sorumlusun diyor.
- Din ve devlet işlerini ayırmış oluyor. (laikliğe benzeyen olay)

⊕ Tuğrul Bey'e Doğu'nun ve Batı'nın Sultanı denilmiş.

"Tuğrul ve Çağrı Bey önce Tuğrul Bey'in oğlu olmadığından Çağrı Bey'in oğlu Alparslan tahta geçiyor."

@hayalleregidenyolum

Alparslan Dönemi:

- Ani kalesi alınmış. Ve Kös kalesi.
- Malazgirt savaşı olmuş. (1071)

- Ani kalesi zor alınan bir kaledir.

- Alparslan Ani kalesini kuşatıp aduğu gibi alarak kendi topraklarına katıyor. Bunun üzerine halife, Alp Arslan'a "Ebü'l Feth" unvanını veriyor. → Fethiye babası.

@hayalleregidenyolum

Malazgirt Savaşı (1071):

Nedeni = Türklerin Anadolu'yu yurt tutmak istemesidir. Pasinler savaşı ile Türk okınları başlamıştı, Anadolu'nun yurt olmaya elverişli olduğu anlaşılmıştı.

Anadolu neden yurt edinmek istendi Türkler tarafından?

15

(+) - Coğrafi konumu yaşamaya elverişliydi.

- Bizans otoritesi fazla yoktu Anadolu da Yarı Bizanslar göçü bir devlet değildi o dönemlerde.

- NGFUS olarak fazla kalabalık bir bölge değildi.

Bunun üzerine orayı yurt tutmak istiyorlar Selçuklular.

→ Alparslan ordusuyla malazgirt Ovası'nda Bizans ordusuyla karşı karşıya geliyor. Bizanslar da Türkleri Anadolu'ya koymak istemiyorlar. Onun için Bizanslılar büyük bir ordu hazırlamıştır.

→ Alparslan önce elçilerini gönderiyor Romen Diyojen'e,

Bizans ordusunun komutanı Romen Diyojen'dir. Selçuklu ordusunun komutanı Alparslan'dır.

Elçiler diyor ki "Savaştan önce, kon dövülmeden evvel gelin masa başında anlaşalım. Anlaşma yapalım".

Romen Diyojen zannediyor ki Alparslan korktu ve gülmeye başlıyor. Elçilere "korktunuz değil, bizim sayımızın kalabalık olduğunu gördünüz. Yenileceğinizi anladınız, savaştan kaçmak istiyorsunuz."

Diyojen anlaşmayı kabul etmiyor ve savaş başlıyor.

- Alp Arslan ordunun en önünde savaşıyor ve Türklerin zaferiyle sonuçlanmıştır.

+ Selçuklu

1071

Bizans

- Anadolu'nun kapıları Türkler'e açılmıştır.

Savaşta Türklerin başarılı olmasının nedenleri;

+ Bizans ordusu yavaş, Selçuklu ordusu hızlıdır.

+ Çok önemli bir komutan tarafından yönetilmiştir. ^{→ peçenekler}

+ Bizanslarda Peçenek ve Oğuz Türkleri vardı. Bunlar savaş esnasında, savaşları milletin kendileri gibi Türk olduğunu gördüce Bizanslıların tarafını bırakıp, Selçukluların tarafına geçiyor.

Savaşın Sonuçları:

- Anadolu'nun kapıları Türkler'e açılmış.

- Anadolu'da ilk Türk beylikleri kuruldu.

16

→ Saltuklular, Mengücekoğulları, Danişmentogulları, Artuklular gibi Türk birlikleri kurulmuş.

- Böylece Anadolu'da Türk kültürü islam kültürü yayılmaya başladı.

@hayalleregidenyolum

⊕ İslamiyet Anadolu'da yayılmaya başladı.

- Türklerin islam camiasında önemi arttı.

- Bizanslıların Araplar'a yaptığı baskılar sona erdi.

- Ve Haçlı Seferleri'nin başlamasına neden oldu.

→ Alp Arslan'dan sonra oğlu Melikşah geçiyor.

Melikşah Dönemi: - En parlak dönemdir.

- Sınırlar o kadar genişlemiştir ki Hindistan'dan başlayıp Mısır'a kadar uzanmıştır.

- İlk altın para bastırılmıştır.

- İktisadi sistemi uygulanmıştır. (Osmanlı'da Timar Sistemi denirdi.)

- Nizamiye Medreseleri bu dönemde faaliyeti arttırmıştır.

- " " " " bilim kültür merkezi haline gelmiştir.

- Celali Takvim de bu dönemde hazırlanmıştır.

- Yapılan seferler son derece önemlidir.

→ Batıni Faaliyetleri görülmektedir. Batıniler, önemli Türk büyüklerimizi öldürmüştür. Bize çok zarar vermiştir. Selçukluları da yıpratmaya başlamıştır.

↳ Kur'an'ı kendilerine göre yorumlayıp insanlara zor vermiştir.

-melikşah döneminde taht kavgaları başlamıştı. Bu da Selçuklu devletini yıpratmaya başlıyor.

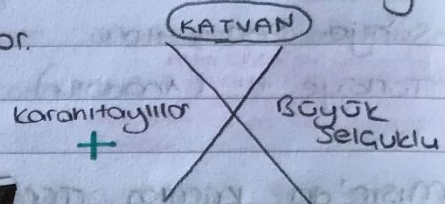
melikşah öldükten sonra yerine geçen hükümdarlar döneminde taht kavgaları devam etmişti. Hatta Haçlı Seferleri de yıpratmaya devam ediyordu. Sonra Sultan Sencer dönemi

(Oğuzlar'ın, türkmenlerin küstürülmesiyle karşılaşılıyor.)

Sultan Sencer Dönemi:

- Oğuzlar'ın isyan edip Sultan Sencer'i uzun bir süre esir ediyor. Sonra da Karahıtaylılar'ın saldırısı başlıyor.

- Selçuklular yıkılma sürecine girmiştir.

Selçuklular'ın Yıkılma Nedenleri:

- Veraset sistemi, taht kavgalarına yol açmıştır.

- "Güke Fethedenin malıdır" düşüncesi olumsuz

etkilemiş. Yorum: Fethetleri hızlandırıp sınırların genişlemesine yardımcı ama ne zaman merkezi otorite zayıflasa fetheden kişi bulunduğu yerde bağımsızlığını ilan

edip Selçuklular'dan ayrıyordu. Bu da parçalanmaya

hızlandırdı.

- Haçlı Seferleri

- Batıni mücadelesi

- Abbasiler'in eski güçlerine yeniden kavuşmak istemeleri

- Oğuzların küstürülmesi isyanı.

- Katvan Savaşı

- Atabeyliklerin kurulması.

Fetret Dönemi

- Taht kavgaları olduğundan bunamı geçen bir dönemdir.

→ Bu nedenle Büyük Selçuklu devleti eski gücünü kaybetmeye başlamıştır.

↓
melikşah'ın ölümünden sonra

@hayalleregidenyolum

Atabeylik: Selçuklular'da hükümdarın oğulları bir yere vali olarak gönderildiği zaman bilge kişileri yanına akıl hocası olarak koyuyorlardı.

↳ Para basma, hutbe okutma gibi yetkiler vermişler.

Bunlar hükümdarlık, bağımsızlık sembolüdür.

Selçuklular'ın merkezi otoritesi zayıflayınca, Atabeyler'de nasılsa hükümdarlık semballeri var, bağımsızlığını ilan ediyorlar.
↳ Selçuklular'ın parçalanmasını hızlandırıyor.

Büyük Selçukluların Dağılmasıyla Ortaya Çıkan Devlet ve Atabeylikler

Devletler

- Irak ve Horasan Selçukluları
- Kırmın Selçukluları
- Suriye Selçukluları
- Türkiye " (Anadolu)

Atabeylikler

- Selçuklar (Fars Atabeyliği)
- İldenizogulları (Azerbeycan ")
- Börililer (Şam Atabeyliği)
- Zengiler (Musul - Halep ")
- Beg-Teginogulları (Erbil Atabeyliği)

Mısır'da Kurulan Türk İslam Devletleri

+ Tolunoğulları } Abbasilerden

+ İhsitler → Hicaz bölgesini kapalı bağımsız ele geçirdi kutsal devletler topraklara hakim olan ilk Türk devletidir.

- Eyyübiler → Hicaz bölgesi Kudüsü geri almış. (Hittin savaşı)

- Memlükler

Tolunoğulları - Mısır'ın en parlak dönemi yaşamış.

- Nil nehrinin etrafına su kanalları yapılmış.

- Tarım çok gelişmiş, depolar tahılla dolmuş.

⊕ Tolunoğlu Ahmet önce Yahudiler, Müslümanlar, Hristiyanlar 3 gün yas tutmuştur.

⊕ Memlük sona erince Mısır, Osmanlılar'a geçiyor. Halifelik te Osmanlı devletine geçiyor.

@hayalleregidenyolum

Ön Asya ve Yakın Doğu'da Kurulan Türk Devletleri

⊕ Horzemsahlr = Aral gölünden başlayıp Hazar denizine kadar uzanan topraklarda kurumuş. Selçuklularla "Yassı Çemen" savaşını yapmış. Savaşı Selçuklular kazandı için zayıflamaya başlamış. Moğol (Cengizhan'ın) saldırısıyla da yıkılıyor (Moğol imparatorluğu)

⊕ Cengiz imparatorluğu = Hakimiyet alanı genişlemiştir. Cengiz'in en büyük mücadelesi Selçuklularla olmuştur. Kösedağ sav. yapmıştır. Selçuklular yenildiği için Anadolu'da Cengiz imp. hakimiyeti altına girmiştir.

Cengiz bir hata yapmış Türklerin veraset sistemini uygulamış. Cengiz önce imparatorluğu u oğlu arasında paylaşıyor. Yarı taht kavgalarında ve ve parçalanmaya yol açıyor.

Bunlardan ⊕ Kubray Hanlığı Çin'de

⊕ Göktay Hanlığı Türkistan'da

⊕ İlhanlı Devleti İran'da kuruldu.

⊕ Altınorda Hanlığı Karadeniz ile Hazar denizi toprakları arası kuruldu.

Türk ve müslüman bir devlet olarak devam etmişlerdir.

Türklerle karışık Türk kültürünü almıştır.

çağatay hanlığının zayıflaması
→ üzerine, timur tarafından kuruldu.

⊕ Timur imparatorluğu: Timur güçlü bir devlet kurmuş kendisi Türk ana kurduğu devlet Moğol'du. Moğol soyundan, hamedan soyundan gelmediği için tahta oturmamış. Yerine Çağatay Hanlığından gelen birisini oturturmuş. Ama Gükeji kendisi arkadan yönetmiştir.
→ Timur Türk devletidir. Moğollara da Türk kültürü girmiştir. Türklesmeye başlamıştır.

→ Moğollar cin'i almıştır. Timur'un en büyük olayı Osmanlılar üzerine yürümesidir. Osmanlılarla Yıldırım Beyazıt döneminde Ankara savaşı yapılmıştır. Yıldırım Beyazıt yenilmiş Timur'a esir düşmüştür. Osmanlılar'ın bir ara fetret dönemine girmesine neden olmuştur. Altın ordayı yıldı. Halburu "devlet" Rusların koradentile inmesini engelliyordu. Porçanında da Ruslar egemen oldu.

→ Hindistan'da kurulmuş.
⊕ Babür imparatorluğu = Timur soyundan gelen Babür Şah tarafından kurulmuştur. Cihan Şah'ın horumu için yaptırmış olduğu "Tac mahal Türbesi" dünyaca ünlüdür. İslamiyet'in daha da Hindistana yayılmasına neden olmuştur. Sonra İngiltere'nin sömürgesi altına girmiştir.

⊕ Karakoyunlar → Azerbaycan tarafında kurulmuş. Oranın Türklesmesine neden olmuştur.

⊕ Akkoyunlular → Doğu Anadolu bölgesinden İran'a doğru kurulmuştur. Giderek güçlenmiştir. Karakoyunları yıldı. Safeviler tarafından yıkılıyor. Şah ismail yıkılmıştır.
→ Fatih zamanında "Otuk Beli" savaşında zayıflamıştır.

■ Karahanlılar Döneminde yazılan eserler ;

- Edip Ahmet Yıkneki → Atabeta Hakayık
- Ahmet Yesevi → Divanı Hikmet
- Nizamîmülk → Siyasetname
- Ömer Hayyam → Rubailer

19

@hayalleregidenyolum

TÜRKİYE TARİHİ

Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu'da kurulan ilk Türk Beylikleri

- Saltuklular Beyliği (Erzurum ve civarı)
- Mengücekoğulları (Erzincon, kemon civarında)
- Danişmentogulları Beyliği (Kayseri, Sivas, Yozgat civarında)
- Artukoğulları Beyliği (Güneydoğu Anadolu bölgesinde) → Diyarbakır, Mardin
- ↳ Daha sonra 3 bölüme ayrılmış: • Hasankıyfoğulları • Harputogulları • Mardin Artukluları
- Çaka Beyliği (İzmir'de kurumuş. → Çaka Bey tarafından)

↳ İlk Türk denizci beyliği

20

lee → - Kurucularının isimlerini almışlardır.

- Anadolu'nun türklesmesine yardımcı olmuşlardır. (Yasadıkları köylere, kasaba, dağlara Türkçe isimler vermişler)
- Anadolu'nun kültür ve uygarlığının ilerlemesinde etkili olmuşlardır.
- ↳ Çok güzel mimari ve sanat eserleri meydana getirmişler.
- Haçlılara mücadele etmişler ve haçlıların zararlarını engellemeye çalışmışlardır.

@hayalleregidenyolum

Anadolu Selçuklu Devleti

- Kutalmışoğlu Süleyman Şah tarafından kurulmuştur.
- Gmelikşah tarafından görevlendirilip Anadolu'nun fethine memur edilmiştir.
- Süleyman Şah Anadolu'ya geliyor, zaten Anadolu'da güçlü bir devlet yok, Bizans'ın otoritesi etkili değildi. O yüzden rahat ilerliyor.
- İznik'e kadar geliyor Bizans'tan alıyor ve başkent yapıyor.
- Eskiden büyük selçuklu devletine bağlı olarak Anadolu'da bulunuyordu.
- Sonra 1077 yılında İznik'i başkent yaparak Anadolu Selçuklu Devleti'ni kuruyor. (İkinci başkenti Konya'dır.)
- Bizans'la mücadeleleri sürüyor. Daha sonra antlaşma sağlanıyor, sonra da Suriye Selçukluları üzerine yürüyor. Suriye Selçukluları ile yaptığı savaşta yeniliyor, bu savaşta ölüyor.
- ↳ Öldükten sonra Anadolu bir süre hükümdarsız kalıyor.
- Sonra oğlu I. Kılıçarslan geçiyor.

I. Kılıç Arslan Dönemi : Kılıçarslan hükümdar olunca devlet işlerini

düzene koydu.

- Caka Beyliği ile bir mücadelesi vardır. (Caka Bey'in damadadır Aslında.)

→ Caka Beyi daha önce Bizans'ta bulunuyordu. İstanbul'da. Hatta bir ara esir olarak yaşamıştı. Ama Bizans'ı çok iyi tanımıştı. Bizans'tan İzmir'e geliyor ve kendi ismiyle bir beylik kuruyor. Ve en büyük amacı İstanbul'u almaktır. Bunun için güçlü bir donanma hazırlıyor.

Bu durum Bizans'ı tedirgin ediyor. Tedbir alma yoluna giriyor.

- Türk'ü Türk'e kırdırma politikasını uygulamışlardır. Ve Kılıçarslan'ı

Caka Beyi ile karşı karşıya getirmek istiyorlar.

→ Caka Bey, Bizans oyunlarını biliyor. Bizans onu oyuna getiremeyeceğini anladığı için Kılıçarslan'ı etkilemeyi düşünüyor.

⇒ Kılıçarslan'ı Caka Beyine karşı kızdırıyor. (Etkili oluyor.)

Kılıçarslan yemekte " " zehirlenerek öldürüyor.

Caka Beyin ölümü üzerine Caka Beyliği zayıflıyor ve Bizans tarafından tamamen yıkılıyor.

Kılıçarslan, Büyük Selçuklu Sultanı Muhammed Tapar'ın gönderdiği orduyla savaşta yenildi. Yenilince bir ırmaktan geçerken atıyla bağularak öldü.

→ Kılıçarslan maratya'yı kuşattığı sırada, büyük bir haclı ordusunun Anadolu'ya ilerlediği haberini aldı. Kuşatmayı kaldırıp İznik'e döndü.

@hayalleregidenyolum

→ Kılıçarslan I. Haçlı seferi esnasında başarılı savunma yapılsa da İznik haclıların eline geçiyor. Bunun üzerine Konya başkent oluyor.

→ Kılıçarslan geriye çekilerek Gerilla savaşı yapmaya başlıyor. Haçlıların sayısı çok fazla, karşı karşıya başarılı olunamayacağını anladınca vur kaç şeklinde Gerilla Savaşı yapıyor. Savaş etkili oluyor. Haçlı ordusunu yıpratıyor. Sayıları yarı yarıya inmiştir. ⊕

"Haçlıların Anadolu'da geçtiği yerlerde böcek bile kalmamıştır."

Yani yakıp yıkıyorlarmış.

- Antakya'ya gidiyorlar ve orda Haçlılar kendilerine çeki düzen verip sayılarını arttırıyorlar. Güçlerini yeniden toplayınca esas amaçları olan Kudüs'e doğru hareket ediyorlar.

- Bu dönemde I. Kılıçarslan haçlılarla mücadele ediyor. ve haçlılara zarar verdiği durumlar ortaya çıkıyor. I. Kılıçarslan'dan sonra kardeşi I. Mesut geçiyor.

Anadolu kaynaklarında ilk kez Türkiye diye bahsedilmiş

→ İlk parayı bastıran hükümdar

I. Mesut Dönemi: (Sultan Mesut)

- II. haçlılarla mücadele etmiştir ve haçlıların ilerlemesini engellemiştir. Daha sonra II. Kılıçarslan geçiyor. Önemli bir dönemdir.

II. Kılıçarslan Dönemi: → İlk altın parayı bastıran hükümdar

- Danışmentoğulları beyliğini Selçuklulara katıyor. Haçlılarla mücadelesi oluyor. (3. Haçlı Seferi)
- Haçlıların başarılı olmasını engellemiştir.

Miryokere Savaşı

1176

Bizans

Anadolu Selçuklu +

@hayalleregidenyolum

22

- Anadolu'nun bir Türk yurdu olduğu ispatlandı.
- Bizanslılar savunmaya biz taarruza geçmişti.
- Batı devletleri bile Anadolu'ya Türkiye demeye başlamışlardır.
- Bizans, Türkleri Anadolu'dan atamayacaklarını anlamıştır.

Kılıçarslan'ın yaptığı hata: Ölmeden önce tahtı 11 oğlu arasında paylaşıyor. Türklerin geleneksel veraset sistemi. Taht kavgaları başlıyor. Bir süre sonra, oğulları arasında en başarılı olan I. Gıyasettin Keyhüsrev tahta geçiyor.

→ İsimlere bakarak Fars kültürü etkili olmuştur diyebiliriz. Anadolu Selçuklu Devleti'nin resmi dili Farsça'dır. İran kültürü etkilidir.

I. Gıyasettin Keyhüsrev Dönemi:

- Antalya limanı alınarak Akdeniz sahillerine ulaşılmıştır. Bu orada Ermeni krallığı itaat altına alınmıştır.

I. İzzettin Keykavus Dönemi: Sinop limanı alınarak Karadeniz

- tarafına ulaşılmıştır. Amaç ticareti geliştirmek (Deniz ticaretini)
- Trabzon Rum imparatorluğu vergiye bağlanmıştır.

I. Alaeddin Keykubat Dönemi:

- Anadolu Selçukluların en parlak dönemidir.
- Sınırlar genişlemiştir. Mengücekogulları Selçuklulara katılıyor, Anadolu'da Türk birliği sağlanıyor. Kırım'daki Suğdak ilmini Selçuklulara katılıyor. - Ticaret yolunun hakimiyeti Selçuklulara geçiyor.
- Ermeni kralığı vergiye bağlanmış.

YASSI GEMEN Savaşı

1230

Harzemşahlar

Anadolu Selçukluları +

23

Harzemşahların yenilmesi, zayıflamasına neden olmuştur. Bu da Cengiz imparatorluğu'nun (Moğollar) işine geldi ve Harzemşahları 1231'de yıktı, Moğollar böylece Anadolu'ya iyice yaklaştı.

- Anadolu sınırında bekliyorlar. Çünkü Anadolu Selçuklu devletinin zayıflayacağı zamanı bekliyorlar. Ne zaman zayıflarsa, Moğollar saldırıya geçecek.

@hayalleregidenyolum

- Alaeddin Keykubat ekonomik alanda da önemli çalışmalar yapmış. Özellikle deniz ticaretinin gelişmesiyle ilgili faaliyetleri vardır.

→ Bugünkü ismi "Alanya Kalesi"

- Önce Alaiye (Kanderon) Kalesini alarak ilk tersaneyi açmıştır.
- Kervansaraylar açıldı. Hanların ve kervansarayların sayıları artırılıyor.
- Yabancı tüccarlar, kalsınlar ticaret yapsınlar diye 3 gün hiç para ödemediği yiyip içip yatıp kalabiliyorlardı. Ticaretlerini de yapabiliyorlardı. → Yabancı tüccarları çekmek için yapılmıştı.

→ Ticaret yollarının güvenliğini sağlayan karakollar.

- Ticaret yolları üzerinde derbentler açıldı.
- Sigortacılık faaliyetini başlatmıştır.
- Ahilik ve lonca teşkilatı ⇒ Esnaf Sendikacılığı

↳ Esnafçılığı geliştirmek.

↳ Halka yarasan diye.

↳ Üretici ve tüketicinin hakkını koruyorlar.

II. Gıyasettin Keynüsrev Dönemi:

- Gerileme dönemi başlamıştır.

24

✓ Baba İshak isyanı

✓ Kösedağ Savaşı

Baba İshak isyanı: Bir türkmen şeyhinin çıkarttığı isyandır.

- Bir türkmen şeyhi olan baba İshak, vergilerin ağırlığını bahane ederek ayaklanıyor. İ. isyandır.

- II. Gıyasettin Keynüsrev isyanı bastırmak için ordularını gönderiyor. Bastırıyor ama ordular epey yoruluyor, asker yıpranıyor. Çünkü isyanı bastırmak uzun sürüyor.

→ Böylece Anadolu Selçuklu devletinin ordusu zayıflıyor.

↳ Bu durumdan Moğollar faydalanıyor. Hemen harekete geçiyorlar.

- Anadolu Selçuklu topraklarına giriyor Moğollar. Sivas'a kadar geliyorlar. Kösedağ denilen yer Anadolu Selçuklu ve Moğol ordusu karşı karşıya geliyor.

@hayalleregidenyolum

Kösedağ Savaşı: II. Gıyasettin Keynüsrev ve Moğol ordusunun arasında. Baycu Noyan var. Selçuklu ordusu sayıca fazladır. Ama Moğollar savaşlarda kolay kolay yenilmemistirdi.

→ Selçuklular önce biraz askerlerini Moğolların üstüne saldı.

Moğollarında yok etti. Tecrübesiz sultan, öncü kuvvetlerinin bozguna uğradığını duyunca ordunun yenildiğini sandı. Düşman eline geçmemek için kaçtı.

Askerleri de Sultanın harp meydanını terk ettiğini öğrenince onlar da cadırlarını bırakıp firar ettiler.

Ve Savaşı Moğollar kazandı.

1243
Türkiye Selçuklu X Moğollar
+

→ Bu yüzden Anadolu senelerce Moğol hakimiyetine girmiştir. Moğollar senelerce bizden vergi almıştır.

Doğulmasına, zayıflamasına neden olmuştur.

Hatta Moğollar taht kavgalarını körüklemiş.

→ Ve beylikler kurulmaya başlanmış artık Anadolu'da.

Toprak Yönetimi

- Has • mülk • İktâ • Vakıf

Has Toprak: Sultan'ın kendisine ve yakınlarına ayrılan topraktır.

Mülk Toprak: Sahiplerin kendi toprağıdır.

İktâ Toprak: Devletin toprağıdır. Savaşta başarılı olanlara dağıtır.

Yani dağıttığı kişi kiracı, devlet ev sahibidir.

Vakıf Toprak: Halk yarana ayrılan topraktır.

Devlet işleri, Büyük Divan (Divan-ı Saltanat) tarafından yönetilirdi.
Divan-ı İstifâ = mali konular
Divan-ı Arz = Ordunun ihtiyaçları
Divan-ı İnşâ = Devlet yazışmaları
Divan-ı İshâf = Devlet işlerinin teftişi

Selçuklular'da değişik topraklardan çocukları küçük yaşta alıp özel olarak yetiştirirlerdi. Buna "Gulam" Sistemi denirdi. Osmanlı'daki karşılığı "Kapıkulu Askerleri" dir.

Ordu Yönetimi

- Hassa kuvvetler • İktâ askerleri • Uç Askerleri

Hassa kuvvetler: Devletin merkezinde bulunan askerlerdir. Saray muhafızları.

Çocuk yaşta alınıp, yetiştirilir, orduya katılırdı.

İktâ askerleri: Toprağın geliriyle yetiştirilen askerlerdir. Osmanlı'da buna timarlı sipahiler deriz.

Uç askerleri: Sınırları koruyan asker

@hayalleregidenyolum

- Anadolu Selçuklular'da yaşayan önemli düşünürler almıştır.

Yunus Emre, Mevlana, Hacı Bektâşî Veli, Harabî...

26

→ Dönemde, çinçilik sanatı çok gelişmiştir. minyatör sanat gelişmiş. mimarisi gelişmiştir. Önemli mimari eserler yapılmıştır.

↳ Kervansaraylar, medreseler, camiler, darü'ssıfalar, imarethaneler...

→ Erzurum'da "Çifte minare Medresesi", Sivas'ta "Gök Medrese", Kayseri'de "Gevher Nesibe Darü'ssıfası", Konya'da "Ulu Cami" ve "Karatay medresesi"

Haçlı Seferleri

yönetim derebeylikler halinde

düşünce şekli

→ Her konunun incil'e göre açıklanması.

Ortaçağ Avrupası = Feodalite + Skolastik

- Halk sosyal sınıflara ayrılmış.

Köylüler, Burjuva, Soylular, Din Adamları

köylüler

hür köylüler

ticaret yapan sanat yapan sınıf

sözleri geçiyor.

→ Lâiklik yoktur.

Öncü kuvvetler = özel bir askerî eğitim almadan, halkın oradan burdan katıldığı düzensiz birliklerdir. (Çapırcı sığınağı)

Haçlı Seferleri nedenleri :

- Kudüs'ün alınması.
- Kutsal tarikatların çalışmaları.
- Din adamlarının halkı kızdırması.
- Şövalye ve saygılar yeni topraklar elde edip güçlenmek istedikler.
- Haçlı seferleri 8 defa yapıldı. (1096-1270)
- İlk 4 tane Anadolu üzerine olmuş. (Anadolu Selçuk, Anadolu Beylikleri)
- Son 4 tane Kuzey Afrika ve Orta Doğu üzerine (Memlükler)

I. Kılıçarslan dönemi

- I. Haçlı seferi 'nde iznik haçlıların eline geçiyor. Gerilla sav. yapılıyor. Anadolu, haçlılar tarafından bir baştan bir başa geçiliyor. Antakya'da dinlenip kuvvet topladıktan sonra Kudüs önlerine gidiyorlar ve müslümanların elinden alıyorlar.

→ Haçlılar açısından başarılıdır.

→ Bu arada musul Atabeyi, urfa'yı haçlıların elinden geri alıyor. Bu olay II. Haçlı seferine neden oluyor.

- II. Haçlı seferi daha güçlü hale geliyor. Kralar da katılmıştır. I. mesut karşılıyor, Anadolu selçuklu devletinde. Haçlılar başarılı olamıyor.
→ Bu arada Selahattin Eyyubi, Eyyubi devletini kurmuştu. Güçlü bir orduyla Kudüs'ün üzerine yürüyor, haçlıların elinden geri alıyor. Kudüs'ün müslümanların eline geçmesi III. Haçlı seferi'ne neden oldu.

- III. Haçlı seferi, çok büyük bir seferdir. Çok kalabalıktır. İngiliz ve Fransız kraları katılmıştır. Birbirlerine girmişler. Aslan yürekli Richard'da Eyyubiler'in elinden Kudüs'ü alamıyor.

- IV. Haçlı seferi 'nde haçlılar deniz yoluyla giderim diyorlar. Batın haçlılar toplanmaya başladı. Batın Avrupalı hristiyan toplulukları, haçlıları hazırlamıştır. Venedik, Cenova'da buluşmuşlar. Ve ticaret, gemicilik, bankacılık sektörü gelişiyor şehirler zenginleşmeye başlıyor.

27

- Bu arada Bizanslılar'da taht kavgaları başlıyor. Onun üzerine Bizans hükümdarı haçlılardan yardım istiyor. Haçlılar yönlerini değiştirip, yardım için İstanbul'a geliyorlar. Yani Bizans'a ^{zenginliği görüncce} Bizans çok güzel bir şehir olduğu için, fakir olan ^{Avrupa} Askerleri başlıyor Bizans'ı yağmalamaya. Her yeri yakıp yıkıyorlar. Bunun üzerine orda bulunan Rumlar onları zor kurtarıyor, kaçıyorlar. İstanbul'dan (Bizans'tan) kaçan Rumlar kimi İznik Rum imp., kimi de Trabzon Rum imp. kuruyor.

→ 1204 yılında da Haçlılar İstanbul'da Latin krallığını kuruyorlar.
↳ Bir süre sonra İznik'teki Rumlar 1261 yılında Latin krallığı yıkıp yeniden Bizans'ın devamlılığını sağlıyor.

28

→ Son 4 Haçlı seferi, hep deniz yoluyla olmuştur. Gemilerle Orta doğu, Kuzey Afrika'ya doğru gelmişler. Memlükler onların saldırılarını engellemişlerdir.

@hayalleregidenyolum

Haçlı Seferi Sonuçları:

- Avrupa'da üretim arttı.
- Feodalite rejimi zayıflamaya, merkezi krallıklar güçlenmeye başladı.
- Akdeniz limanları önem kazandı. (Venedik, Cenova, Marsilya)
- Din odamlarına güven sarsıldı.
- Kağıt, barut, pusula, matbaa gibi teknik malzemeler batıya taşındı.

→ Haçlı Seferleri kısa zaman içinde bakarsak çok olumsuzdur. Ama uzun vadede bakacak olursak, olumlu sonuçları da etkillemiştir.

↳ Pusula, coğrafi keşifleri etkiledi.

↳ Barut, derebeylerin yıkılmasına neden oldu.

- Hristiyan halk müslüman halkı daha yakından tanıma fırsatı bulmuştur.

→ Osmanlı kuruluş döneminde İstanbul'u
kışatan padişahlar: Yıldırım Bayezid, Musa Çelebi, 2. Murat

BEYLİKTEN DEVLETE

Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu

Ertuğrul Gazi ve
Osman Bey zamanı

29

→ Önce Söğüt Domaniç başkentti.

↳ Bilecik (Osman Bey zamanında)

↳ Yenisehir (Osman Bey zamanında)

↳ Bursa (Orhan Bey zamanında)

↳ İzmit (Orhan Bey zamanında)

↳ Bursa (Orhan Bey zamanında)

↳ Edirne (I. Murat zamanında)

↳ İstanbul (Fatih Sultan Mehmet zamanında)

Beylik → Ertuğrul Gazi
Osman Bey

Devlet → Osman Bey
Orhan Bey

Fatih zamanında
imparatorluk
dönemine geçildi.

→ Osmanlılar Oğuzların Bozok kolunun Kayı boyuna mensuptur.

↳ Oğuzlar moğollardan kaçıp Anadolu'ya gelmişlerdi. Kayı Boyu'nun
ilk geldiği yer Van-Ahlât'tır. Sonra I. Alaeddin Keykubat
zamanında ordan alınıp uç beyliği olarak Ankara-Karacadağ
tarafına yerleştiriliyor. → Giderek gelişiyor, büyüyor ve Söğüt
Domaniç'i alıyorlar, beylik olarak devam ediyorlar. Giderek
güçlenince devlet oluyor. → önceleri aşiretti.

@hayalleregidenyolum

→ Ertuğrul Gazi zamanında sınırlar "Bizans'ın" aleyhine olarak
genişliyordu, fakat ölünce yerine "seçim ile" en küçük oğlu
Osman Bey başa geliyor. Osman Bey zamanında sınırlar yine
Bizans'ın aleyhine olarak genişliyor. (Batıya doğru)
— Inegöl, Yarnisar, Bilecik alınıyor, ve Bilecik beyliğinin merkezi
haline getiriliyor.

↳ Bu arada Yenisehir, Koyunhisar alınarak büyüme devam
ediyor.

Yapılan ilk Osmanlı-Bizans
savaşı
"Koyunhisar Savaşı"

— Anadolu Selçuklu hükümdarı ilhanlı hükümdarının yanına gidince
Anadolu'da otorite boşluğu meydana geliyor. Bundan yararlanarak
"1299 yılında Osmanlı devleti bağımsızlığını ilan ediyor."

→ Osmanlı devletin esas kurulması, teşkilatlarıyla ve argüleriyle, Orhan Bey zamanıdır. Çöküş örgütlenmesi o zaman başlamıştı.

- Anadolu'da Bizans vardı, Trabzon Rum imp. vardı, Anadolu Selçuklu devleti vardı, İlhanlı devletinin hakimiyeti mevcuttu, ve birçok yerde de beylikler vardı.
- Balkanlarda, Sırbistan, Bulgaristan, Eflak Boğdan, Bosna Hersek.. vardı. Bizans ta vardı.
- Orta ve Yakın doğu'da Altınorda Hanlığı vardı, memlük ve İlhanlı devleti vardı.
- Avrupada İngiltere ve Fransa'nın yanı sıra Kutsal Roma Germen imp. vardı.

→ Bizanslılarda taht kavgaları vardı, balkanlarda güçlü bir devlet yoktu. Bu da Osmanlı'nın işine yaradı.

@hayalleregidenyolum

Osmanlı Beyliği'nin Büyüme Nedenleri

30

- Coğrafi konumu büyümeye elverişliydi
- Verimli topraklarda kurulmuştu,
- Ticaret yollarının geçtiği yerlerde
- Türkmenler ve Oguzlar araya gelerek sayıyı çoğalttılar.
- Bizans gibi taht kavgaları ve karışıklık içinde olan bir ülkenin sınırında kurulmuş olması, ilerlemesini kolaylaştırdı.
- merkezi otoritesini güçlü tuttu, iyi yöneticiler başa geçti.
- Diğer beylikler tarafından rahatsız edilmedi.
- Ahî'lerin desteği çok almıştı.
- Fetih ve cihan politikası da büyümesini arttırdı,
- İngiltere ve Fransa arasında yaşanan yüzyıl savaşları.

- Osman Bey Bursa'yı kuşatmıştır, almak istiyordu ama Bursa'nın alınmasını göremeden vefat etti. Sonra oğlu Orhan Bey devam etmiştir Bursa'nın kuşatılmasına.
- Bursa alındıktan sonra başkent olur ve Orhan Bey dönemi başlıyor.

Osmanlı devleti'nin kuruluş döneminde yapılan savaşlar ^{→ önemli savaşlar}

- Sırpsındı Savaşı
- 1. Kosova Savaşı
- Nigbolu Savaşı
- Ankara Savaşı
- Varna Savaşı

@hayallerigidenyolum

II. Kosova Savaşı

Orhan Bey Dönemi

- Bursa alındı.
- Maltepe (Parekanon) Savaşı oldu.
- Karesioğulları Osmanlılara katıldı.
- Gimpe Kalesi alındı. → Rumeni'ye geçişti.
- Ankara alındı.

→ ilk kez Orhan Bey döneminde, şehzadelerin yetiştirilmesi için sancak sistemi kurulmuş.

→ Sultan emrini kullanan ilk padişah

31

Maltepe (Parekanon) Savaşı: Bizanslılar ile olmuştur. Bizanslılar Türklerin ilerleyişini durdurmak istemişler. Ve yapılan Savaşı Osmanlılar kazanıyor. Önemi = İzmit, İzmit, Gemlik yolu bize açılıyor ve Bizans'ın Anadolu'daki hakimiyeti sona eriyor.

Karesioğulları Beyliği: (Balıkesir ve civarında kurulmuştur, Çarıkçılar - Balıkesir)

- Denizci bir beyliktir.

→ Savaş zoruyla alınmamıştır. Taht kavgaları neticesinde Osmanlı'ya katılmıştır kendiliğinden.

→ Osmanlı'ya katılmasının yararları:

- Osmanlı'nın donanması olmuş oldu.
- Osmanlı'ya katılan ilk Türk beyliğidir.
- Rumeni'ye geçiş kolaylaştı.
- Çok önemli komutanlar vardı. Onlar Osmanlı hizmetine girmiş ve fetihlerde çok yardımcı olmuştur.

Cimpe Kalesi'nin Alınması: Osmanlılar Bizans sınırında olduğundan, Bizans'ta taht kavgaları olunca Osmanlı'dan yardım istiyordu. Osmanlılar da hep yardım gönderiyor, Bizans'a destek veriyordu. Bunun üzerine Bizans hükümdarı hediye olarak Cimpe Kalesi'ni Osmanlı devletine veriyor. Cimpe Kalesi, Gelibolu'dadır. Süleyman Paşa komutasında Osmanlılar kaleyi iş ediniyorlar. Böylece Rumeli'de ilk toprağımız Cimpe Kalesi olmuştur. Bir süre sonra Osmanlılar kaleyle yetinmeyip ilerlemeye başlıyorlar Rumeli'de. → Tekirdağ, Malkara, Ipsala, Keşan, Çorlu'yu alıyorlar.

@hayalleregidenyolum

→ Bizans diyor "Biz ne yaptık böyle, kaleyi verdik bunlar daha kolay ilerlemeye başladı" Pismanlık duyuyor ve elçilerini gönderiyor, Cimpe Kalesi'ni bize verir misiniz diyorlar. Tabii Osmanlı vermiyor.

→ Osmanlı devletinde ilk para Osman Bey zamanında basılmıştır.

Orhan Bey zamanında da ilk gümüş para basılmıştır.

↳ İlk divan teşkilatı kurulmuştur.

↳ İlk düzenli ordu teşkilatı kurulmuştur. (Yaya ve maelem)

↳ İznik'te Osmanlı'nın ilk medresesi kurulmuştur. (İznik medresesi)

↳ Vezirlik sistemi de bu dönemde oluşmuştur.

32

I. Murat Dönemi: Rumeli ve Balkanlarda savaşlar olmuş.

Rumeli

- Sazlıdere (Bizansla olmuş.)

- Sırpsigindi (Hacılı ordusuyla olmuş.)

- Girmen (Hacılılarla, makedonya toprağı bize katılmış. Osmanlı üstünlüğü tanıdı.)

- Ploşnik (Osmanlı'nın yenilgisidir)

- I. Kosova (Hacılılar cesaretlenip I. Kosova'yı yapıyorlar.)

↳ Osmanlı hacıllara karşı büyük bir zafer kazanıyor.

↳ İlk defa açık arzide top, osm. tarafından bu savaşta kullanılmıştır.

↳ Savaşın sonra I. Murat, yaralıları arasında dolaşırken bir Sırpli genc tarafından şehit ediliyor.

Savaş meydanında şehit olan ilk Osmanlı padişahı I. Murat'tır.

↳ İlk yardım gönderdi Anadolu beylikleri

Anadolu → Osmanlı'ya ceyiz yoluyla toprak verdi.

- Germiyanogulları (Kütahya ve civarı)

- Hamitoğulları (Isparta ve civarı)

- Karamonogulları (Osmanlı'ya parayla toprak sattı.)

↳ Osmanlı'nın ilk savaş yaptığı beyliktir.

↳ Savaşı Osmanlılar kazanıyor.

↳ Karamonogulları, Osmanlı'nın göçünü kabul ediyor.

Sırpsigindi savaşı,
ilk "Osmanlı - Hacılı"
savaşıdır.

→ Sultan ünvanı kullanan ilk Osmanlı padişahı.

→ yenileri, devşirme
askerleri göre
sistemine göre
anıyordu.

→ önce, oğke hükümdar ve ailesinin
ortak malı sayılmaktaydı. I. Murat'tan
itibaren "öke padişah ve oğullarındır"
antayış hakkı oldu.

- Devşirme sistemi (Yeniçeri Ocakı) ilk defa kurulmuş.
- Rumeli beyler beyliği kurulmuştur. → I. Murat döneminde
kardeş katti yasallaştı.
- Timor sistemi ilk defa ortaya getirilmiştir.
- mâli teşkilat düzenlenmiştir.
- Devletin divan teşkilatıyla ilgili birimleri arttırılmaya başlanmıştır.
- Osmanlı devletinde ilk Sultan anvanını kullanan padişah "I. Murat"tır.

↳ Yeni maffedat
Orhan kabul
ediyor.

33

İSKÂN politikası: (Yerleşme politikası)

- Osmanlı devleti Rumeli'de toprak aldıkça, Anadoludaki türkmenleri
alip Rumeli'ye yerleştirmiştir. Böylece Rumeli'de türkmenlerin sayısını
arttırmaya başlamıştır. Düzenli bir şekilde uygulamış.

Amaç = Osmanlı devleti aldığı yerlerde kalıcı olmak istemiştir.

@hayalleregidenyolum

İstimalet politikası: (Hosgörü politikası)

- Balkanlarda aldığı yerlerde gayrimüslimlere, hristiyanlara hoşgörü
davranmıştır. inançlarına karışmamıştır. Hiçbir baskı yapmamıştır.
- ↳ Bu yüzden uzun süre Osmanlı'ya karşı isyan çıkmamıştır.
- ↳ "Osmanlıların balkanlarda yerleşmesini ve kalıcı olmasını sağlamıştır."

- Osmanlı yeni kurulduğunda hep batıya doğru hareket etmiş. Nedeni;
- Arablı da Türkmen Beylikleri vardır. Türk ve müslimandır. Yeni
Anadolu'ya ilerlemiş olsaydı, kardeş kardeşi vuracaktı.
- Anadolu türkmen beylikleri güçlü, Osmanlı yeni kurulduğu için
o kadar güçlü değil bu yüzden cabuk ypranabilirdi.
- ↳ Ama bizans güçlü bir devlet, merkezi otoritesi zayıf, halk
mutlu değil. Onun için Bizans'a, batıya doğru ilerlemek daha
kolay olacaktı.
- Fetih ve cihat politikası izlediği için, İslamiyet yayma
düşüncesi olduğu için.

- Gelibolu'da ilk Osmanlı tersanesi açıldı.
- Kütanya merkezli olarak Anadolu Beylerbeyi kuruldu.

Yıldırım Bayezit, Osmanlılara saldırıya Eflak voyvodasını bozguna uğrattı, Eflak'ı Osmanlı'ya bağladı.

Yıldırım Bayezit Dönemi:

Tahta çıkınca ilk işi beyliklerin üzerine yürümek olmuş. Beylikleri tek tek kendisine bağlamak istemiştir ve Türk birliğini sağlamak amacı vardır. Bunun için Karamanoğulları, Mentешеoğulları, Saruhanlı... üzerine tek tek yürüyüp kendisine bağlamıştır.

→ Orta Fırat'a kadar Osmanlı'nın sınırları genişlemiş ve Anadolu'da Türk Beyliği kısmen de olsa kurulmuş. Ama Bayezit'in bu beyliklerin üzerine yürümesinin bir nedeni vardı.

→ Karamanoğulları diğer beylikleri kızdırarak, Osmanlı'da nasılsa taht değişikliği oldu deyip, ittifaklar kurup Osmanlı'ya karşı güçlenmek istemişti.
→ Güzelnisar (Anadolu) hisarını yaptırmıştı.

→ Yıldırım Bayezit'in en büyük amacı İstanbul'u almaktır.

→ Birçok kez kuşatmıştır. (İstanbul'u kuşatan ilk Türk devleti Avarlar'dı, ilk İslam devleti Emevilerdi.)

→ Ama her seferinde engel çıkıyor ve alamıyor.

→ Haçlılar çok tedirgin oluyor, bizzat kızdırıyor. "Osmanlı İstanbul'u alırsa Avrupa'ya da geçer ona göre" demiş, Avrupa devletlerine.

→ Bunun üzerine Avrupa'da büyük bir haçlı orduları hazırlanıyor.

→ İlk defa Avrupa devletlerinde katıldığı bir haçlı seferidir.

→ "Niğbolu Savaşı"

34

→ Niğbolu kalesi Edirne yakınlarında

Niğbolu Savaşı: (Büyük bir haçlı ordusunun olduğu savaştır. Haçlılar

Niğbolu kalesi önüne geliyor o tarhte Niğbolu kalesi küçük bir

kaledir. Kale komutanı ^{bağın} hemen mektup yazıyor Yıldırım Bayezit'a

Diyor "hünkârım haçlı orduları çok güçlü, bana yardım etmezseniz kale haçlıların eline geçecek"

@hayalleregidenyolum

→ Bunun üzerine Bayezid İstanbul'u kuşatmayı bırakıp, ordularıyla Edirne yakınlarına yola çıkar. Ve kalenin önüne geliyor.

Büyük bir savaş oldu. Ve Osmanlılar kazandı.

→ Savaşın sonra Osmanlı, bulgaristanı tamamen kendi topraklarına katmıştır. Balkanlar yolu iyice Osmanlılar'a açılmıştır. Ve Bayezit tekrar İstanbul'un kuşatılmasına dönmüştür.

⊗ Bre Ragon

Abbasi halifesi, Bayezid'e "Anadolu'nun Sultanı" (sultan-ı iklimürum) ünvanı vermiş.

Eflak ve Boğdan Osmanlı üstünlüğünü tanıdı.
- Osmanlı'nın Avrupa üzerindeki baskısı arttı.

→ İstanbul bir daha kuşatılıyor fakat bu sefer de Timur engeli çıkıyor. Moğol hükümdarı olan, Türk Timur (Türk devleti diyelim) Timur devleti büyük bir ordu hazırlamıştır. Bu orduyla Osmanlı'nın üzerine yürümeye başlamıştır.

↳ Yıldırım Bayezit bunu duyunca, İstanbul kuşatılmasını bırakıyor, Timur'un ordusu için hazırlanmaya geliyor. Ankara savaşı oluyor.

Ankara Savaşı (1402): Nedenleri

35

— Bayezit ve Timur birbirlerine karşılıklı mektuplar yazmışlardır.

↳ Bu mektuplar iki büyük hükümdarı da sınırlendirmiş.

Önce Timur yazmış "Benim hakimiyetimi kabul et"
Bayezid sınırlanmış Benim gibi padişaha ne cesaretle böyle mektup yazar diye Timur'a hakaret dolu bir mektup göndermiştir.

— Timur'un önünden kaçan beyler Bayezit'e, Bayezit'in önünden kaçan beyler de Timur'a sığınıyor. Bu beyler, Timur ve Yıldırım'ı birbirlerine karşı kızdırıyor.

@hayalleregidenyolum

— Timur, Anadolu'ya geliyor, Sivas kalesini kuşatıyor. Ve kaledekilere teslim olmasını söylüyor. Kaledekiler bir süre dirense de teslim oluyor fakat teslim oldukları halde, Timur bütün Sivas halkını katletmiştir.

↳ Bunun üzerine Bayezit çok üzölmüştür. Savaşın önemli nedenlerinden biri.

— 2 hükümdar arasındaki rekabet. Hakimiyet rekabeti.

• Timur'un orduları Ankara Çubuk Ovası'na geliyor, Yıldırım'ın orduları da.

Savaş başlıyor.

— Timur'un ordusunda Filler de vardır. Bu Osmanlı için dezavantaj olmuştur. Yıldırım, savaş esnasında bakıyor ki Osmanlı başarılı olmayacak, hatta diğer nedeni de Osmanlı ordusundaki Karatatarlar, beyleri Timur'un tarafında olduğunu görünce, Timur'un tarafına geçiyorlar.
↳ Yıldırım, yanında çok az insanın kaldığını görünce atını çevirip kaçmak istiyor. Atın ayağa tasma takılıp tökezlerince, Yıldırım, Timur'a esir düşüyor.
Savaş Osmanlı'nın yenilgisiyle sonuçlanmıştır.

36

Sonuçları:

- Yıldırım ve oğlu Mustafa Çelebi Timur'a tutsak götürülüyor.
- Timur, beylere topraklarını geri veriyor. Yani Anadolu'daki beylikler yeniden kuruluyor. Böylece de Anadolu'da Türk birliği bozuluyor.
- Taht kavgaları başlıyor. Yıldırım oğulları arasında. **Osmanlı Fetret dönemi'ne giriyor.**
- Korkakayun ve Akkayunlular daha da güçlenerek Osmanlıya rakip haline gelecektir.
- İstanbul'un fethi gecikti.
- Osmanlı devleti'nin yükselme dönemine girmesi gecikti.
- Osmanlıların imp. olması gecikmiştir.

@hayalleregidenyolum

Fetret Devri (1402-1413): Taht kavgalarının olduğu dönem.

Yıldırım'ın altı oğlu vardı. 4 oğlu arasında oldu.

Süleyman Çelebi, İsa Çelebi, Mehmet Çelebi, Musa Çelebi

↳ Mehmet Çelebi, diğer kardeşlerini yenerek tahta geçiyor.

— Osmanlı'nın ikinci kurucusu Mehmet Çelebi olarak bilinir.

↳ kardeşlerini yenip tahta geçince öyle adlandırılmış.

Gelebi mehmet Dönemi:

- Yeniden beylikleri toparlama dönemidir. Beylikler üzerine yürüyüp Anadoludaki Türk birliğini kurma faaliyetine başlamıştır.
- İlk deniz yenilgimiz var. Venediklilerle yaptığımız marmara denizinde, ^{savaşta} Osm. donanmasının başında Galı Bey vardı. Savaşta şehit düşene yeniliyoruz.
- Şeyh Bedrettin ve ^{İslam anlayışına ters düşüncelerini yayması.} Mustafa Gelebi isyanları çıkmıştır. ^{düşmece}
- Eflak Osmanlı topraklarına katılmıştır.
- Görüyoruz ki isyanlar çıkmış ama Gelebi Mehmet bastırmış. düzeni yeniden sağlamış.
- Sonra II. Murat dönemi başlamıştır.

→ İstanbul'u kuşatmış.

@hayalleregidenyolum

II. Murat Dönemi:

- Anadolu'da Türk birliği kurma faaliyetleri artmıştır.
- ↳ Türk birliği için çalışmalar yapıldı.
- Yine Mustafa Gelebi isyanı çıkıyor. (2 tane Amcaş - kardaş)
- ↳ isyanı bastırıp Balkanlar üzerine yürüyor. Önce başarılıydı, ama bir ara Karamanlıları Osmanlı'ya karşı gelince, Osmanlı Karamanlıları'nın üzerine yürümek zorunda kalıyor. Ve onların isyanını bastırıp yeniden Balkanlara gidince güç azalmıştır Osmanlı'nın. Ve Balkanlar'dan yenilgiler almaya başlıyor.

→ Osmanlılar yenilmeye başlıyor bu arada Macar ile Osmanlı arasında (1444) yılında Edirne - Segedin antl. yapılıyor.

→ Hacılar ile Osmanlı arasında imzalanan ilk antlaşma

Edirne - Segedin Antlaşması (1444):

- Osmanlı'nın Balkanlarla yaptığı ilk resmi antlaşmadır.
- 10 yıl birbirleriyle savaşmayacaklar
- Tuna nehri sınır olmuştur.
- Eflak ayrılmıştır fakat Osmanlı'ya vergi verecektir.
- Sırp krallığı yeniden kurulacak. Osm. vergi verecekti.
- İki taraf ant. uyaraklarına dair kutsal kitapları üstüne yemin ettiler.

37

Ama II. Murat'ın morali bozulmuştu küçük oğlunu kaybetti.
Ve Edirne - Segedin ant. pek Osmanlı'ya yaramadı.

Bunun için uç beylikler, Rumeli'deki beyler muvafakat
yapmaya başlamıştır. Bunun üzerine II. Murat tahttan ayrılıyor,
yerine küçük yaşta oğlu II. Mehmet geliyor.

→ Bu duruma Avrupalılar çok seviniyor. Osmanlı'nın başına küçük
yaşta birisi geçti, diyorlar. Ve Papa'nın izniyle yeminlerini
bozuyorlar (antlaşmayı).

38

→ Haçlı ordusu hazırlayıp Osmanlı üzerine yürüyorlar.

→ Bunun üzerine II. Mehmet babasına mektup yazıyor. Diyor ki
"Sayet ben padişah isem, emrediyorum ordunun başına geç,
padişah sen isen niye oturuyorsun tahtın başına geç"

→ Bunun üzerine II. Murat ordunun başına geçmek zorunda
kalmıştır. Ve Varna Savaşı yapılmış.

Varna Sav. II. Kosova
Sav. nedenleri
→ Osmanlı'nın Rumeli'de
ilerleyişini engellemek.

Varna Savaşı: (Haçlı ordusuyla Osmanlı ordusu) (1444)

- Savaşı Osmanlı kazanıyor.

→ Haçlıların güçlü oldukları halde yenilmesi morallerini bozmuştur.

→ 4 sene sonra yeniden güçlenip daha büyük bir haçlı ordusu hazırlayıp
Osmanlı'nın üzerine yürümüştür.

@hayalleregidenyolum

II. Kosova Savaşı: (1448) = Osmanlı devleti kazanmış.

→ Osmanlı balkanlara kesin olarak yerleşmiştir.

- Batı devletleri, Türkleri Balkanlar'dan atamayacaklarını onadılar.

→ Osmanlı taarruza, Batı devletleri savunmaya çekilmiştir.

Dünya Gücü Osmanlı Devleti (Yükseleme Dönemi)

Padışahları Fatih Sultan Mehmed ile başlar, II. Beyazid, Yavuz Sultan Selim, Kanuni Sultan Süleyman, II. Selim, III. Murat'tır.

→ Fatih, II. Murat'tan sonra tahta geçti. En büyük amacı İstanbul'u almaktı. Bunun için hazırlıklara geçti.

↳ Önce karamanogulları üzerine yürüdü, Osmanlı'ya bağladı. Sonra Osmanlı'nın diğer uygarlıklarına geçti.

→ Hazırlıklar içerisinde çok büyük menzilli topolar döktürdü. En büyüğüne şahi adı verilmiş.

@hayalleregidenyolum

→ Tekerekli kaleler yaptırdı, surlara daha rahat geçebilsin diye.

→ Rumeli (Boğazkesen) Hisarı'nı yaptırdı.

→ Mora'ya kuvvetler gönderdi, bazı Avrupa devletleriyle ittifaklar kurdu.

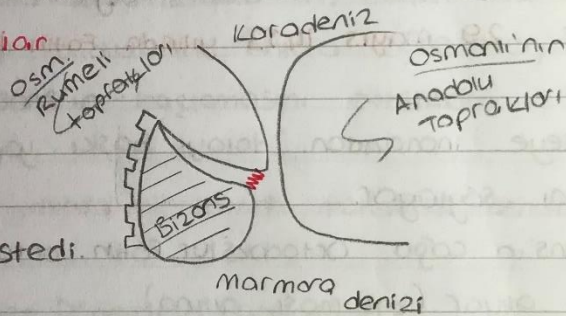
→ Rize, Silivri gibi kaleleri alarak iyice yaklaştı.

→ 400 parçalık bir donanma hazırlattı.

39

Bizans'ın yaptığı Hazırlıklar

- Haliçe zincir çekti.
- Bizans halkını silahlandırdı.
- Surları onarttı.
- Haçlı devletlerinden yardım istedi.

İstanbul'un Fethi'nin Nedenleri

- Coğrafi konumu. (Jeopolitik önemi çok fazladır) ^{iki kıtayı (Asya-Avrupa)} birbirine bağlar.
↳ Koradeniz ve Marmara denizini birbirine bağlar.
- Bizans Osmanlı toprakları'nın tam ortasında kaldı. Bizim Anadolu'dan Rumeli'ye geçişimizi zorlaştırıyordu. Topraklarımızı birleştirmek için oradaki bölümü kaldırmamız gerekiyordu.
- Bizans Osmanlı'daki taht kavgalarını körükleyip, otoritesini zayıflatmaya çalışıyor, Osmanlı'yı içten yıkmaya çalışıyordu.
- Bizans haçlılardan yardım istiyor, haçlı seferlerinin Osmanlılar'da yapılmasına neden oluyordu.
- İpek yolu ticareti geçiyordu. (Ekonomik açıdan önemli)
- Hz. Muhammed'in İstanbul'u alan komutan için ne mutlu sözü.

• Fatih, ordusunu düzenliyor. Hem denizden, hem karadan alınması gerekiyor. Çünkü sadece karadan çok zor.

→ Topkapı taraflarına ordusunu koyuyor, kendisi merkez kuvvetlerin başındadır.

→ Taarruz önce Topkapı taraflarından başladı. Top atışları ile. Fakat surlar Bizanslı tarafından anarılıyordu. Tedbir alıyorlardı.

→ Haçlı donanmaları yardıma geldi.

Osmanlı donanmalarını yorarak Haliç'ten içeri girdi. Fatih çok kızdı. Nasıl engelleyemediler diyerek Balıoğlu Süleyman Paşa'yı görevden aldı.

→ Karalardan gemileri aşırma yolunu düşünüyor. Ve Galata sirtlarına tahtadan kızaklar döşettiyor. Bunların üzerine tonlarla zeytinyağı döktürerek yağlatıyor. Ve Tophane'den Tepebaşına çekiliyor.

→ Bir gecede 72 parça gemiyi bırakıyor. Gemiler kayarak Haliç'e iniyor. 29 Mayıs 1453 yılında Fatih İstanbul'a giriyor.

40

→ Kimseye inancından dolayı baskı yapamayacağını, herkesin serbest olacağını söylüyor.

→ Bizans'ın çoğu Ortodokstur. Fatih, Ortodoksları Fatih, kendi himayesi altına alıyor (koruması altına).

@hayalleregidenyolum

Fatih'in İstanbul'u aldıktan sonra Ortodoksları himayesi altına almasının nedeni nedir?

Avrupadaki haçlı ittifakını engellemek için. Hristiyan birliğini önlemek için. Katoliklerle Ortodokslar'ın birleşmesini önleyip, en azından Ortodokslar bizim yanımızda yer alsın diye himayesi altına almıştır.

Fatih Sultan Mehmet

16 krallık ve

3 imparatorluğa son vermiştir.

→ imparatorluklardan birisi de Bizans'tır.

İstanbul'un alınmasının Türk tarihi açısından önemi

- İstanbul Osmanlı devletinin başkenti olmuştur.
- Anadolu ve Rumeli topraklarımız birleşmiştir.
- Osmanlı devleti yükselme dönemine girdi.
- Osmanlı devleti imparatorluk oldu.

41

Hayalleri geridenyolum

Dünya Tarihi açısından sonuçları

- 1000 senelik bir imparatorluk yıkıldı. (Bizans imp.)
- Büyük toprakların, yüksek surları yıkacağı anlaşıldığı için bu olay Avrupa'da kralların derebeylerin surlarını yıkmasına neden oldu. Böylece Feodalite zayıflamaya, merkezi krallıklar güçlenmeye başladı.
- Ortacağ bitti, Yeni Çağ başladı.
- İpek yolu ticareti Osmanlı'nın eline geçtiği için bu durum Avrupa'nın yeni ticaret yolları aramalarında neden olmuştur.
↳ Coğrafi keşifleri ortaya çıkardı.
- Fatih İstanbul'u kuşattırken İstanbul'dan (Bizans'tan) kaçan ilim adamları ve sanatçılar İtalya'ya gidip bildiklerini onlara öğrettiler, bu durum da Avrupa'da Rönesans'ın başlamasına etkiledi.

- Osmanlı Padışahları yöneticiliğin yanında bir konuda muhakkak kendilerini geliştirmişlerdir.

Fatih Sultan Mehmet Döneminin Faaliyetleri

Batıda

- Sırbistan
- Mora
- Eflak → kazıklı voyvoda
- Boğdan
- Bosna → Alındıktan sonra müslüman olmuştur.
- Hersek
- Arnavutluk

Fatih: Hristiyanların kalesini kırıldı.

Anadolu

- Amasra
- Sinop
- Trabzon
- Konya Karahan
- Doğu Anadolu'da bazı yerler..

Denizlerde

Ege D.

- Taşoz
- Eğriboz
- Semadirek
- Imroz
- Midilli
- Limni

Akdeniz

- Rodos
- Ayamavra
- Kefalonya
- Zarta
- Otranto

Karadeniz

- Kırım (1475)

Fatih'in kuşatıp ta alamadığı 2 yer;

- Sırbistan seferindeki Belgrad
- Rodos

Bizans'ın devamlılığını sağlamak isteyen hangi iki yer üzerine Fatih, sefer düzenledi?

— Mora — Trabzon

→ Türk İslam devleti

42

Doğu Anadolu'da Akkoyunlu devleti;

- Başında uzun Hasan denilen hükümdar var.
- Akkoyunlular giderek güçlenmiş, Karakoyunluları yıkıp topraklarını almış.
- Güçlendikçe Uzun Hasan, Fatih'e kendisini rakip görmeye başlamış.
- Bu rekabette Uzun Hasan, Osmanlı aleyhine Venedik, Karamanoğulları, Trabzon Rum imp. ile ittifaklar kuruyor.

↳ Osmanlı ile Akkoyunlu devleti arasında Erzincan yakınlarında Otlukbeli'de büyük bir savaş ortaya çıkıyor. (1473 Otlukbeli Savaşı)

↳ Osmanlı kazanıyor. Uzun Hasan can havliyle kaçıyor. (Doğu Anadolu Osmanlı'nın eline geçmiştir)

→ Akkoyunlular zayıflıyor, bu durum Safevîlerin işine geliyor.

↳ Safevîler İran'da kurulmuş Şii bir devlettir. Başında Şah İsmail vardı. Şah İsmail ordusuyla Akkoyunluların üzerine yürüyüp onları ortadan kaldırıyor.

@hayalleregidenyolum

• Ege'de Türk hakimiyeti kuruluyor. Ege denizi Türk gölü haline gelmiş. Fatih zamanında, Karadeniz ve Ege Türk gölü haline gelmiş.

→ Akdeniz konusuna Sultan Süleyman zamanında Türk gölü olacak. (Preveze)

→ Karadeniz, Ceneviz hakimiyetindedir. Cenevizlerin kolonileri vardır orada. Kırım'da Ceneviz kolonisi altındadır.

↳ Kırım jeopolitik olarak önemli bir yer. İpek Yolu'nun bir kolu'da oraya geliyordu. (Kırım halkı Türk ve Müslümandır.)

Kırım'ın alınmasının önemi

- İpek Yolu ticareti Osmanlıların eline geçti.
- Karadeniz bir Türk gölü oldu.
- Ceneviz koloniliği sona erdi.

⊕ 1774 yılında Küçük Kaynarca antlaşmasıyla Kırım bizden ayrılıp başımsız oluyor.

⊕ 1792 yılında Kırım'ın Rus toprağı olduğunu "Yas" antlaşmasıyla biz kabul ediyoruz.

Otlukbeli Savaşı Sebepleri

- Fatih'in Trabzon'u ele geçirmesi (Mora)
- Karamanoğulları beylerinin Uzun Hasan'a sığınması.
- Uzun Hasan'ın kendisini Timur gibi görmesi.
- İki hükümdarın da Anadolu'ya hakim olmak istemesi.
- Akkoyunluların Tokatlı yağmalamaları.

• Venedikliler, o dönem Akdeniz'e hakimdi. Osmanlı'nın guslenmesi his işlerine gelmedi. Çünkü Akdeniz'de kendi ticaretleri engellenir diye korkuyordu. Onun üzerine başka devletlerle de ittifak kurarak Osmanlıyla mücadeleye giriyor.

→ 16 yıl boyunca Venedik - Osmanlı savaşları vardı.

↳ Bu savaşlarda bazen Venedikliler bazen biz kazanıyoruz.

↳ Sonuç olarak Venedikliler Osmanlılar ile başa çıkamayacağını anlayınca bir antlaşma teklif ediyor.

→ Osmanlı'nın ilk ticari imtiyazları Venediklilere olmuştur.

Antlaşmaya Göre;

- Venedikliler Osmanlı'ya her yıl vergi ödeyecekti.
- Venedik ticaret gemileri Osmanlı sularında rahatça gezip ticaret yapabilecekti.
- Onlara doğru gömrük tarifesi uygulayacaktık.
- Venedikliler İstanbul'da balyas (elçi) bulundurma hakkına sahip olacaktı.

43

• O dönemde Osmanlı ekonomisi çok güçlüydü.

- İlk altın para Fatih Sultan Mehmet zamanında basılmıştır.

→ Fatih zamanına kadar, divan meclisinde padişahlar başkanlık

yapardı. Fatih ile birlikte, artık padişahlar divana başkanlık yapmayıp, sadrazamlar başkanlık yapmaya başlamıştı.

→ Divan üyelerinden vezirlerin sayısı artırılmıştır.

→ Sahniseman medreseleri yapılmıştır.

@hayalleregidenyolum

→ Fatih kanunnamesinde önemli bir konun;

↳ Nizam-ı alem için kardeş katli vaciptir.

↳ merkezi otoriteyi sağlayıp taht kavgalarını önlemek için

Osmanlı'da ilk cülus
maaşı dağıtan padişah
I. Bayezid'dir.
(Yıldırım Bayezid)

Osmanlılarda Yönetim, Askeri teşkilat ve Eğitim

Padişah'ın çıkardığı konulara örfi konun denir.
(kayunnâme, ferman, berat)

→ Padişahlar Fatih döneminden itibaren "cülus töreni" ile tahta çıkarak
kılıç kuşanmaya başladılar.

Padişah'ın görevleri;

- Üst kademe devlet memurlarını atamak - Orduyu komuta etmek
- Savaşa ve barışa onay vermek - Ülkesini adaletle yönetmek
- Halkın refah ve güvenliğini sağlamak

Osmanlı Devletinde Yönetim

Padişah

@hayalleregidenyolum

DIVANİHÜMATUN

SEYFİYE (Askeri Bürokrasi)

- Divandaki temsilcileri;
Veziriazam, Kubbealtı vezirleri,
ve kaptanlarıdır.
- Hem yönetim hem de askerlik
görevini padişah adına
idare eden sınıftır.
- Halkın rahat, adalet ve
huzur içinde yaşaması
temel görevleridir.

İLMİYE (Bilgi, Eğitim, Hukuk Bürokrasisi)

- Eğitim, öğretim, yargı, Fetva
çıkarma ve yönetimi denetleme
görevi bulunan bu sınıfın
divandaki temsilcileri;
Kazaskerler ve
Şeyhülislam'dır.
- Temel kuralları
adettir olmaktadır.

KALEMİYE (Sivil Bürokrasi)

- mali ve idari
işlerin yönetilmesinden
sorumlu olan sınıftır.
Divandaki temsilcileri
defterdarlar ve nişancılar'dır.
- Yazışmalar, Hazine
kayıtlarının tutulması bu
sınıf tarafından yapılır.

Divan Üyeleri

44

Veziriazam (Sadrazam):

- Padişahın mutlak vekili ve devletteki ikinci adamdır.
- Fatih döneminden itibaren divana başkanlık etmeye başlamış.
- Padişahın sefere çıkmadığı zamanlarda Serdar-ı Ekrem unvanı ile
orduyu komuta ederdi.
- Devlet işlerinin yürütülmesinden sorumluydu.
- Padişah haricinde devletin mührünü taşıyabilen ikinci kişi.

Vezirler:

- Askeri ve Siyasi işlere bakan görevlilerdir.
- Sayıları en fazla yediye kadar çıkmaktadır.

Kazasker:

- Eğitim ve adalet işlerine bakan görevliydi.
- Divandaki davalara bakardı. - Kadı ve müderris ortamaları yapardı.
- Medrese çıkışlı ve Türk olma zorunluluğu vardır.

Defterdar:

- Mali işlerden sorumluydu.
- Gelir ve giderleri kontrol ederek hazineyi sorumluydu.

Nisancı:

- Yazışmalara bakan görevliydi.
- Fethedilen toprakların yazımı, dirliklerin dağılımından sorumluydu.
- Devletin yazışmalarını yürütür, evraklara padişahın tuğrasını çekerti.

Şeyhülislam: İlimiye sınıfının başı. Fetva makamıdır. Konuların dine uygunluğu konusunda fikir belirler. ^{verdiği kararlar}

Kaptanıderya: Donanma komutanı. Deniz kuvvetlerinden sorumluydu.

Yeniçeri Ağası: Yeniçeri ocağı ve askerlerinden sorumlu. İstanbul ve padişahın güvenliğinden sorumlu. Devşirme işlerinin yürütülmesinden sorumlu.

Kelsükkütüp: Devletin dış işlerinden sorumludur.

Taşra ve Eyalet Yönetimi

45

Osmanlı devleti'nde başkent dışında kalan bölgelere taşra denirdi.

→ Temelî timor sistemidir.

Osmanlı Devleti Yönetim Birimleri

Köy - Kaza - Sancak - Eyalet → Beylerbeyi yönetir.

Eyaletler vergi sistemine göre üçe ayrılır;

- Salıyalı (Yıllıklı) Eyaletler → Timor sistemi uygulanmaz. Başkentten uzak.
- Salıyonesiz (Yıllıksız) Eyaletler → Timor " uygulanır. Başkente yakın.
- Özerk Yönetimi Olan Eyaletler → İç işlerinde serbest, dış işlerinde Osmanlı'ya bağlı.

İdari Birim	Yönetici	Eyalet	Adalet
Eyalet	Beylerbeyi	Subaşı	Kadı
Sancak	Sancakbeyi	"	"
Kaza (Kasaba)	Kadı	"	"
Köy	Köy kethüdası	Yiğit başı	Kadı Naibi

Osmanlı Ordusu

Kara Kuvvetleri

Deniz Kuvvetleri (Donanma)

Kapıkulu Piyadeleri

- Acemi ocağı
- Yeniçeriler
- Cebeciler
- Topçular
- + Top Arabacıları
- + Lojistikçiler (tünel kazılar)
- + Humbaracılar (El bombası yaparlar)
- + Bostancılar
- + Saray ve köşklere korurlar.

K. Süvarileri

- Silahlılar
- Sipahiler
- + Sağ ulfeciler
- + Sol "
- + Sağ garipeler
- + Sol "
- Saltanat ve bayrağın sokakların koruyucu birlik.
- ordunun malzemesi ve hazinesini korurlar.

Eyalet Askerleri

- Timurlu Sipahiler
- Yaya ve mülkemler
- Azaplar
- Akıncılar
- + Yörükler
- + Deliler (Sınır bölgelerini korur)
- + Beşliler (Kasaba şehirlerde münafıklık)
- + Sakalılar (Ordunun su ihtiyacını karşılar)
- konargöçer yaşıyan savaş zamanı dağıtılan birlikler.

Yardımcı Kuvvetler

→ Bağlı devlet ve kuvvetlerin gönderdiği kuvvetler.

⊖ → Kuruluş dönemi

⊕ → Yükseliş dönemi

Osmanlı'da Eğitim: Osmanlılar eğitime önem vermiş. Medreseler: aşarak alim ve bilim adamlarına destek olmuş.

→ Askeri ve Enderun eğitimi dışında daha çok vakıflara bırakılmıştır.
→ Sivil eğitimin yapıldığı Sıbyan Mektebi ve medreseler, askeri için Acemioglanlar ocağı, Yeniçeri Ocağı, Enderun mektebidir.

46

Avrupadaki Gelişmeler

@hayalleregidenyolum

- Feodalle zayıflamış. Zayıflayarak kralların güçlenmesi Katolik Kilisesi'ni rahatsız etmekteydi. Kralların güçlenmesi siyasette etkili olan Papa ve Katolik Kilisesinin otoritesini kaybetmesi anlamına gelmekteydi.

● Avrupa'da yaşanan gelişmelerde Haçlı seferleriyle Müslüman dünyasından Avrupalılara geçen pusula, kağıt, matbaa gibi buluşların geliştirilerek kullanılması etkili olmuştur.

Coğrafi Keşifler'in Nedenleri

- Hristiyanlığı yaymak

- Doğu'nun zenginliklerini ele geçirmek istemesi

- Ticaret yollarının Türklerin elinde olması

- Birkaç kez el değiştirerek Avrupa'ya gelen malların fiyatının artması ve Avrupalıların doğuya aracısız kervanlarının ulaşmak istemesi

- Coğrafya alanında yapılan çalışmalar sonrası bilgilerin artması

- Pusula'nın geliştirilerek doğru yön bulmasının sağlanması

- Cesur gemicilerin gelişmesi. (İspanya ve Portekiz krallarının yardımıyla) açık denizlere açıldılar.

Coğrafi Keşifler'den Bazıları;

- Portekizli Bartolomeu Dias, Umit Burnu'nu keşfetmiş.

Vaskö de Gama

(Hint denizi yolunu bulmuş)

- Amerikalı Vespucci, Amerika kıtasını keşfetmiş.

Kristof Kolomb = Amerikayı bulmuş

Coğrafi Keşiflerin Sonuçları;

Macellan - Del Cano = Doğunun yuvallık

- Yeni kıtalar, medeniyetler, bitki ve hayvan türleri öğrenildi.

- Sömürgecilik faaliyetleri başladı.

- Keşfedilen yerlere, Avrupa kıtasından göçler oldu.

- Ticaretle uğraşan burjuva sınıfı zenginleşti. Burjuvalar içerisinde bilim ve sanatı destekleyen "mesen sınıfı" ortaya çıktı.

→ Coğrafi Keşifler Osmanlı'yı olumsuz etkilemiş. Ticaret yollarının değişmesiyle Akdeniz limanlarından gelen vergiler azalmıştır. Osmanlı parası değer kaybetmeye başlamıştır.

Rönesans

XV. ve XVI. y.y'da İtalya'da başlayan, daha sonra diğer Avrupa ülkelerine de yayılan edebiyat, sanat, düşünce, bilim alanlarındaki yenilik ve gelişmelere (yeniden doğuş) "Rönesans" denir.

Rönesans'ın İtalya'da başlamasının Nedenleri

- Coğrafi konum nedeniyle Mısır, Yunan, Helen, ve İslam uygarlıklarıyla etkileşim içerisinde bulunması.
- İtalya'nın ticaret merkezi olması nedeniyle değişik medeniyetlerle sürekli etkileşim içinde olması.
- İstanbul'un Fethinden sonra İtalya'ya giden bilgilerin Latince eserleri çevirmeleri.
- Zengin şehir devletlerine sahip olan İtalya'da bilimsel ve kültürel çalışmaların desteklenmesi.

@hayalleregidenyolum

Rönesans'ın Nedenleri

- Kiliseye duyulan güvenin azalması ve kilisenin öğretisi olan Skolastik düşünceye tepkinin artması.
- Kağıt ve matbaa'nın yaygınlaşmasıyla düşüncelerin hızlı ve kolay yayılması.
- Yetenekli bilim ve sanat adamlarının yetişmesi.
- Coğrafi keşiflerle zenginleşen Avrupa'da düşünce, sanat eserlerine değer veren mesen sınıfının ortaya çıkması.
- Antik dönem eserlerinin tercüme edilip incelenmesi.

47

Rönesans'a öncülük edenler

İtalya → Leonardo da Vinci, Michelangelo, Rafael → Sanat
Almanya → Erasmus, Röiken, Martin Luther → Din
İngiltere → Shakespeare → Edebiyat
Fransa → Krallar, Montaigne → Tercüme Faaliyetleri
Polonya → Kopernik → Bilim

Rönesans'ın Sonuçları:

- Skolastik düşünce yıkılarak, humanizm düşüncesi etkili olmaya başlamıştır.
- ↳ Deney ve gözlem metodunun bilimde kullanılmasına tekerrür başlamıştır.
- Düşünen ve araştırın insan tipi ortaya çıkmıştır.
- Bilimsel alandaki gelişmelerin önü açılmıştır.
- Kağıt ve matbaanın kullanılmasıyla yeni öğretilmiş ve bazı dillere tercüme edilmiştir.

48

Rönesans, Osmanlı devletini olumsuz etkiledi;

Osmanlı, rönesans gerçekleşirken Avrupa'dan ileri düzeydeydi, bunlardan yararlanma, takip etme ihtiyacı duymadı. Fakat Avrupa ilerlemeye başlayınca Osmanlı takip edemeyince aradaki fark iyice açıldı. Bunun sonucunda Osmanlı, Avrupa'nın gerisinde kalmaya başlamıştır.

2. Bayezid Dönemi:

Hayalleri Regiden Yolum

Fatih'in 2 oğlu vardı: Cem Sultan ve 2. Bayezid.

Cem ve Bayezid o zaman şehzadeydiler. vezirler, haberciler ikisine de haber yolluyor. "Babanız vefat etti, buyrun tahta geçin" diye. Haber 2. Bayezid'e daha cabuk gittiği için tahta oturuyor. Cem bunu duyuyor, Karamanoğlu'nun kışkırtmasıyla ordu hazırlayıp abisinin karşısına çıkıyor.

"Gel beraber yânerim, sen Rumeli'nin ben Anadolu tarafının" diyor. 2. Bayezid bunu kabul etmiyor. Aralarında savaş çıkıyor. Bunu 2. Bayezid kazanıyor. Cem kaçıp Memliklere sığınıyor.

(Mısır'da kurulmuş
Türk İslam dev.)

↳ O dönemde memliklerin Osmanlıyla problemleri vardı. Memlikçiler Cem beyi Bayezid'e karşı kışkırtıyor. Silah, ordu, asker verip Cem'i Bayezid'in karşısına çıkarıyorlar. Savaşı yine 2. Bayezid kazanıyor. Cem bu sefer kaçıp Rodos şövalyelerine sığınıyor. Orada Cem'i Fransa kralına veriyor. O da Papa'ya teslim ediyor. Papa rehin tutuyor. Daha sonra Cem Sultan ölmüştür.

Papa demiş gel dinini değiştir seni makama koyayım.
Cem tabiki asla demiş.

→ Osmanlı'da durumlar da toplanan "Avatiz" versisi ilk kez 2. Bayezid döneminde konulmuş.

→ Önceleri Osmanlı'nın iç sorunu iken sonraları dış sorunu haline gelmiş, Avrupa devletleri korışmış.

→ Yükselme döneminin duraksaması olarak bilinen 2. Bayezid dönemidir.
↳ Cem Sultan Olayı yüzünden

• 2. Bayezid Cem'i kıskırttığı için koramanoğulları'na sefer düzenleyip tamamen ortadan kaldırıyor.

@hayalleregidenyolum

• Memlük seferine çıkıyor. Memlükler zaten Fatih döneminden kalan Hicaz su yolunu kırmıştı. Cem olayını da kıskırtmıştı. 4 sene süren savaşlar olmuş. 2 Torafta birbirine üstünlük sağlayamamış,

• Bağdat seferine çıkmış. Kili ve Akkerman kalelerini almıştır. Bu da, Kırım'da koradan da bağlantı kurmasını sağlamış. Böylece ilk kez Lehistan'la teması olmaya başlamış.

49

• Venedik ilişkilerimiz var. Venedikliler Akdeniz'de geçiyordu ama bizim de önemli denizcilerimiz vardı. Kemal Reis, Burak Reis gibi. Böylece Akdeniz seferine çıkıyoruz ve Mora Yarımadasında bulunan bazı liman ve kaleler Osmanlı'nın eline geçiyor. Modon, Goron, Navarin gibi limanlar. Böylece Akdeniz yolu Osmanlılara açılıyor.

• İran ilişkileri 2. Bayezid'i çok meşgul etmiştir. İran'da Safevi devleti var. Başında Şah İsmail var ve yavaş yavaş güçleniyordu. Şah İsmail Osmanlı'da korışıklık çıkarmayı uygun görmüştü. ve casusları Osmanlı'ya gönderip korışıklık yapıyordu. Şii faaliyetlerini yayıyordu. Bu da Osmanlı'yı huzursuz ediyordu. Birçok yerde ayaklanmalar görüyordu.

Yavuz Sultan Selim

→ 2. Bayezid'in 3 oğlu vardı. Korkut, Ahmet, Selim.

(Doğu Anadolu'ya daha yakın)
→ Selim Trabzon sancağında şehzade olduğu için Şah İsmail'in faaliyetlerini daha yakından takip edebiliyordu. Babasına mektup yazdı. "Şah İsmail'in faaliyetlerini engellesin, diye" kendisinin tahta geçmek istediğini de söyledi. (Babası pek istemiyordu.)

Şii Faaliyeti ve köşgikiler iyice arttı ve en sonunda "Şah Kulu isyanı" çıktı. (Dini içerikli ayaklanmadır)

→ 2. Bayezid uzun süre bastıramadı. Daha sonra Yavuz Sultan Selim'in de katıldığı ordu, isyanın üzerine yürüdü ve bastırıldı.

→ Yeniceriler Yavuz'un padişah olmasını istiyorlardı.

→ Sonra Selim tahta geçiyor.

Doğu Siyasetine önem vermiş. Amacı Türk İslam birliğini sağlamaktır.

Yavuz Sultan Selim Dönemi = Tahta geçer geçmez önce kordelerini öldürüyor. (Fatih'in konummesine dayanarak) Tahtı kavgalarını önlemek için. Her sene savaş yapıyor. → Anadolu Türk siyasi birliği kesin olarak sağlandı.

(1514) - Galdiran → Safevilerle oldu. → Doğu - Güneydoğu Osmanlı'ya katıldı.

(1515) - Turnadoğ → Dulkadiroğlu → Maraş ve civarı

(1516) - Mercidabık → Memliklerle → Suriye, Filistin (Böylece Kudüs'te Osm. topraklarına katılmış oldu)

(1517) - Ridaniye → Mısır ve Hicaz

(Mercidabık, Ridaniye → Mısır seferi olarak bilinir)

@hayalleregidenyolum

Galdiran Savaşı: Şah İsmail giderek güçlenince Osmanlı'yı kendisine rakip görmeye başladı.

→ Savaşın en önemli nedeni: Yavuz ile Şah İsmail arasındaki rekabet.

- Yavuz'un Şii Faaliyetlerini önlemek istemesi.

→ Yavuz ordusuyla ilerliyor Galdiran savaşı için. Şah İsmail'e karşı karşıya gelir. Yavuz yener. Şah İsmail conini zor kurtarıp kaçar.

→ Yavuz bir süre İran topraklarında ilerlemişti amacı Safevileri ortadan kaldırmaktı.

→ Şah İsmail yakalanmadığı için Safevi sorunu geçici olarak görülmüş.

Yavuz savaş esnasında Dulkadiroğlu'ndan yardım istemiş ama onlar göndermemişti. Bunun üzerine Yavuz Turnadağ seferine çıkıyor.

Turnadağ Savaşı = Dulkadiroğullarını yenerek, ortadan kaldırıyor.

Maraş ve civarı Osmanlı topraklarına katılıyor.

→ Anadolu Türk siyasi birliği kesin olarak sağlandı.

→ Daha sonra memlük seferi çıkıyor (Mısır Seferi)

Mısır Seferi'nin Nedenleri

- memlüklerin çıkarttığı huzursuzluklar.
- memlükler Osmanlı'nın aleyhine Safevilerle ittifaklar kuruyordu.
- Halifelik memlük devletinin koruması altındaydı. Yavuz, İslam liderliğini eline geçirmek istiyordu.
- Baharat yolu ticareti Mısır'dan Akdeniz'e açılıyordu. Mısırı alırsa Osmanlı'nın eline geçecekti.
- memlük zengin bir devletti.

51

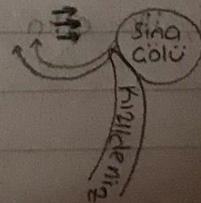
→ Osmanlı ordusu Mercidabık'ta memlük ordusuyla karşı karşıya geliyor. Memlük hükümdarı Kösü Gabri'ydі. Savaşı Osmanlı kazanıyor. Kösü Gabri ölüyor. memlüklerin başına Tomambay geçiyor. O da güçsüzdür.

Mercidabık Savaşı'nda Memlüklerin başarısız olmasında en büyük neden Osmanlıdaki teknolojinin onlarda olmayışındı.

→ Osm. toplar bulunuyordu.

→ Yavuz Memlükleri tamamen ortadan kaldırıp Mısır'ı almak için Ridniye savaşına hazırlanıyor. Tomambay diyor ki "Ben ordumla ilerleyemiyeyim Yavuz gelsin". Osmanlı, selene kadar perişan olur, geçerken ben onları yenerim diyor. Ama cölde yağmur yağıyor. Yavuz çok zorlanıyor ve hazırladıkları topları hedef alamıyor.

→ Ridniye savaşıyla memlük Devleti sona eriyor.

Yavuz, Hadimül Harameyn
(Mekke ve Medine'nin
koruyucusu) unvanını
aldı.

Mısır Seferi'nin Sonuçları:

- Halifelik Osmanlı devletine geçmiştir. Osmanlı'nın ilk halifesi Yavuz Sultan Selim'dir. Yani teokratik yönetime geçmiştir. İslam liderliğini de ele geçirmiş oluyor.
- Baharat yolu ticareti Osmanlı'nın eline geçmiştir. Fazla işe yaramıyor çünkü o sırada Avrupa coğrafi keşifleri yapmıştı. Yeni ticaret yolu buldıkları için bizim baharat yolu fazla kâr getirmemeye başlamıştı.
- Mısır'da 250 yıl süren memluk devleti sona ermiştir.
- Mısır hazineleri Osmanlı'nın eline geçmiştir.
- Hicaz emiri şehrin anahtarını Yavuz'a teslim etmiş.
- Peygamberimize ait kutsal emanetler Osmanlı'ya verilmiştir.
- Venedikliler artık Kıbrıs için ödedikleri vergiyi Osmanlı'ya ödemeye başlamıştır.

@hayalleregidenyolum

• Mısır seferinden sonra hazineyi ağzına kadar doldurmuş ve kimse onun kadar dolduramadığından hazinenin kapısı onun mührü ile kapatılmış.
(Yavuz Sultan Selim)

- İpek Yolu, Çin'de başlayıp Karadeniz'de biter.
- Baharat Yolu, Hindistan'dan başlayıp Akdeniz'de biter.

52

Osmanlı'da Ekonomik Gelişmeler ve Toplumsal yapı

- Ekonominin temeli tarıma dayalıydı. Uygulanan sistem timardı.
- ↳ Ticaretin gelişmesi için ülke içinde teşkilatlar kurulmuştu.

Menzil Teşkilatı = Yollar üzerinde taşımacılığın hızlı bir şekilde yapılmasını sağlar.

Derbentçiler = Geçitlerin denetim ve güvenliğinden sorumlu.

Mekkari Taifesi = Taşımacılık yapan görevlilerdi.

Osmanlı devleti'nde ilk bakır para Osman Bey, ilk gümüş para Orhan Bey, ilk altın para Fatih Sultan Mehmet döneminde basılmıştır.

REAYA (Yönetilenler)

Müslümanlar

Türkler, Araplar
Acemler
Boşnaklar
Arnavutlar

Gayrimüslimler

Rumlar, Eflak-Böğdanlılar,
Koradoklar, Sırpılar,
Bulgarlar, Ermeniler, Museviler,
Sırganlar, Nasturler,
Keldaniler

Toplum Yapısı: Yöneten ve yönetilenler olarak halk iki gruba ayrılmıştı.

Esitsizlik vardı. Müslüman ve gayrimüslim konun önünde eşitti.

Yönetenler: Beraya denilen bu grup görevleri gereği vergi ödemezdi.

Seyfiye, Kalemîye, İlmiye olarak ayrılan görevliler padişah adına devletin yöneten sınıfıdır.

Yönetilenler: Reaya olarak bilinen bu kesimin yönetim görevi yoktur.

Tarım, ticaret ve sanayi alanında üretim yapıp, devlete vergi öderdi.

→ Osmanlı, halkını ırk esasına değil din esasına göre ikiye ayırmış.

Buna "millet sistemi" denmiş. Müslüman ve gayrimüslim olarak ayrılmış.

Hosgörü ve esitlikle adalet sağlanmış.

@hayalleregidenyolum

Kanuni Sultan Süleyman Dönemi (1520-1566)

→ Devlet en parlak dönemini yaşamıştır.

Tahta çıkınca perçekişen;
Canberdi Gazali, Ahmet Paşa,
Göbo Zünnun, Kalkenderoğlu
İsyanlarını bastırmış.

Kanuni Döneminde Batı'daki Gelişmeler

• Kanuni tahta çıkınca ilk seferlerini batıya yapmıştır.

• Seferlerin öncelikle batıya yapılmasının nedenleri

- Yavuz döneminde Safevi devletine darbe vurulması ve geçici olarak bu tehlike bertaraf edilmesi.

- Doğu'daki diğer tehlike, Memluk Devleti'ne Yavuz döneminde son verilmiş.

- Anadolu'da Türk birliğinin sağlanmış olması.

- Doğuda kazanılan üstünlüğün batıya da taşınmak istemesi.

Osmanlı - Macar ilişkileri: Macar kralı II. Lajos, Şarıkent'e güvenerek Osmanlı'nın Balkanlardaki hakimiyetine karşı geliyordu.

(1521) **Belgrad'in Fethi** = Macaristan'a gönderilen Osmanlı elçisi öldürüldü. Sefere çıkan Kanuni Belgrad'i almıştır. Sırbistan'ın ve Balkanların hakimiyeti için önemli olan bu şehir alınmasıyla, ilerideki seferler için üs olarak kullanıldı.

Mohaç Meydan Savaşı: Macaristan'ın Belgrad'ı geri almak istemesi ve Fransa kral'ı Fransuva'nın Şariken'e esir düşerek Kanuni'den yardım istemesi üzerine sefere çıkmıştır. Savaş birkaç saat sürmüş, macar ordusu, Osmanlı tarafından imha edilmiştir.

→ Savaş sonunda, Budin alınmış ve Jan Zaporlyq (Yanoş) macar kral'ı olarak Kanuni tarafından tahta getirilmiş.

- Macaristan'ın bir iki yer hariç hepsini aldık. (Orta Avrupa Hakimiyeti)

Savaş'ın Sonuçları

ahayalleregidenyolum

- Macaristan bizim topraklarımıza katıldı.
- Osmanlı'nın tekniğinin Avrupa'dan üstün olduğu anlaşıldı. (Büyük Topar)
- Bu savaşla 250 yıl sürecek, Osmanlı-Avusturya savaşları başladı.
(Savaşların nedeni: Avusturya'nın macarlar üzerinde hak iddia etmesi)
- Kanuni, macar kralı olarak, Layoş yerine Erdel Prensi'ni Yanoş'u getirmiştir.

- Avusturya, Macar topraklarına giriyor ve orayı almak istiyor Osmanlı'dan. Bunun üzerine Kanuni büyük bir orduyla Viyana önlerine gidiyor.

54

Osmanlı-Avusturya ilişkileri:

1. Viyana Kuşatması: Viyana, Avusturya'nın merkezinde surlarla çevrili büyük bir şehir. Savunması kolaydır. Kuşatılıyor fakat, Kanuni bunun için hazırlıklı gitmemiş (Büyük topar gitmedi), yeterli erzak yok, kış yaklaştığı için kuşatma yarım bırakılıp geri dönmüş.

→ Başarısızlık değil sadece yarım kalmış bir kuşatmadır.

↳ Daha sonra yine, Avusturya hükümdarı rahat durmadığı için, Kanuni kızıyor ve ordusuyla Avusturya'yı bir baştan bir başa geçip Almanya'nın içlerine kadar giriyor. O halde bile ne Avusturya arşidükası, ne de Alman imparatoru Kanuni'nin karşısına çıkma cesareti gösterememiştir.

→ Bu arada İran'da Şah Tahmasp, Osmanlı'nın batıda ilerlemesini fırsat bilerek, nasılsa batıda, benim üzerime kadar gelemez diyerek, doğudan bizim topraklarımıza giriyor. Kanuni bunu görünce, Avusturya'nın tehlikeli ettiğini anlaşılmayı kabul ediyor.

ve İstanbul antlaşması yapılıyor. (1533)

- ilk kapitülasyon Fransa
- ilk ticari imtiyaz venedik

İstanbul Antlaşması (1533)

- Avusturya arşüdükasının Osmanlı sadrazamına denk sayılması.
(Osmanlı'nın siyasi olarak güçlü olduğunu gösterir.)
- Avusturya bize her yıl vergi ödeyecektir.
- Osmanlı'nın macar kralı olarak atadığı kişiyi, Avusturya kabul edecek ve macar topraklarına girmiş olduğu yerden geri çekilecek.

- Kanuni 1535'te Fransa'ya kapitülasyon vermiş.

↳ Osmanlı'nın verdiği ilk kapitülasyon.

Kapitülasyon = Bir devletin, başka bir devlete, tanıdığı ticari ayrıcalıklardır.

↳ Veriliş Amacı:

- Haçlı ittifakını önlemek için.
- Akdeniz ticaretini canlandırmak için.

@hayalleregidenyolum

- Fransız gemiler bizim sularımızda rahatlıkla ticaret yapabilecekti.
- Düşük gümrük tarifesini uygulanacaktı.
- Fransızlardan bir yığılş bizim ülkemizdeki Fransızlara ilgili davalara girebilecek.

↳ Bu hakların aynısından biz de yararlanacağız.

- 2 hükümdar tahtta kaldığı sürece geçerli olacaktır.

55

→ Kanuni'nin Son Seferi

Zigetvor Seferi = Avusturya'nın elinde olan Zigetvor kalesi kuşatılıyor Osmanlı tarafından ama bu esnada Kanuni hastalanmış. Kale alınıp İstanbul'a dönmüş. Ve daha sonra padişah II. Selim olmuştur.

Kanuni Dönemi Doğu'daki Gelişmeler:

Osmanlı - İran ilişkileri = İran seferi 3 defa da olmuştur. (3 İran Seferi)

↳ Padişahın bizzat başında bulunduğu en uzun seferlerdendir (22 sene sürmüştür)

3 sefer de İran şahının bizim topraklara girmesiyle yapılmıştır.

1. İran Seferi (İrakeyn)
2. İran Seferi
3. İran Seferi (Nahçıvan)

→ Kanuni ordusuyla İran'ın içlerine kadar girdiği halde İran Şah'ı bir türlü Kanuni'nin karşısına çıkamamıştır. Bunun üzerine Kanuni Bağdat'ı alıyor. (İlk seferde) → 1. Bağdat Fatih'i denmiş. Diğer seferlerde Nahçıvan, Karabağ alınıyor. (Geniş topraklar) İran Şah'ı, her seferinde kaçıyor Kanuni'den.

→ İran Şah'ı Kanuniyle baş edemeyeceğini anınca antlaşma istiyor.

Amasya Antlaşması (1555)

@hayalleregidenyolum

→ Osmanlı'nın İran'la yaptığı ilk resmi antlaşma.

- Savaşta alınan topraklar Osmanlı'da kalacaktı. (25 yıllık antl.)

Kanuni Dönemi Denizdeki Gelişmeler

Kanal Projeleri =

→ İpek Yolu açılması amacı
→ Ruslara karşı tedbir.

→ Proje yarım kalmış

→ Don Volga (Karadeniz-Hazır birleştirilmek istenmesi)

→ Coğrafi keşiflerin olumsuzluklarını gidermek istenmiş.

→ Süveyş Kanalı (Akdeniz-Kızıldeniz " ")

→ Proje yarım kalmış

→ Marmara Karadeniz → Proje aşamasında kalmış
(II. Selim döneminde sokulmuş)

56

(1521)

Rodos'un Alınması = Saint Jean şövalyelerinin elinden alınıyor. Alman imp.

Şariken, bu şövalyeleri Malta adasına gönderiyor. Sonra Malta bize bela olacak

↳ Batı Anadolu'nun güvenliğini sağlama açısından, Akdeniz'deki ticaretimiz açısından çok önemli.

Cezayir'in Osm.'ya Kalması

Kanuni, Barbaros Hayrettin Paşa'yı kaptanıderya ilan etmiş. Cezayir'de Osmanlı egaletilinde.

(1538)

Preveze Deniz Savaşı: (Akdeniz'in Türk gölü olduğu sefer)

→ Alman imp. Şariken Osmanlı'nın güçlenmesini engellemek için, büyük bir hacli donanması hazırlıyor.

Hacı ve Osm. donanması Preveze önünde karşı karşıya geliyorlar.

→ Hacıların başında Andre Dorye var. Bizde Barbaros Hayrettin Paşa var.

→ Barbaros çok iyi taktikler yapınca hacli kaçmak zorunda kalmış.

En sonunda antlaşma yapılıyor: (Venediklerle)

→ Venedik her yıl Osmanlı'ya vergi ödecektir.

• Akdeniz bir Türk gölü olmuştur.

(1551)

Trablusgarb'ın Fethi = Kanuni, Sen Jan savaşlarının içindeki Trablusgarb'ı aldı. ve oraya beylerbeyi atandı.

Cerbe Deniz Savaşı (Cerbe kışatması)

→ Cerbe alınca Akdeniz'in hakimiyeti daha da fazla, Osmanlı'nın eline geçmiştir. → kuzey Afrika'daki Türk üstünlüğü kesinleşmiş oldu.

• Preveze ve Cerbe Akdeniz kışatması açısından önemli.

57

Malta kışatması = Turgut Reis şehit olmuş, kışatma yarılmı kalmış, başarısızlıkla sonuçlanmış.

@hayalleregidenyolum

- 1566 yılında Sabız adası alındı. (2. Selim)

- 1571 Kıbrıs'ın Fethi

- 1571 İnebahtı Deniz Savaşı (Hacı donanması Osmanlı'yı eni bir başında yakmış)

(Kanuni döneminde)

Hint Seferleri = (4 defa da yapılmıştır.)

- Portekizlilerin Hint oky. hakimiyetini kırmak. (En önemli neden)
- müslüman gemiler ticaret yapamıyordu.
- Hoca giden gemilere Kızıldeniz'de saldırıların olması.

1. Hint Seferi → Hadım Süleyman Paşa, 2.'si Piri Reis, 3.'sü Murat Reis, 4. " " → Seydi Ali Reis tarafından yapılmış.
↳ mirata memalik" eseri. (Gezip gördüğü yerleri anlatmış)

(unlu coğrafyacı)
↳ kitabı "Bahriye" eseri var.

Hint Seferleri Sonuçları =

- Aden, Yemen, Habesistan, Sudan tarafları Osmanlı'nın eline geçmiş.
- Basra Körfezi ve Kızıldeniz hakimiyeti Osmanlı kontrolüne girmiştir.
- Hint okynusundan Portekiz hakimiyetini kırarak ve Osmanlı hakim olmuştur.

Başarısızlığımızın Nedenleri =

- Hint seferlerine gereken önem verilmemiştir.
 - Hint okynusunun dalgalanına dayanıklı gemiler yapılmamıştır.
 - " " gelecekteki önemi anlaşılamamıştır.
 - " " iklim şartları göz önüne alınmamıştır.
- Bizleri davet eden müslüman devletler, Hint oky. bize destek olmamışlardır

Sokullu Mehmet Paşa Dönemi (3 Padışaha sadrazamlık yapmıştır.)

- Kanuni, II. Selim, III. Murat döneminde sadrazamlık yapmıştır.

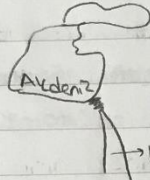
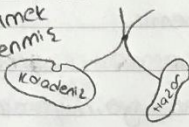
II. Selim döneminde yaptıkları

- Tunus alınmış.

→ Bozari alınmamış.

- Don Voie ve Süveys Kanalı Projeleri

Geriştirilmek
istenmiş

→ Hint Okys. Portekiz hakimiyeti
kurabilecekti.

58

Kıbrıs'ın Alınması (1571) = Venediklerden aldık

↳ Venedikler bunun öcünü almak için İnebahtı'da bizi pusuya
düşürüyorlar. Osmanlı donanmalarını yakıyorlar. ↳ İnebahtı deniz yenilgisi

III. Murat döneminde yaptıkları

@hayalleregidenyolum

- Lehistan Osmanlı hakimiyetine girmiştir.

- Fas Osmanlı himayesine girdi.

→ Biz aldık.

(Portekiz-Osm. arasında Fas için "Vadi's Seyi" savaşı yapılmış)

Yeni ve Yakın Çağ'da Avrupa Tarihi

- Coğrafi Keşifler, Rönesans, Reform

Reform = Avrupa'da din alanında yapılan yeniliklere denir.

Nedenleri = - Endüglisans

+ matbaa
+ Humanizm } Rönesans'la ortak özellik

- Katolik Kilisesi'nin Bozulması

• İlk defa Almanya'da ortaya çıktı. "Martin Luther" etkili olmuş.

1555'te Augsburg anlaşmasıyla Protestanlık belirli kurallara serbest bırakıldı.

Böylece mezhep savaşları o anlık sona erdi.

④ Dünya'nın en büyük sömürge devleti
→ İngiltere

Reformun Sonuçları =

- Değişik mezhepler ortaya çıktı. Almanya → Protestanlık
Fransa → Katolikizm gibi.. (mezhep birliği bozuldu)
- Kralın ruhani lider sıfatını da kazandı (Dini lider). Kralın gücü daha da arttı.
- Katolik kilisesine güven azaldığı için, halk tarafından yağmalandı.
- Eğitim kilisenin elinden alınıp halkın eline verildi.
(Laik eğitim sistemi başladı.) → Dinsef mahkemeler
- Kralın eski otoritelerini alabilmek için Engizisyon mahkemeleri yeniden faaliyete geçirdiler.
- Osmanlı'yı olumlu etkiledi.

@hayallere gidene yolum

İngilizlerle tartışmalar yaşamışlar.

• 1783 yılında Versay mtl. ile Amerika bağımsız olmuştur.

↳ İlk cumhurbaşkanı Jorch Washington, ilk Başkan Washington

59

Fransız ihtilali = (Halkın soylulara karşı tepkisi)

(Ekmek bulamazsanız pasta yeyin)

Nedenleri = - Halkın sosyal sınıflara ayrılması.

- Soyluların (yönetici) halktan habersiz olması.
- Fransa'nın ekonomik kriz içine girmiş olması.
- Amerika ve İngiltere'deki demokrasi hareketlerinin Fransa'yı etkilemesi.
- Düşüncülerin yazdıkları eserlerde halkı etkilemesi (J. J. Rousseau).

Fransa'ya karşı eleştiriler.
İhtilalden sonra Viyana kongresi toplanmış.
↳ sonra restorasyon dönemi başlamış.
↳ milliyetçilik ve demokrasiye karşı önlemler almışlar.

Sonuçları =

- Yeni Çağ bitti, Yeni Çağ başladı.
- İnsan hakları Evrensel beyannameyi ilan edildi.
- Milliyetçilik düşüncesi yayıldı. impr. olumsuz etkiledi. → Osmanlı'nın parçalanmasında etkili.
- Demokrasi, Eşitlik, Adalet gibi kavramlar yayıldı. (Tanzimat Fer. Islahat Fer. meşrutiyet, bu etkiye açtıkları kapı.)
- Halkın sosyal sınıfa ayrılması azaldı.

Fransa'da (meşrutiyet yönetimine geçildi, kralın yetkileri azaldı)

Avrupa'nın güçlenmesine neden oldu.

Sanayi İnkılabı: İnsan gücünün yerini makinenin almasıdır.

↳ İlk olarak İngiltere'de etkili oldu.

→ Buhar gücünden yararlanarak dokumacılık gelişti, tekstil arttı.

↳ Sömürgecilik giderek yayıldı.

Sonuçları =

① - Köyden kente göç başladı. Alt yapı sorunları ortaya çıktı.

- Sendika, grev, lokalt gibi kavramlar yayıldı. İşçi sorunları ortaya çıkmaya başladı.

- Uluslararası ticaret gelişti.

- İşsizlik ve işçi sorunları çıktı. → Düşünceler yayıldı.

- Değişik kültürler ortaya çıktı. (Komünizm, Sosyalizm, Emperyalizm)

• Osmanlı'yı kötü etkiledi.

↳ Etnafıcılık yayıldı. (Lonca teşkilatı).

↳ Osmanlı'ya bol ve ucuz ürün girince ithalat arttı, ihracat azaldı. (Açık pazar çikmesi oldu)

60

@hayalleregidenyolum

• Sömürgecilik arttı. 1. Dünya Savaşının en önemli nedenidir.

Osmanlı Devleti Arayış Yılları (Duraklama Dönemi)

• 17.yy → Duraklama (1699) ^{2. defa}

• 18.yy → Gerileme (1792)

• 19.yy → Dağılma

↳ İran ve Avusturya

↳ Rusya ve Avusturya

↳ Rusya → En Fazla savaşları çıkaran

↳ Yükseliş dönemindeki başarıları yeniden kazanmak istemeleri

↳ Karioca ve İstanbul ant. ile kaybettiğimiz toprakları geri alabilmek düşüncesi

↳ Elimizdekilere sahip olma düşüncesi. "Denge Politikası"

↳ İslahatlar yapıldı. (özellikleri)

↳ İslahatlar yapıldı. (özellikleri)

↳ İslahatlar yapıldı. (özellikleri)

→ Şiddet

→ Yözeysellik

→ Kişisel

→ İçerikli (Batı örnek alınmadı)

→ Geçmiş dönem

→ Yözeysel

→ Konu Sınırlı

(özellikle askerî alanda)

→ Geleceğe yönelik

→ Dışa dönük (Batı örnek alındı)

→ Her alanda ıslahat yapılmış

• Yaş ant. ile 1. Dünya sav. (mandıra okur) kadar devam ediyor.

• Sokullu Mehmet Paşa'nın ölümünden, Karioca ant. kadar devam eder.

• Karioca ant. ile başlar, Yaş ant. kadar devam eder.

Duraklama Döneminin Nedenleri

Dış Nedenleri

- Osmanlı devletinin doğal sınırlara ulaşması. (deniz, göl, dağ)
- Büyük devletlerle sınır oluyor. Doğu'da İran, Batı'da Avusturya
- Avrupa devletleri rönesans yaşamış. (Bilim ve teknikte ilerleme)
 - ↳ Bizim ayak uyduramamamız
- Bizim üzerimize Hacı Seferleri düzenlemeleri
- Coğrafi keşiflerle elimizdeki ticaret yolları önemini yitirdi.

İç Nedenler (Yönetim alanında, sosyal, askeri ve askeri alandaki bozukluklar)

Yönetim alanındaki Bozukluklar

- 1. Ahmet döneminde Kafes sistemi gelmiş. Sancak sistemi gitti.
 - ↳ Kavgaları önlemek
 - ↳ Tont kavgaları olurdu.
- Ekber ve Ersed sistemi (en yavaş olan tonta geçer) için
- Kafes Sistemi = Sarayda senzadelerin gözetim altında kalması.
 - ↳ Tont kavgaları olmuyordu.
 - ↳ Yönetimden habersiz kişiler padişah oluyordu. Tecrübesiz oluyordu.
- Kadınların devlet işine karışması. (Senzader küçük oldu için) → Gerin kaynana potemiği
- Rüşvet ve iltimasın girmesi.
- Akıl dengesi bozuk, yetersiz kişilerin padişah olması

Askeri alandaki Bozukluklar

- 3. Murat döneminde başlamış. Askerlikten anlamayan rastgele kişiler yenicere ocağına giriyordu. Hazineye daha fazla para çıkınca, ekonomiyi olumsuz etkiledi.
 - ↳ yenicere sayısı artmış.
- Tima sistemi bozuldu.

Ekonomik alanda bozulmalar

- Lüzumsuz harcamalar arttı.
- Yenicere asker sayısının artması.
- Tima sistemi bozulması.
- Savaşlarda başarısız olunca sonimet alınmıyor.
- kapitülasyon verilince, gümrük gelirlerimiz azalmaya başladı ve coğrafi keşiflerle ticaret yollarındaki gelirimiz düşmeye başladı.

@hayalleregidenyolum

61

Merkantilizm = Para ve maddeye dayanan zenginlik.

UluFE = Yeniceriler 3 ayda bir aldıkları maaş.
Câğüs = Padişah tohta çıkınca askere dağıtır.

Eğitim alanındaki Bozuluklar

- Yetersiz kişilerin müderris olması.
- Pozitif bilimleri gereken önemin verilmemesi.

17. yy' daki 19 isyanlar

Merkez (İstanbul)

İsyanları

- Kişilere koru yapılmış.
- 3. Murat
- Genç Osman (II. Osman)
- 4. Murat
- 4. Mehmet zamanında çıkmış.
- 3. Murat zamanında kapıkulu askerleri, ulûfelerin cülus bahşisinin az olduğunu söyleyerek isyan etmiştir.

- Genç Osman zamanında, Osman, yeniceri ocağını disiplinsiz gördüğü için kaldırıp yerine başka asker ocağı koymak istedi.
- Yeniceriler ayaklandı, Osman'ı tohtan indirdiler, kafese koyarak sokak sokak dolaştırıldılar ve öldürdüler.

- 4. Murat zamanında, 4. Murat küçük yaşta tohta çıkmış. Annesinin yardımıyla yönetince yeniceriler isyan etmiş.

- 4. Mehmet zamanında (Cınar vakası - vaka-i vakvakiye) → Yeniceriler düşük akceyi bahane edip isyan etmişler.
- Yeniceriler 30 devlet adamını bize verin diyor.
- 4. Mehmet ağabölmek için veriyor. Yeniceriler bu 30 kişiyi cınar ağacına asıyorlar.

Temel Neden
Ekonomi

Çelali (Anadolu)

İsyanları

- Nedenleri
- Tımar sisteminin bozulması
- Devlet adamlarının haksız davranışları
- Uzun süren savaşlar
- Ekonominin bozulması.
- Kalenderoğlu, Karayazı, Çanbalıoğlu, Vardar Ali Paşa, Avaza Mehmet Paşa, Kör Mahmut, gibi birçok isyanlar vardır.
- İsyanlar sert bir şekilde bastırılıyor.
- Bastırılmasında en önemli isimler 04. Murat, Kuyucu Murat Paşa, Köprülü Mehmet Paşa, Tiryaki Hasan Paşa

Sonuçları

- Ülkede birlik, düzen bozuldu.
- Devlet adamlarına güven sarsıldı.
- Ekonomi bozuldu.
- Tımar sistemi bozuldu.

ahayallere giden yolum

→ Tımar isyanları

Eyalet İsyanları

Nedenleri

- merkezden uzak olması
- Vergilerin ağır olması
- Toprak sisteminin bozulması.

Genç Osman (II. Osman) İslahatları

- Yeniceri ocağını kaldırmayı düşünmüş.
- İlimiye sınıfının yetkilerini sınırlandırmış.
- Saray içi evliliği yasaklamış.
- Başkenti İstanbul'dan Anadolu'ya taşımayı düşünmüş.

4. Murat İslahatları

- Ekonomiyi, maliyeyi düzeltmeye çalıştı.
- Tımar sistemini düzeltmek istedi.
- Önemli kişileri yönetime getirdi.
- İçki ve tütün yasası getirdiği.

(Mali İslahatları) Tarihçi Ahmet Paşa (Sadrazam) İslahatları

- Ekonomik, mali alanda düzenleme yapmak istemiş.
- İlk denk bütçeyi yapan kişi.
- Saray harcamalarını kıstı.
- ↳ Bazılarının işine peşmîyar, şikayet ediyor ve öldürülüyor.

62

⊕ Köprülü Mehmet Paşa Dönemi

→ Şartlı olarak sadrazam olmuştur. (Osmanlı'da ilk defa şartlı sadrazam)

- ↳ Bu alayda göreve kimi atayacaksam yöneticiler karışmayacak.
- ↳ Yapacağım işlerden ben sorumlu olacağım.
- ↳ Beni şikayet ettiklerinde, kendimi savunabileceğim.

Şartları

Duraklama döneminin yükselmesi olarak bilinen 4. Murat ve Köprülü Mehmet Paşa dönemidir.

ihale ile alınan toprağa "mukataa", ihale sistemine "iltizam", ihaleyi alıp işi yapan kişiye "mültezim" denir.

- Deneyimli bir devlet adamıydı.
- Askeriyeye yeni düzenlemeler getirdi. ^{Çarlıkca'ya almış}
- Ekonomik alanda ıslahatlar yaptı.
- İsyanların bastırılmasında rol oynadı.
- Venedikliler'i geri Paskorttu. ^{Midilli adasını aldı.}

④ Köprülü Fazıl Ahmet Paşa

→ Köprülü Mehmet Paşa'nın büyük oğlu.

- Ekonomik alanda düzenlemeler yaptı.
- Askeri ve mali konuda çalışmaları vardır.
- Siyasi olaylarda da başarılıdır. Önemli ve olumlu antlaşmalar bu döneme denk gelmiştir. (Vasvar ant. - Bucas ant.)

63

- 17. yy ıslahatları amacına ulaşmadı. (Yözeysellik, kişisel, içe dönük)

→ En fazla İran ve Avusturya ile savaşlık.

17. yy Siyasi Olayları

Önemli etkileyen antlaşmalar

İran

Avusturya

Lehistan

Venedik

Rusya

- ④ Ferhat Paşa ant. (İstanbul ant.)
- ④ Zıttvotarak ant.
- ④ Hotin ant.
- ④ Kandiya ant.
- ④ Bahçesaray ant. - İstanbul ant. (1700)
- ④ Vasvar ant.
- ④ Bucas ant. (1672)
- ④ Kariofça ant. (1699)
- ④ Zırana ant. (2. Bucas ant.)
- ④ Nasuh Paşa ant.
- ④ Serav ant.
- ④ Kasrı Sirin (1639)

@hayalleregidenyolum

Elimizde Fazla kalmamış.

→ 3. Murat döneminde

- Ferhat Paşa antlaşması ile Osmanlı, doğuda en geniş sınırlara ulaşmıştır.
- Bucas antlaşması ile Osmanlı, batıda en geniş sınırlara ulaşmıştır.
- Kasrı Sirin, bugünkü Türkiye İran sınırının belirlenmesine neden olmuş.
- Zıttvotarak, Osmanlı'nın balkanlarda siyasi gücünün azaldığını gösterir.
- ↳ Osmanlı padişahı, Avusturya arşüdükasına denk sayılıyordu.
- Kariofça, ilk büyük toprak kaybettiğimiz antlaşmasıdır.
- ↳ Osmanlı savunmaya, batı devletleri bize topraklara geçmiştir. (Gerileme dönemi başladı.)
- Kandiya, denizlerde son yeni kazandığımız toprak bu ant. ile olmuş.
- Bahçesaray, Rusya ile Osmanlı arasındaki ilk resmi antlaşmadır.
- İstanbul ant., Kariofça'nın devamı ve bizim için olumsuz.
- 2. Bağdat Fatih (1. si kanuni sultan Süleyman)
- IV. Murat tahta geçmiş. 2 İran seferi yapıyor (2 Bağdat seferi)
- ↳ Başarılı oluyor Bağdat'ı alıyor.
- ↳ Bunun sonucu Kasrı Sirin ant. yapılıyor.

Osmanlı - Avusturya ilişkileri

Osmanlı ve Avusturya savaşıyor. (Hacova savaşı)

- ↳ Biz geri çekilirken, Avusturya geliyor. Padışah'ın cadırına, cadırda usaklar var, kepçeyle savaşıyorlar ellerine ne gelirse. Avusturya gösteriyor. Yeniceriler bunun üzerine saldırıyor ve biz kazanıyoruz.
- ↳ Yeniceri ordusunun bozulduğunu görüyoruz.

→ 1. Ahmet dönemi

Zitvatorok antlaşması sonuçları (1606)

- Eğri, Kanije ve Esterpon kaleleri bize verildi.
- Avusturya vergi vermeyecek, bir kereye mahsus savaş zoror tazminatı ödeyecekti.
- Avusturya arsidükası, Osmanlı padışahına denk sayılacaktı.

● Avusturya yine bizim sınırlarımıza girince, toprak almaya başlayınca savaş oluyor yine. (1. Mehmet dönemi - Sadrazam Köprülü Fazıl Ahmet Paşa)

↳ En önemli savaş, Uyvar kalesi önünde yapılmış.

↳ Osmanlı çok büyük başarı göstermiş. Fransız atasözü "Uyvar önünde Türk gibi kuvvetli"

↳ Bunun sonucunda "Vasvar Antlaşması" yapılıyor. → 1. Mehmet dönemi

↳ Avusturya savaş tazminatı ödeyecek.

↳ Girdiği topraklardan geri çekilecek.

↳ Uyvar, Navigrat kaleleri Osmanlı'ya verilecek.

→ Bugünkü Polonya

Osmanlı - Lehistan ilişkileri

→ Tahta Genç Osman vardı,

↳ Lehistan'ın saldırıları sonucu Osman, yenicerilerle Lehistan'ın içine yürüyor. Ama "yenicerilerin" disiplinsizliği yüzünden istediğimiz başarıyı elde edemiyoruz.

↳ Osman, burada koru vermiş yenicere ocğını kaldırmaya.

→ "Hatın antlaşması" yapılıyor.

↳ Lehistan bize her yıl vergi veriyor.

64

@hayalleregidenyolum

→ u. mehmet döneminde

- Lehistan bir süre sonra Lehistan yine topraklarımızı giriyor.
osm. denetimindeki
→ Ukrayna kazakları (Sarıkomış kazakları)'na madbale ediyor. Kazakların yardım istemesiyle, Lehistan seferi başlıyor.
↳ Orduda, Kâprıgı Fazıl Ahmet Paşa vardır.
↳ Osmanlı, Lehistan üzerinde büyük başarı sağlıyor. Savaşı kazanıyor.
↳ **Bucaş Antlaşması** yapılır. (Osm. batıda en geniş sınırlara ulaştığı antl.)
• Podalya, Ukrayna Osmanlı'nın oldu.
• Lehistan her yıl bize vergi ödeyecektir.
• Kazaklıların topraklarından geri çekilecek, rahatsız etmeyecektir.

65

→ Bir süre sonra Lehistan vergisini ödemeyince yeniden bir savaş söz konusu oluyor.

↳ **Zuravno Antlaşması** yapılıyor. (2. Bucaş Antl.)

→ Bucaş antl. maddelerin aynısı, sadece vergi maddesi kaldırılmış.

Osmanlı - Venedik ilişkisi

→ u. mehmet dönemi

↳ Osmanlı tarihinin en uzun seferi "Girit Seferi"dir. (24 yıl)

↳ uğraşlar sonucu Girit'i aldık.

→ venedikliler Limni, Midilli adalarını aldı. Çanakkale Boğazı'nı abluka altına almışlar.

↳ Sonra geri püskürttük ve Girit'i aldık.

→ zor olmuştur.

→ Fazıl Ahmet Paşa zamanında

↳ **Kandiye Antlaşması** ile Girit Osmanlı'nın olmuştur.

Osmanlı - Rusya ilişkisi

@hayalleregidenyolum

→ Rusya artık güçlenmişti ve Osmanlı ile savaşıyor. Osmanlı kazanıyor. Cenin kalesi'ni Ruslar'dan alıyor. ve "Bahcesaray antl." yapılıyor.

Başarısızlığımızın sebebi

- Kırım Hanı'nın ihaneti
- merzifonlu'nun taktiksel hataları
- Avrupa'nın Avusturya'ya yardım etmesi.

II. Viyana Kuşatması = Avusturya Katolik, Orta Macaristan, Protestan'dı. Bu durum Avusturya'nın orta macaristan'a baskı uygulamasına neden oldu. Orta macaristan halkı da ayaklanıyor, ama Avusturya ile baş edemeyince Osmanlı'dan yardım istiyor.

→ O tarhte, Padişah 4. Mehmet, Sadrazam → merzifonlu koca Mustafa Paşa

→ merzifonlu Mustafa Paşa zaten bu şekilde odını duyurmak istiyordu.

→ Viyana kuşatılıyor, Haçlı ordusu Avusturya'ya yardım geliyor.

→ Ve büyük bir yenilgi alıyoruz.

Sonuçları

- merzifonun taktiksel hataları sonucu öldürüldü. (Değerlerim kendileri teslim oluşturmıştı)
- Avrupa devletleri bu durumdan cesaretle, Osmanlı'ya karşı kutsal ittifak kurdular. (Kutsal İttifak)

@hayallere giden yolum

Kutsal İttifak = Amacı Osmanlı'yı Balkanlardan atmak.

- Avusturya, Lehistan, Venedik, Malta, Rusya'nın katılımıyla kuruldu.

• Osmanlı'ya her koldan saldırı başladı. (16 yıl boyunca savaştık)

→ Ve Osmanlı ele geçirdiği toprakları kaybetmeye başlıyor.

→ Büyük başarısızlık alıyoruz.

→ "Karlofça Antlaşması" yapıyoruz. (1699)

66

Lehistan → yakıt bizi
Avusturya mahveden
Venedik antlaşma

→ Osmanlı duraklamadan, gerileme dönemine girmiş.

→ İlk büyük toprak kaybettiğimiz antlaşma.

→ Biz savunmaya, Avrupa devletleri taarruza geçmiştir.

(Taarruza, Kurtuluş Savaşı'ndaki Büyük Taarruz'a kadar.) , Sakarya Savaşı

• Antlaşma, Avusturya, Lehistan ve Venedik ile olmuştur.

• Banat, Temeşvar hariç tüm macaristan Avusturya'ya verilmiştir.

• Podolya, Ukrayna, Lehistan'a veriliyor.

• Mora ve Dalmasya kıyıları Venedikler'e verilmiş.

(25 yıl geçerli olacaktır. Avusturya'nın sorumluluğu altında.)

(1700)

Rusya ile bir sene sonra "İstanbul antlaşması" yaptık.

- Azak Kalesi Ruslar'a verildi. (Ruslar, Karadeniz'e çıkma fırsatı buldu).
- Ruslar, İstanbul'da elçi bulundurabilecekti. (Osm.'nin iç işlerinden haberdar olabilir.)

Osmanlı Devleti Gerileme Dönemi (18.yy.)

→ Rusya ve Avusturya hep ittifak kurup Osmanlı'ya saldırırlar. (Osm. Balkanlardan atmak.)

18.yy Siyasi olayları

Ruslar

- ⊕ Prut ant.
- ⊕ Belgrad ant.
- Kükrek Kaynarca ant.
- Aynalı Kervan sözleşmesi
- Yaş ant.

Avusturya

- Pasarofça ant.
- ⊕ Belgrad ant.
- Zıstavi ant.

Venedik

(1715 Mora alındı)

İran

- ⊕ İstanbul ant.
- Ahmet Paşa ant.
- ⊕ 2. Kasri Sirin ant.

@hayalleregidenyolum

Prut savaşı nedenleri

- İsveç kralı Şari'in kaçıp Osmanlı'ya Ruslara karşı kışkırtması.
- Rusların bizim kalelere girip Türkleri öldürmesi.
- Ruslar Lehistan'ın iç işlerine müdahale ediyordu. Osmanlı rahatsız olmuştur.
- Rusların sıcak denizlere inme politikası.

Makyavelizm: Amaca ulaşmak için her türlü araç kullanmak mümkündür.

67

Prut antlaşması şartları;

- Ruslar, Azak Kalesini bize geri verecek.
- " İstanbul'da elçi bulunduramayacak.
- İsveç kralı demirbaş Şari, ülkesine rahatça dönebilecek.
- Ruslar, Lehistan'ın iç işlerine müdahale etmeyecek.
- Bu antlaşmadan Osmanlı, yeteri kadar yararlanamamış.
- Kaybedilen toprakların geri alınabileceği düşüncesi artmıştır.

• Osmanlı, Mora'yı alınca, Rusları yenince, Venedik'i yenince Ruslar tedirgin oldu. Sen Kariolca ant.'na uygun davranmıyorsun diyor ve Osmanlı'ya savaş açıyor.

↳ Biz yeniliyoruz. 1718'de Pasarofça ant. yapılıyor.

↳ İngiltere ve Hollanda aracılığıyla Avusturya ile yapıyoruz.

Antlaşmanın imzalanmasında İngiltere ve Hollanda arabuluculuk yapmıştı.

Pasarofça Antlaşması ;

- Belgrad Avusturya'ya veriliyor.
- ↳ Avusturya ordusu Tuna nehrini geçiyor.
- Mora bize bırakılıyor, Dalmasya kıyıları Venediklilere bırakılıyor.
- ↳ Lale Devrine geçmişiz, moral toplamak için.

Belgrad antlaşması

- Fransa bize destek olmuştur. Biz de onlara daimi kapitülasyon verdik. (I. Mahmut)
- Rusya ve Avusturya ittifak oluyor, bize 2 koldan saldırıyorlar.
- Osmanlı, iki bölgede de savaşıyor ve ikisinde de başarılı oluyor.
- ↳ Tekniğimiz iyiydi. (Humbaracı ocasını kurduk)
- Karadeniz'in Türk gölü olduğu son kez ispatlanmıştır.

- Azak Kalesi, yıkılmak şartıyla Ruslara verildi.
- Belgrad, Osmanlı'ya geri geldi.
- Ruslar, Karadeniz'de donanma bulunduramayacaktı.
- Avusturya aradığı Rus carına denk sayılmış.

@hayalleregidenyolum

68

↳ 30 yıl kadar savaş olmuştur. Sonra Osmanlı, Ruslar'ın davranışlarından olumsuz etkilenmeye başlıyor.

Çünkü

↳ Rusya, Lehistan'ı topraklarına katmak istiyordu.

↳ Ordularıyla Lehistan'a gelince, Leh milleti ayaklanıyor, Ruslara baş edemeyince kaçıp Osmanlı sınırına geliyor. Lehleri kovalama bahanesiyle Ruslar da Osmanlı'ya girip toprakları okuyorlar.

→ Rusların sıcak denize inme politikası

↳ 1768 Osmanlı - Rus savaşı oluyor.

→ Ruslar, Baltık denizindeki donanmasını Akdeniz'e göndermiş.

İzmir Gecme limanındaki Osmanlı donanmasını ani bir baskınla yakmış.

(Gecme Faciası)

→ Daha fazla dayanamayınca antlaşma istemek zorunda kalıyoruz (1774 Küçük Kaynarca ant.)

[illegible]

- olumsuz, 14 işlerimizden haberdar
olacaktı.

69

;(USP) Benzoltrifluorid

2. 1920-1921

kuruyollar, bizi

örümç 2 elimi 2 den

- siad Austurya

(1971)

Zıstovi Antlaşması :

- Osmanlı ile Avusturya arasındaki savaşları bitiren antlaşmadır.
- Avusturya, bizden aldığı toprakları geri verecekti.

(1972)

Yas Antlaşması; Rusya ile imzalandı. (Bizim ağımdan olumsuzdur.)

- Kırım'ın Ruslar'a ait bir toprak olduğunu kabul ettik.
- ↳ Bu durum bizi üzde çünkü ilk kez, Türk ve Müslüman olan toprağımız elimizden çıkmıştır.
- Bu antlaşmayla birlikte, Gerileme'den Dağılma dönemine geçiyoruz.

Osmanlı - İran ilişkileri (1920 yılları)

- İran'da taht kavgaları başlıyor, iç karışıklıklar. Bu durumdan yararlanan Rusya, İran topraklarına giriyor. Bu bizi tedirgin ediyor.
- Osmanlı, Ruslar'ı bölgeden uzaklaştırmak için İran'a giriyor.
- ↳ Rus ile Osmanlı orduları karşı karşıya geliyor. (İstanbul ant. yapılıyor)
- (Osmanlı ile Rusya arasında imzalanan ilk dostluk antlaşmasıdır.)

İstanbul Antlaşması (1924);

- İran'dan aldıkları yerleri kendi aralarında paylaşıyorlar.
- ↳ İran'da taht kavgaları durunca, topraklarını geri alabilmek için Osmanlı'ya savaş açıyor.

@hayalleregidenyolum

- ↳ 1746 yılına kadar süren savaşlar 2. Karsisrin antlaşmasıyla sona eriyor.

70

2. Kars-ı Şirin Antlaşması; (Kerden ant.)

- ↳ 1. " " antl. maddelerinin aynısı kabul edilmiştir.
- (Türkiye - İran sınırını belirleyen ant.)

- Osmanlı - İran arasındaki savaşlar sona erdi.

Petervarodin Antlaşması = Móra Halkı Osmanlı'dan yardım talep ediyor.

- ↳ Osmanlı Venedik'e saldırmış, Avusturya da Osmanlı'ya saldırmış.

↳ Avusturya'nın Karlofça antlaşmasında garantör devlet olması.

↳ Sonuç = Pasarofoça ant. imzalanmış

- ↳ Avusturya ve Rusya ile mücadele ettik.

Lale Devri (1718-1730)

→ İlk posta teşkilatı kuruldu.

→ Padişah'ı 3. Ahmet, Sadrazam'ı Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'dır.

↳ Bilim, kültür, sanat alanında yenilikler yapılmıştır.

→ Pasarofça ant. ile başlan, Patrona Halil isyanı ile sona erer.

→ Avrupa'da peçici elçilikler kurduruluyor. (ilk peçici büyük elçimiz) 28. Mehmet Celebi

↳ (Avrupadaki yenilikleri takip edebilmek için)

↳ matbaa öğrenilmiş. (1727 yılında kurulmuş.)

→ ilk özel matbaa kurulmuş.

↳ matbaa ülkemize, hattatlar üzerinden geç gelmiş.

↳ İlk basılan eser "Yankulu" adındaki Türkçe-Arapça sözlüktü.

↳ Özellikle Katip Çelebi'nin eserleri basılmış. (Kerf-i Zünun) → önemli eseri

→ ilk ke2 çiçek aşısı bulundu.

→ İtfaiye örgütü kuruldu. (Tulumbaçılar ocuğu)

→ Kütüphaneler açıldı. → Eski eserler tercüme edildi.

→ Kâğıt, kumaş fabrikaları, Ayni imarethaneleri açıldı

71

• Batı tarzı mimari üslubu, kullanılmaya başlandı.

• Dönemin ünlü şairi Nedim'dir.

→ Lale bahçeleri düzenlenmiştir.

@hayalleregidenyolum

→ Eğlencelerin olduğu dönemdir. (Zevk ve eğlence dönemi)

↳ Bu yenilikler bazılarının hoşuna gitmemiştir. Patrona Halil halkı kızdırarak, halk isyanını ortaya çıkarmış.

İsyanın Nedeni

→ yapılan yeniliklere karşı çıkılmış.

- Zevk ve eğlenceye kızılmış.

- "Yöneticiler zevk peşinde" denmiş.

- İran savaşları vardı ve İbrahim Paşa ilgisiz davranıyordu.

• Damat İbrahim Paşa öldürülüyor. 3. Ahmet tahttan indirilip yerine 1. Mahmut getiriliyor.

1. Mahmut Dönemi Islahatları

(Askeri alanda iliz örnek almamız)

- Fransa'dan uzmanlar getirilerek "Humboracı Ocak" kuruluyor.
(Batıdaki yenilikleri takip ediyor, örnek alıyoruz)
- Fransa'ya verilen elçilikler sürekli hale gelmiş.
- Kara ordusuna subay yetiştirmek için "Mühendishane-i Berri Hümayun" denilen kara mühendishanesi açılmıştır.
↳ Ordu bölümlere ayrılmıştır. (Bölük, Tabur, Alay)

72

III. Mustafa Dönemi Islahatları

- Askeri alanda Fransa'dan uzmanlar getirilmiş, "Sıra Topçuları" kurduruluyor.
- ^{deniz}Subayı yetiştirme amaçlı, "Mühendishane-i Bahri Hümayun" kurduruluyor.
↳ inebantı ve cesme faciaları yapıldığı için.
- Tıp ve astronomiye ait eserler tercüme ediliyor.
- Eshan sanatleri Gretilmiş.
- Osmanlı, gerileme döneminde "dişleri sökükle bir aslana" benzetilmiş.

@hayalleregidenyolum

I. Abdülhamit Dönemi Islahatları

- Sıra topçuları geliştirilmiştir.
- İstikam okulu açılmış.
- Yenicerilerin ulufe alım-satımı yasaklandı.
- Yeniceri sayımı yapılmış.
- Yerli malın kullanılmasına önem verilmeğe başlanmıştır.
- Eshan sanatleri uygulamaya konulmuş.
- Mühendishane-i Berri Hümayun açıldı.

III. Selim Dönemi Islahatları

→ Donizma meclisi
- meşveret meclisi kurmuş.

- "Nizami Cedid" yenilikleri de denir.
- Nizami Cedid ordusu kurulmuştu. İhtiyaçlarını karşılamak için
- "İradı Cedid" hazinesi kuruluyor.
→ "Dar'ül Tıbbatı Amire" kurulmuş.
- Yerli malı kullanımına önem verilmiş.
- Donanma yenileştirilmeye çalışılmış.
- Deniz subayı yetiştirmek için okullar açılmıştır.
- Fransızcaya önem verilerek, okullarda ikinci yabancı dil zorunlu olmuş.
- Elçilikler sürekli hale getirilmiş. (ilk sürekli büyük elçimiz, Londra büyükelçisi)
Yusuf Apah Efendi
- Devlet matbaası kurulmuş. (matba-i Amire)
- Selimiye ve Levent kışları oluşturdular.
- Kara mühendishanesi kuruldu. (Mühendishane-i Berri Hümayun)

19. yy. Dağılıma Dönemi (En uzun yüzyıl)

Osmanlı'nın boğazlara ilgili yaptığı ilk ant.
Corakale ant.

Fransız	Rusya	Kavgaçlı Mehmet Ali Paşa	İngiltere	Avrupa devletleri ile
- El-Aris Mukavele-namesi (1801)	- Bakres ant. (1812) - Edirne ant. (1823) - Hunkar (1833) iskeresi ant. - Ayastefanos ant. (1878)	- Kütahya ant. (1833)	- Kule-i Sultani ant. (1803) - Balta Limanı sözleşmesi (1838) (ticari imtiyaz)	- Londra Konferansı (1840) - Londra Boğazlar sözleşmesi (1841) - Paris ant. (1856) - İstanbul Konferansı (1876) - Berlin ant. (1878)

@hayalleregidenyolum

→ Gerileme döneminde, Fransa bizi desteklemişti, kapitülasyon veriyorduk. Fakat sonra Fransız ihtilali oldu. Bir süre sonra başa Napoleon geldi. İngilizleri rakip görüyordu.

73

Napolyon;
↳ "Mısır'ı alırsam, İngiltere'nin sömürge yollarını keserim" dedi. Ama Mısır bizdeydi ve Fransa'nın bizimle ilişkileri iyiydi.

↳ Devletler arası politikalarda dostluk yok, gıkar var.

↳ Fransa, Mısır'ı işgal ediyor. Sonra İngiltere ve Rusya bize yardım etmek istiyor ve İngilizler, Fransızlar'ın dönmesini yakıyor. Ruslar da bizim 7 adamızı geçici olarak işgal ediyorlar.

↳ Napolyon "ben bunlarla savaşacağım. Osmanlıyla savaşacağım" diyor ve Kuzey'e gidiyor. Akkâ kalesine geliyor. Ordular karşı karşıya geliyor.

↳ Osmanlı Nizamı Cedid ordusudur. Osmanlı kazanıyor.

↳ Nizam-ı Cedid ordusunun ilk başarısıdır.

↳ "El-Aris mukavelesini imzalamıyor.

↳ Fransızlar Mısır'ı boşaltacaktır.

↳ Mısır, Fransız işgalinden kurtuldu.

• Dönemde iç isyanlar fazlaydı. Fransız ihtilali Avrupa ve Balkan devletlerini etkiledi.

↳ Ruslar'ın Panslavizm politikası harekete geçti.

Panslavizm Politikası: Ruslar'ın sıcak denizlere çıkmak için, Balkanlar'da tüm Ortodoks slavları bir bayrak altında toplama politikasıdır.

↳ Bizdeki slavları kızdırıyor.

74

Osmanlı topraklarında çıkan ayaklanmaların iki nedeni var;

→ Fransız ihtilali etkisiyle oluşan milliyetçilik düşüncesi.

→ Ruslar'ın Panslavizm politikası.

@hayalleregidenyolum

Kabakçı Mustafa İsyanı: 3. Selim'in yaptığı yeniliklere tepkiden çıktı.

↳ Nizam-ı Cedid ordusunun kurulması, yenicilerin hoşuna gitmiyordu. "Gavur icatları istemeyiz" dediler.

↳ 3. Selim'i tahttan indirmek isteyen rakipleri, yenicileri iyice kızdırmıştı.

↳ Ve yeniciler, Kabakçı Mustafa önderliğinde isyan çıkarıyor.

→ genç osmanlı
öğrencilerdi.

↳ 3. Selim tedirgin oluyor ve Nizam-ı Cedid ordusunu kaldırıyor, ayaklanma dursun diye.

↳ İsyanı, 3. Selim'i tahttan indirip 4. Mustafa'yı peşiriyorlar.

↳ Alemdar Mustafa Paşa, Selim için ordusuyla geliyor, 3. Selim'in öldürüldüğünü görüyor, bunun üzerine isyanı bastırıp 4. Mustafa'yı

tahttan indirip 2. Mahmut'u tahta oturtuyor. [Nizam-ı cedid'ten sonra
sekb-i cedid kuruldu.]

↳ Alemdar Mustafa Paşa, yenicilere disiplin uypuluyor.

↳ Yeniciler, Paşa'nın köşkünün etrafını sarıyor.

↳ Paşa, 2. Mahmut'tan yardım gelir diye bekliyor ama gelmiyor.

↳ 2. Mahmut çünkü paşadan ön planda olmak istiyordu.

↳ Paşa, sarayı burtları patlatıyor, esi ve içeri giren yeniciler
yanarak ölüyorlar.

Sırp İsyanları Nedenleri

- Rusların Pan Slavizm Politikası
- Fransız ihtilaliyle çıkan milliyetçilik akımı
- Sırp topraklarının savaş alanı haline gelmesi.
- Yenigercilerin halka baskı yapması.

↳ Osmanlılar bastırıyor ama yeniden çıkıyor. Sonradan zamanla bağımsızlığı yakalamışlar.

@hayalleregidenyolum

Bükreş Ant. (1812): Sırp lar ilk kez Osmanlı'dan imtiyazlar aldı. (Osmanlı'da ilk ayaklanıp imtiyaz alan topluluk Sırp lar'dır.)

Edirne Antlaşması: Sırp lar özerkleşiyor.

(1878)

75

→ Ayastefanos ve Berlin antlaşmalarıyla Sırbistan bağımsız oluyor.

Yunan İsyanları Nedenleri

→ Yunanlıların megalotopia dedikleri hayallerini gerçekleştirmek istemest.

- Avrupa devletlerinin kışkırtması.
- Fransız ihtilaliyle oluşan milliyetçilik etkisi.
- Filike Eterya adlı cemiyet kurumu (Etnik-i Eterya)
(Ayaklanmayı teşkilatlandırmış.)

↳ Rumlar'ın ilk isyanı Eflak'ta başlamış. Fazla destek olmayınca, Mora'da ayaklanmışlar. (Yunan isyanı)

↳ Osmanlı isyanı bastıramayınca Mısır Valisi Kavalalı Mehmet Ali Paşa'dan yardım istiyor.

↳ "Girit, Mora valiliklerini verirseniz, bastırırım" diyor.

↳ Kabul ediyoruz ve isyanı bastırıyoruz.

→ İngiltere, Fransa ve Rusya ; Mora'ya bağımsızlık verilmesini istemiş. Bu 3 devlet donanmasıyla Navarin'e gelip, Osmanlı donanmasını yakıyor. (1827) • Üçüncü kez donanmalarımız yakıldı.

↳ Bu yaptıkları dolayısıyla, onlardan özür ve tazminat talebinde bulunuyoruz.

→ Rusya kızıyor, çünkü zaten sıcak denizlere inmek için bahane arıyor. Ve bize savaş açıyor.

↳ Savaşı kaybediyoruz. Zaten iç işlerimizi karışıklı. → Hayrii olay.

↳ O sırada, 2. Mahmud Yenigiri Ocak'ını kaldırmıştı. (Vakay-i Hayriye)

↳ Yerine yeni askeri ocak konulmuş. Yeni ve tecrübesiz olınca savaş kaybediyoruz. Ve Edirne ant. yapıyoruz.

Edirne Antlaşması (1829):

@hayallere giden yol

- Yunanistan bağımsız olmuştur.
- Sırbistan, Karadağ, Eflak, Boğdan özerklik aldı.
- Osmanlı, Rusya'ya savaş zorar tazminatı ödeyecekti.
- Rusya ticaret gemilerini boğazlardan geçirebilecekti.

76

↳ Fransızlar, düştüğümüz kötü durumdan yararlanarak Cezayir'i işgal etti. (1830) [Kuzey Afrika'da elimizden çıkan ilk toprakımız]

→ Nizip savaşı yapıyoruz. Biz yeniliyoruz.

⇒ Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın istekleri karşılanamayınca mücadele başlamış.

↳ Kavalalı, Suriye'ye ordularıyla geliyor. Savaşı kaybediyoruz.

Kavalalı, ilerliyor Adana taraflarını da alıyor. Kütahya'ya da geliyor.

↳ Osmanlı tırslıyor, bu İstanbul'a gelir tahta peşer diye

↳ Avrupalı devletlerde bu güçlü kişinin tahta peşmesini istemiyorlardı.

• Mısır Sorunu (Kavalalı Mehmet Ali Paşa) olayı önce iç sorunken, sonra dış sorun haline gelmiştir.

→ Kütahya Ant. yapılıyor. Paşa'ya Girit ve Şam valilikleri veriyor.

↳ Önemli = Mısır sorunu başlamış, iç sorun, dış sorun haline gelmiş.

Osmanlı İbrahim Paşa'ya da Adana valiliklerini verdi.

④ Bu dönemde, Ruslar Akdenize inmesini diye İngilizler, Osmanlı'nın yanında yer alacak
↳ Kendi sömürge yollarını korumak için (Berlin ant. kadar devam etmiş.)

→ Osmanlı'nın dağılmasını geciktiren olay İngiliz-Rus rekabetidir.

• Osmanlı'nın ülkeler arası rekabetten yararlanarak ayakta kalabilme ve toprak üstünlüğünü sürdürme temelinde yürüttüğü politika
"Denge Politikası"dır.

↳ Osmanlı, Kavalalı'ya güvenmiyordu, Boğazları, İstanbul'u güvence altında almak, İstanbul'un devamlılığını sağlamak için Ruslar'a yanaştı.

↳ Kavalalı'ya karşı Ruslar'la ittifak yapmak istiyordu.

→ Osmanlı ve Rusya'nın birbirine destek olduğu ant.

Hünkâr İskeleyi Antlaşması (1833)

— Osmanlı boğazlarına bir devlet saldırırsa Ruslar donanmasıyla gelip bizim yanımızda yer alacak.

— Ruslara saldırı olursa, Osmanlı boğazları kapatacak ve gemilerin Ruslar'a geçmesine izin vermeyecek.

— Antlaşma süresi 8 yıldır.

@hayalleregidenyolum

↳ Ruslar, boğazlara gelme hakkını elde ediyor ve Boğazlar Sorunu ortaya çıkıyor.

↳ Bu durum İngilizleri tedirgin ediyor. İngilizler bize yanaşiyor.

↳ İlişkilerimizi dostluk şeklinde gerçekleştiriyoruz.

→ İngilizlerle "İttifak'a girdik. Daha fazla yanımıza çekmek amacıyla "Baltık Limanı Sözleşmesi" yapıyoruz.

77)

Baltık Limanı Sözleşmesi :

— İngilizlere ticari imtiyazlar verdik.

↳ Siyasi olarak iyi ama ekonomik olarak kötü.

→ İngiliz gemici tüccarlar ülkemizde rahatça ticaret yapabilecek

→ Düşük gümrük vergisi uygulanacak [Ekonomimiz dışa bağı hale geldi]
(ithalatı artırır, ihracatı azaltır.)

- Avrupa devletleriyle "Londra Konferansı" yaptık ve Mısır sorunu çözüldü.
- Mısır'a hıdivlik veriliyor. (İç işlerinde bağımsız, dış işlerde Osmanlı'ya bağlı)
- Mısır valiliği babadan oğula devam edecektir. (Kavalalı → oğlu → oğlu)
- Mısır bize vergi verecekti.

→ İngiltere Ruslar'ın Boğazlara gelmesini istemiyordu. Hünkar İskelesi ant. süresi dolunca şu Boğazlar sorununu halledelim diyor.

Londra Boğazlar Sözleşmesi (1841): @hayalleregidenyolum

- Boğazların yönetimi Osmanlı devletine verilmiştir.
- Ruslar, Karadeniz'de donanma bulunduramayacak.
- Boğazlara yabancı devletin gemisi gelemeyecek.

78

• Boğazlar uluslararası bir statü kazanmış Boğazlarımıza söz söyleme hakkı mutlak bizde değildir. Avrupa da söz söyleme hakkına sahip.

↳ Rusya bozuldu çünkü Boğazlardan uzaklaştı. Bahane bulmalıydı, Boğazları ele geçirmek için.

→ Ruslar ve İngiliz devlet adamları Osmanlı'yı "Hasta Adam" ilan etmişlerdir.

• Osmanlı ile ilgili ne sorun olursa olsun "Şark Meselesi" (Doğu Sorunu) diye adlandırılır.
↳ Türkleri Balkanlardan atmak gibi

→ Kutsal Yerler sorunu çıkıyor. ⇒ Rusya hem Boğazlarda yer istemiştir, hem de Kudüs'te ortodoksların daha fazla hak alması gerektiğini öne sürüyor.

(İç işlerimize karışma)

↳ Bunların modellerini kabul etmemişiz. Savaş çıkmış

↳ Kırım Savaşı

Osmanlı donanması 4 kez yıkıldı
İnebahtı Baskını → Hacılar
Gezme Baskını → Rusya
Navarin Baskını → Rusya, İngiltere, Fransa
Sinop Baskını → Rusya

Avrupa'da bize karşı yakınlaşma vardı. İngiltere ve Avrupa'daki tüm devletler bizim yanımızda yer aldı.

Kırım Savaşı =

→ Ruslar, Sinop'ta bizim donanmalarımızı yakıyor. (4. kez yakılıyor)

→ İngiliz, Fransız donanmaları tedirgin oluyor ve bizi korumak için boğazlara geliyor.

Filovuz
Osmanlı Devleti ilk kez Kırım Savaşı'nda İngiltere'den borç almıştır.

→ İngiliz, Fransız, Osmanlı ordularını birleştiriyorlar Sivas Topaı tarafında savaş yapıyoruz. Ruslar yenilmeye başlıyor. Osmanlı Rus topraklarında ilerlemeye başlıyor.

↳ Ruslar başarılı olamayacağını anlayınca antlaşma teklif ediyor.

↳ Paris Ant. yapılıyor.

@hayalleregidenyolum

(Rusya, İngiltere, Fransa, Avusturya)

Paris Antlaşması (1856): → Olumlu gibi görünse de olumsuz.

79

→ Osmanlı, Avrupa devleti sayılacaktır.

→ Osmanlı, Avrupa devletinin hukukundan yararlanacaktır.

→ Osmanlı'nın toprakları Avrupa devletinin güvencesi altına girecektir.

↳ Osmanlı, kendisini koruyamayacak kadar zayıf olduğunu kabul etmiştir.

→ Karadeniz'de Rusya ve Osmanlı, donanma bulunduramayacak, tersane açamayacak.

↳ Bize yenik muamelesi yapıldığını gösterir.

→ Osmanlı, Islahat Fermanı ilan edecektir. (Osmanlı'daki azınlıklara)

↳ Ruslar tedirgin oluyor, bari Balkanlardan ilerim diyorlar ve oradaki toprakları parçalamak istiyorlar.

↳ Balkanlarda isyan çıkıyor. (Korodof, Jasma, Hersek)

↳ Osmanlı isyanları bastırmaya gidiyor.

↳ Rus Basını "Osmanlı Hristiyanı katli ediyor" diyor. Ve tüm Avrupalı devletleri karşımıza alıyoruz.

↳ Ruslar fırsatı kullanıp savaş ilan ediyor. Avrupalı devletler araya giriyor. (1876) İstanbul Konferansı yapılıyor.

→ İstanbul Konferansı (Tershaneler Konferansı)

↳ Boğaziçre ile ilgili değil de Balkan topraklarıyla ilgili haklar talep ediyor.

↳ Osmanlı, Ruslar'ın isteklerini kabul etmiyor.

↳ Ruslar'ın bize savaş açıyor.

→ kanuni Esas, Anayasa ile

→ O sırada biz Meşrutiyeti ilan ediyoruz (1876)

↳ Azınlıklara haklar veriliyor.

↳ Buna rağmen savaş durduramıyoruz.

↳ Ruslar 93 Harbi denilen savaş başlatıyor. (1877-1878)

↳ Ruslar iki koldan saldırıya geçti.

↳ Gazi Osman Paşa, Rusya'ya esir düşüyor.

@hayalleregidenyolum

80

→ Ruslar ilerleyip Gataica'ya geliyorlar.

Ayastefanos Antlaşması (1878): (Yörüklerle girmemiş)
↳ Sevr'de pırmeyecek.

↳ Olumsuz bir antlaşma.

↳ Ermenilere ilk defa imtiyaz verildi.

↳ Avrupalı devletler bakıyor ki Ruslar'a çok hak verilmiş, bizim ve onlar için de olumsuz. Bunun üzerine antlaşma yenileniyor.

Berlin Antlaşması (1878):

→ Ermenilere ilk defa imtiyazlar verildi. (Ermeni sorunu da başladı.)

→ Sırbistan, Karadağ, Eflak, Boğdan bağımsız oldu.

→ Kars, Ardahan, Batum Ruslar'a verildi.

→ Savaş zor tazminatı ödeyecektik.

→ Bosna-Hersek peşirci olarak Avusturya'ya verildi.

→ Bulgaristan prensliği kurulmuş.

→ Avrupa'ya gezi düzenleyen ilk Osmanlı padişahı Abdülaziz'dir

→ O sırada Avrupa'da bir devlet güçlenmeye başladı → Almanya

↳ İngiltere bize sırtını dönüp Ruslara işbirliğine girdi.

↳ "Boğozlarda sizi koruyabilmem için Kıbrıs'ı geçici olarak verin"
kabul ettik.

ahayalleregidenyolum

↳ Fransızlar Fas ve Tunus'u bizden işgal etmiş.

↳ İngilizler Mısır'ı bizden işgal etmiş.

81

→ Yunanlılar bizden hak talep edip bizden Girit'i istiyorlar. Halkı
kışkırtıyor. "Dömeke meydan savaşı" yapmıyor. Kazanıyoruz.

↳ Avrupalılar "Nabûnûz, Yunanlıların toprak bütünlüğünü bozuyorsunuz"

↳ ve böylece İstanbul Konferansı yapılarak Girit'e birtakım haklar
verildi.

19.yy Islahatları ve Demokrasi Hareketleri

II. Mahmut Islahatları = Atatürk'ün yaptığı inkılaplara en çok
benzeyen ıslahatlardır.

Siyasi

→ Divan Meclisi kaldırıldı. Meclis-i Has kuruldu.

→ memurluklar ikiye ayrıldı. (Dış işleri, iç işleri)

→ Sadrazam kaldırıldı, ismi baş vekil oldu.

→ Muhterlikler kuruldu. → Nazirlikler (bakanlıklar) kuruldu.

Askeri

→ Sekban-ı Cedid Ocağı kuruldu. Kaldırılınca

→ Eskiinci Ocağı kuruldu.

→ 1826'da yenileri ocağı kaldırıldı. (Vakayii Hayriye)

↳ Asakir-i Mansure-i Muhammediye adlı yeni orak kuruldu.

Sosyal

→ Fes giyme zorunluluğu

→ İlk nüfus sayımı (1831)

(Askere alınanların sayısı belli)
alsun diye

→ Padişahın resminin devlet dairelerine

asma zorunluluğu.

→ Setrep pantolon giyilebilir.

Eğitim

→ İlkokul mecburiyeti. Rüştiyeler, idadiler
açıldı. Yüksekokullar açıldı.

→ "Takvim-i vakayi" ilk resmi gazete
açıldı.

→ Bordo takımı (mizika-ı Hümayun) kuruldu.

→ Birçok yeni okul açıldı.

→ mektebi Harbiye açıldı.

→ Avrupa'ya öğrenci gönderdi

"Mecelle" hazırlanmış.

↳ Osmanlı'nın ilk medeni kanunudur.

↳ İslam hukukuna dayandırılmış,
Ahmet Cevdet Paşa öncülüğünde
hazırlanmıştır.

• Redif birlikleri kurulmuş

→ Hayriî olay

⊕ Demokrasi Hareketleri Fransız ihtilaliyle ortaya çıktı.

Ekonomik → müsadere sistemi kaldırıldı.

- Timar sistemi kaldırıldı.
- Kuval, silah fabrikaları kuruldu.

Demokrasi Hareketleri

- Senedi İttifak (1808) → II. Mahmud
- Tanzimat Fermanı (1839) → I. Abdülmecit
- Islahat Fermanı (1856)
- I. Meşrutiyet (1876) → II. Abdülhamit
- II. Meşrutiyet (1908)

82

- Batıdan etkilenilerek yapılan demokrasi hareketleri "Tanzimat Fermanı" ile başladı.

Hayallerden yolum

→ Senedi İttifak, padişahın yetkilerinin kısıtlandığı ilk olaydır.

- Tanzimat Fermanı'yla hukuk üstünlüğü kabul edildi. ^{Kavalarlı Mehmet Ali Paşa}
- ↳ Tanzimat Fermanı yapılırken, Osmanlı'da Mısır Sorunu vardı.
- ↳ Islahat " " Paris ant. yapılmıştı. Batının isteğiyle oldu.
- ↳ Tanzimat Fermanı'nda batının dolaylı etkisi vardır.
- ↳ Islahat Fermanı'nda batının doğrudan etkisi vardır.

↳ Tanzimat Fermanı'nda müslüman ve gayrimüslim, tüm Osmanlı halkına gelen haklardır.

↳ Islahat Fermanı'nda sadece gayrimüslimlere gelen haklardır.

- Demokrasi Hareketlerinin yapıma amacı, Osmanlı'nın dağılmasını durdurmaktır.

↳ Engelleylemedik, etkili olmadı.

- Batı devletlerini yanımıza çekme amacımız vardı.
- Azınlıkların bizden kopmasını önlemek için haklar vermek istedik onlara
- Batı devletlerinin iç işlenimize karışmasını önlemek.

Abdülmeçit zamanında
ilk kağıt para
basılmış.

Tanzimat Fermanı (1839)

I. Abdülmecid zamanında, Mustafa Resit Paşa'nın çalışmalarıyla hazırlandı. ve Galhane Parkında halka duyuruldu.

↳ Bundan dolayı "Galhane Hattı Humayun" da denir.

↳ Padişah kendi haklarını kendi kısıtlamış.

↳ Padişah, hukukun kendisinden bile üstün olduğunu kabul etmiştir.

• Tanzimat Fermanı anayasaya geçiş ortamı hazırlamıştır.

Maddeleri:

→ Müslüman ve gayrimüslim, tüm Osmanlı hâki, devlet tarafından güvence altına alınacak.

→ Her Osmanlı genci askerlik yapacak. (vatan borcuna dönüşmüştü)

→ Rüşvet ve iltimas kaldırılacaktır.

→ Müsadere usulü kaldırılacak. (devletin, din memurların kazancına el koyma usulüydü.)

↳ Kişi hak ve hürriyetine, mülkiyet kavramına önem verdiğimizi gösterir.

@hayalleregidenyolum

Islahat Fermanı (1856)

I. Abdülmecid zamanında, batının doğrudan istediği için yapılıyor.

↳ Azınlıklara haklar veriyoruz.

Maddeleri:

→ Gayrimüslimler, devlet memuru olabilecek.

→ " mal, mülk edinebilecek.

→ " yabancı okullar kurabilecek.

→ " büyük şirketler kurabilecek.

→ " il meclislerine üye olabilecek.

→ " askerlik yapacak. (yapmak istemeyenler bedeli ödeyebilir.)

→ Cizye ve haraç vergileri kaldırılacak.

• 1839 - 1876 yılları arası "Tanzimat Dönemi" dir.

↳ Gazeteler çıktı. Okullar açıldı.

↳ Avrupada eğitim gören öğrencilerini, Osmanlı'ya dönünce, oradaki hareketleri, fikirleri yaymaya başladılar.

★ Konuni Esasi, Türk tarihinde ilk anayasadır.
→ II. Abdülhamit dönemi

osmanlı'da Avrupa
seyahatine çıkan
ilk padişah

Genc Osmanlılar (Jön Türkler);
Avrupa'da eğitim görüp
ordaki ihtilal fikirlerinden
etkilenen aydın sınıf

→ I. Abdülmecit'ten sonra padişah I. Abdülaziz olmuştur.
→ O zamanlar "Genc Osmanlılar" (Jön Türkler) denilen bir cemiyet
kurulmuştu. [Mithat Paşa, Namık Kemal, Ziya Paşa, Sinasi]

→ Abdülaziz'e meşrutiyeti ilan ettirmek istiyorlar. Kabul etmeyince
Jön Türk ihtilali yapıp onu tahttan indiriyorlar.

→ II. Abdülhamit dönemi başlıyor.

→ Genc Osmanlılar diyor "meşrutiyeti ilan edersen sana her konuda destek
oluruz." II. Abdülhamit tamam diyor 1876'da Konuni Esasi anayasası
hazırlanıp meşrutiyet ilan ediliyor.

ahayallere giden yolum

- Padişah ve halkın beraber yönetmesi, "Meşrutiyet Yönetimi" dir.
→ Son söz padişahındır.

I. MEŞRUTİYET

halk seçiyor.

Mebusan Meclisi

→ Mebus denilen milletvekillerinden
bazıları müslim bazıları gayrimüslimdi.
→ Sayıları birbirine yakındı.

→ Yasama (kanun çıkartma), meclis
yapardı.

→ Yürütme → NAZİRLER ve padişah
yapardı.

• II. Abdülhamit 33 Harbi'ni bahane
ederek meclisi kapattı.
→ Konuni Esasi'yi askıya aldı.

Ayan Meclisi

- Padişah tarafından
atılacak.
→ Demokratik değil.
→ Padişah otoritesi korunmuş.

84

• 1878'de meclis kapandı. (30 yıl)
1908'e kadar.
→ Padişah yönetimde tek başındaydı.
→ "İstibdat Dönemi" denir. (Baskın Dönem)
→ Genc Osmanlılar dağıtmış.
→ Gazete, basına sansür gelmiş.
→ Kendisine karşı isyan olmasın diye

İstibdat Döneminde; İngilizler bize
sırtını döndü diye

→ Osmanlı-Almanya yakınlaşması olmuş.

→ "İttihak ve Terakki Cemiyeti" kurulmaya başlamış. Önceleri gizli
çalışmış sonra açığa çıkmış. Amacı = meşrutiyeti yeniden ilan ettirmek.

→ Düyunu Umumiye (Genel Borçlar İdaresi) kuruldu.

→ 19. işlerimize müdahaledir. Ekonomimiz dışa bağımlı hale gelmiş
(Borçlarımızı ödeyemeyince vergilerimizden topluyorlardı.)

- "Reval Sözleşmesi" yapılmış. İngiltere ve Rusya arasında olmuştur.
- İngilizler, Rusları Panislavizm politikasında serbest bırakıyor.
- Makedonya'yı bizden almak istiyorlar. Bahaneleri de "orada demokrasi yok, alacağız sizden"
- İttihak ve Terakki diyor ki "meşrutiyeti ilan ettirsek demokrasi gelir, makedonya'ya da geleceğinden orayı bizden almazlar"
- Padişaha meşrutiyeti ilan etsin diye baskı yapıyor.
- Padişah kabul etmeyince İttihak ve Terakki isyan çıkartıyor.
- Endişelenen padişah 1908'de II. Meşrutiyet'i ilan ediyor.
- O dönem iç işlerimiz karıştı. 1908'de bazı topraklarımız bizden ayrıldı.
- Bulgaristan → Bosna-Hersek → Girit

31 Mart Olayı (1909)

@hayalleregidenyolum

- Ayaklanmayı, Meşrutiyeti istemeyenler çıkartmışlar.
- İttihak ve Terakki cemiyeti "Hareket Ordusu" hazırlıyor. Başkanı Mahmut Paşa'dır. Kurmay Başkanı Mustafa Kemal'dir. (Yenilikleri koruduklarını gösterir.)
- Hareket Ordusu İstanbul'a gelip isyanı bastırıyor.
- ↳ Selanik'ten

Sonuçları;

- Ayaklanma bastırıldı, suçlular yakalandı.
- Meşrutiyetin devamı söylendi. → Ayaklanmayı bastırmadığı için
- II. Abdülhamit suçlu görüldüğü için tahttan indirildi. Yerine 5. Mehmet Reşat getirildi.
- Padişahın bazı hakları kısıtlandı, meclise daha fazla haklar verildi. (Meclisi açma kapama yetkisi padişahın alındı.) (Meclis halka karşı sorumlu olmuştur.)
- İttihak ve Terakki, yönetimi kontrolü altına aldı. (Yönetimde etkili)
- (1. Balkan savaşı sonrası Sabri Ali isyanıyla doğrudanへ yönetime geçecek.)

85

Osmanlılık → Ziya Paşa, Mithat Paşa, Namık Kemal
İslamcılık = Mehmet Akif Ersoy
Batıcılık = Tevfik Fikret
Türkçülük = Ziya Gökalp

Osmanlı Devleti'ndeki Fikir Akımları

- Osmanlıcılık = Dil, din, ırk ayrımı yapmadan tüm Osmanlı halkını, Osmanlı sınırlarında birleştirmek.
- Ümmetçilik : İslam birliği sağlamak. Müslümanları bir bayrak altında toplamak.
- Batıcılık : Yapılan yeniliklerin batı tarzında olması
- Türkçülük (Turanlılık) : Tüm Türkleri bayrak altında toplama. / Kültür olarak (Ziya Gökalp) birlik sağlamak
- Milliyetçilik : Kurtuluş savaşını başarıya götürün düşüncesi.
- Adem-i merkeziyetçilik : (Talep görmemiş) → Osmanlı bölümlere ayrılmalı, iç işlerde serbest, dışta merkeze bağlı yönetişin demisi.

Osmanlı Devletinde Kültür ve Uygarlık

merkezi
otorite ←

→ merkeziyetçi

→ Teokratik

→ Ümmetçilik

→ imparatorluk (adeti yönetimimiz vardı)

Divan'da Bulunan Üyeler;

- Veziriazam → Seynülislam
- Vezirler → Kapton-ı Derya
- Defterdar → Reisül kütüp (bugünkü dış işleri bakanı)
- Kazaşker
- Nişancı

Fatih Sultan Mehmet döneminden itibaren, divan toplantıları "Sadrazam" başkanlığında yapılmıştır.

@hayalleregidenyolum

I. Murat: Ülke hanedanın ortak malıdır.
Fatih: Kardeş kahini yasal yapmış.
I. Ahmet: Ekber ve Erset

Taşra Yönetimi;

Eyaletler

- Eyalet
- Sancağ
- Kaza
- Nahiye
- Köy

86

- ① Merkeze Bağı → vergiler dirlik sistemine bağlı toplanırdı.
- ② Özel Yönetimli → (merkezden uzak) valileri merkezden atanırdı.
- ③ İmtiyazlı (Bağdat) → vergileri iltizam sistemine göre toplanırdı. (Fas, Tunus, Mısır, Cezayir)
↳ valiler o yerin içinden çıkıyor. (Kırım, Hicaz, Efrak)

Toprak Yönetimi

- Mülk (kisiye ait)
- Miri (devlete ait)
- Vakıf (halk yararına)

Miri Toprak

- Mukataa (devlet hazinesine)
- Yurtluk (sınırları koruyan görevlilere)
- Ocaklık (kale muhafızları, tersane giderleri)
- Paşmaklık (Padışahın kızı, annesi, hanımı)
- Dirlik

Hos

- Geliri 100 bin akceden fazla olan topraklardı.

Zeamet

- Geliri 100 bin ile 20 bin akce arası olan topraklardı.

Timar

- Geliri 20 bin akceden az olan topraklardı.

Selçuklularda
"İktisadi Sistem" denirdi.

Osmanlı'nın ilk düzenli
ordusu, orhan bey zamanında
kurulan
"Yaya ve Müsellem"dır.

Dirlik (Tımar) Sisteminin Faydaları

- Köylü topraksız kalmıyor, üretimin sürekliliği sağlanıyor.
- Devlet hazinesinden maaş ayrılmıyor, devlet memurunun maaşı, toprağın geliriyle ödeniyor.
- Devletin hazır bir ordusu oluyor hem de hazineden para gitmeden.
- En uca köşelere kadar güvenlik sağlanıyor.
- Devlet vergisini çok rahat almış oluyordu.
- Tımar sisteminin bozulması, ordunun ve ekonominin bozulmasına neden oluyor.

87

@hayalleregidenyolum

Maliye Sistemi

Giderler = Saray harcamaları, savaş (askeri) masraflar, mimari yapılara harcanan masraflar, kapıkulu askerlerine verilen ülfе maaşı, cülus bahşişi (halk çıkış bahşişi)

Gelirler = Orman, maden, tuzla, vergiler, (müslümanlardan öşür, Gayrimüslimlerden Cizye, Harac vergisi), Ciftbozan vergisi (ciftçi toprağı işlemezse alınır.)

(Gayrimüslimlerin askere gitmeme koşulu ödendiği vergi.)

Ağnam vergisi (kocakbaş hayvan üzerinden alınır.), Avarız (olaganüstü durumlarda alınır.)

ORDU

Merkez Kuvvetler (Kapıkulu Askerleri)

Kapıkulu Piyadeleri

- Acemi Oğlanlar
- Yeniçeri Ocakları
- Çebeci
- Topcu Ocakları

Kapıkulu Savaşçıları

- Sipah
- Silahdar
- Sof ülfeciler
- Sof ülfeciler
- Sof porçiler
- Sof porçiler

Yardımcı Birlikler

- Bağımsız Beylikler
- Eyaletlerin Askerleri
- Meselemier
- Yaya
- Yörükler
- Sakalar

Eyalet Askerleri

Timarli Sipahiler

Önce Kuvvetler

- Akıncılar
- Azaplar
- Deliler...

Toprağın geliriyle yetiştirilirdi.

Devşirme sistemine göre yetiştirilirdi.

Sosyal Hayat

Yönetenler

- Seyfiye
- İlimiye
- Kalemkiye

Yönetilenler

- Reaya

Bugünkü Libya

→ Atatürk, Trablusgarb savaşından sonra binbaşı rütbesine tayin edilmiş.

Mustafa Kemal'in sömürgeci ve emperyalist güçlere karşı yaptığı ilk siyasi mücadeledir.

20. yy Başlarında Osmanlı Devleti

Trablusgarb Savaşı (1911): Osmanlı X İtalya

- Trablusgarb bizimdi. Kuzey Afrika'da elimizden çıkan topraklarımız;
 - Mısır → İngilizlerin işgali
 - Fas, Tunus, Cezayir → Fransızların işgali
- Aradaki toprak Trablusgarb'ı da İtalya almak istiyordu.

Nedenleri: Siyasi birliği geç tamamlayın İtalya'nın sömürge elde elde etmek amacıyla açtığı savaştır.

- Trablusgarb'ın İtalya'ya yakın olması.
- Osmanlı'nın merkezine uzak olması Trablusgarb'ın. Durumunun iyi olmaması.
- Osmanlı yardım için donanma gönderemeyecekti, acırmeye terkedilmişti.
- Karalardan yardım gönderemedik. Mısır yolundan geçmemiz gerekiyordu.
- İngilizler geçmemize izin vermedi.

@hayalleregidenyolum

- Bazı subayları gizlice götürüp ordaki halkı teşkilatlandırmaya çalışıyorlar. (Mustafa Kemal, Enver Paşa)

→ İtalya büyük devletlerle karşı karşıya gelmemek için İngiltere, Fransa, Rusya, Almanya'yla müttefiklik. Üçlü İttifak ve Üçlü İttifak kurulmuş.

Üçlü İttifak

- Almanya
- Avusturya-Macaristan
- İtalya

Üçlü İttifak

- İngiltere
- Fransa
- Rusya

İtalya'ya izin veriyor. Çünkü Almanya'nın yanından çekip kendi tarafına dönebilmek için

88

- İtalya Trablusgarb'a geliyor. Ve Osmanlı Trablusgarb halkı başarılı sonuçlar alıyor.

- Sonra İtalya 12 Ada'yı işgal ediyor. Osmanlı'da ant. yapmak zorunda kalıyor. korkutucu için değil o sırada Balkan sav. olduğu için
- zor durumda kalınca yapıyor. (Uşi Ant.)

→ devletleri birleşip Osmanlı'ya savaş açmıştı.

Uşi Antlaşması: (18 Ekim 1912)

- Kuzey Afrikadaki son toprak parçamız olan Trablusgarb, İtalya'ya verildi.
- Trablusgarb halkı dini olarak Osmanlı halifesine bağlı olacaktır.
- 12 Ada'da geçici olarak İtalyanlara verildi. (Balkan tehdidi olup. için)
- 12 Ada daha sonra geri alınmıyor. II. Dünya sav. sonra Yunanistan'a verildi.

Balkan Savaşları Nedenleri :

- I. Balkan savaşı (1912-1913)

Karadağ

Sirbi Stan

Bulgaristan

Yunanistan

Osmanlı

Doğu
Cephesi
(Bulgaria)

Bati
Cephesi
(yunan, Sırb. Koredaf.)

C, Bulgarlar çok ilerliyor, Gataca'ya kadar geliyorlar. İstanbul'da panik oluyor ve Büyük devletlerde aracı olunca ant. yapılıyor.

Londra Konferansı :

- ↳ I. Balkan savaşında başarısız olmamızdaki en önemli neden; partilerin, siyasi fikirlerin olması. (Bir bütün olunmayı engellemiş)

Osmanlı hükümetinde de bunalım çıkıyor.

Babıali İsyanı: İttihak ve Terakki isyan yapıyor yönetimi ele geçiriyor.

↳ Hükümet darbesi yapmışlar.

Balkan sav. sonucunda, Balkanlardan Anadolu'ya Türk göçü oluyor.

II. Balkan Savaşı : Nedeni ;

Bulgaristan'ın fazla toprak alması.

- Sırbistan

- Yunanistan

- Romanya

- Osmanlı

Bulgaristan

Bekli
topraklarını
almam
düşüncesi

↳ Bulgaristan her cephede yeniliyor ve toprakları erinden çıkmaya başlıyor.

↳ Osmanlı Edirne ve Kırklareli'ni geri alıyor.

↳ Bulgaristan antlaşma teklif ediyor ve savaş duruyor.

Savaş Sonucu Yapılan Antlaşmalar

@hayalleregidenyolum

- (1913) - Bükres Ant. → Osmanlı katılmadı.
→ Balkanların sınırlarını bölüştürmek için yaptığı antlaşma.
- (1914) - İstanbul Ant. → Sırbistan ile Osmanlı arasında
→ Sırbistan'daki Türklerin haklarını korumaya yönelik maddeler
- (1913) - İstanbul Ant. → Bulgarlarla yapıldı. → Bulgaristan'da yaşayan Türklerin haklarını korumaya yönelik.
→ Doğu Trakya'yı geri aldık. - Meriç Nehri sınır olmuş.
- (1913) - Atina Ant. → Yunanlılarla yapıldı.
→ Seranik, Yanya, Girit Yunanlılara verildi. → Türklerin haklarını korumaya yönelik.

• İlk defa Türklerin azınlık durumuna düştüğü olay, Balkan Savaşları'dır.

I. DÜNYA SAVAŞI (1914-1918)

Antlaşma dev.

İtilaf

- İngiltere

- Fransa

- Rusya

- Japonya

- Çin

- Yunanistan

- Romanya

- Sırbistan

- Amerika

İttifak

② - Almanya

① - Avusturya-Macaristan

- İtalya

③ - Osmanlı

- Bulgaristan

90

→ Geçmesinin nedeni, İtilaf devletlerinin İtalya'ya

toprak vaatmeleri.

→ Savaş başlarında Almanya Fransa'ya marn hareketi yapmış, başarısız oluyor. Almanya'nın savaşı kaybedeceğini gösteren ilk gelişmedir.

→ Savaşı başlatan neden ;

→ Ferdinand

Bir sırpil gencin Avusturya-macaristan veliahtı'nı öldürmesi.

→ Avusturya-macaristan, Sırbistan'a savaş açıyor (ilk katılan devletler)

→ Avusturya'yı desteklemek için Almanya katılıyor, Sırpı destekleyen Rusya'da savaşa katılıyor.

→ Almanya savaşa girince İngiltere'de ona savaş açtı.

→ İngiltere girince Fransa'da Almanya'ya savaş açtı. (Alsas-Loren sorunu)

ahayalleregidenyolum

Savaşın en önemli nedeni ;

→ Almanya ile İngiltere arasındaki ekonomik rekabet.

→ Almanya ile Fransa arasında Alsas-Loren sorununun olması.

→ Fransa Almanlar'dan almak istiyordu.

→ 19. kömür yatakları önemli.
→ zaman zaman bir Almanlara bir Fransızlara gitmişti.

→ Rusların panslavizm politikası. → imparatorlukları rahatlız ediyordu.

→ Fransız ihtilali ile ortaya çıkan milliyetçilik düşüncesi.

91

Osmanlı'nın savaşa katılma nedenleri ;

→ Almanya ile dostluklarımız vardı. İngiltere, Fransa, Rusya bize dostluk göstermiyordu.

→ Almanya, Osmanlı'nın jeopolitik konumundan ve halifelik makamından yararlanmak istiyordu.

→ İngilteredeki müslümanları ayaklandıracaktı.

→ Başımızdaki İttihak ve Terakki partisinin başındaki kişiler (Enver Paşa, Talat Paşa) Alman sempatisi duyuyorlardı.

→ Almanya'nın göçü olması nedeniyle savaşı kazanacağımıza inanmamız.

→ Kapitülasyonlardan dış borçlardan kurtulabiliriz.

→ Balkan savaşlarında kaybettiğimiz toprakları geri alabiliriz diye düşündük.

• Goben ve Breslav adlı 2 alman zırhlısı, İngiliz donanmalarından kaçıp, Conakkale'de Osmanlı'ya sığınıyor. Osmanlı bu zırhlıları satın aldığı söyleniyor. Yavuz ve Midilli isimlerini veriyor. Karadenize açılıyor ve Rusların Odesa limanını bombalıyor. Bunun üzerine Rusya Osmanlı'ya savaş açıyor. (Osmanlı'nın savaşa katılmasının ana nedeni)

⊕ Taarruza geçtiğimiz

Savaşlarımız

Ana Cepheleer	2. Derecedeki	Sınırlarımız Dışındakiler
+ Kafkas	- Suriye	- makedonya
- Gönakkale (savunma)	- Yemen	- Galıçya
+ + Kanal (savunma)	- Hicaz	- Romanya
- Irak		→ Ruslar savastan çekilince Cepheler kapandı.

mattefiklere yardım
amacıyla açtık
→ Sırbistan, Romanya, Rusya ile
savaştık.

Kafkas Cephesi:

Osmanlı'nın Orta Asya'daki Türklerle ulaşmak istemeleri, onlarla
birleşip Rusları çöktürmek istemesidir.

→ Enver Paşa 120 bin kişilik orduyla Sarıkamış tarafına gidiyor ama
soğuşu hesap edemiyorlar. 30 bin askerimiz donarak şehit olmuş.

Avrupa ülkeleri, çıkartı için
kışkırtmış.

→ Ruslar ilerlemeye başlamış cephede Ermeniler, Ruslarla bir olup
saldırıya geçtiler. Erzurum, Muş, Bitlis, Van, Erzurum, Trabzon Rusların eline geçti.

→ Ermeniler bize köy köy katliam yapmaya başladılar. (Hıncak ve Tasnak
cemiyeti)

→ Osmanlı hükümeti "Tehcir Kanunu" çıkardı. (1915)

→ Ermenilerin Suriye'ye zorunlu göçe tabi tutulduğu
Kanun.

Kanunu Çıkartma nedenlerimiz:

- Katliamları engellemek.
- Suriye bizim toprağımızdı ve kalabalık değildi.
- Düşman sayımızı birle indirmek için.

→ Diyarbakır'a gidip

● Cephede görevlendirilen Mustafa Kemal, Muş ve Bitlis'i geri almış.

● Rusya savastan çekilince 1918'de imzalanan Brest Litovsk ant. ile cephe kapanmıştır.

Gönakkale Cephesi:

● Gönakkale savaşında yedi düvene karşı savastık. Tarihın en güçlü orduları
karşımızdaydı. Osmanlı X İngiliz, Fransız, İngilizlerin Anzak askerleri, diğer sömürge askerleri

Gönakkale Savaşı'nın Nedenleri:

- Hilaf devletleri bopazılarımızı ele geçirmek istiyordu.
- Başkentimizi, İstanbul'u ele
- Ruslar'a yardım göndermek istiyordu.
- Trakya tarafından yeni cepheleer açmak istiyordu.

@hayalleregidenyolum

92

Ganakkale savaşı 2 bölümde incelenir;

- Kara Savaşları - Deniz Savaşları

Deniz Savaşları = (18 Mart 1915)

- Boğazlarımızı ele geçirmek istiyorlardı.
- Vatanımızı işgal olmasın diye büyük mücadele etmişiz.
- "Nusret Mayın Gemisi" ile İngiliz, Fransız gemileri carınca gecemiyor.
- Deniz'de yenemeyeceğiz deyip kara savaşlarına geçiyorlar.

Kara Savaşları = Gelibolu'dan çıkartma yapmak istiyorlar.

→ Savaşlarımız Cepheler;

Seddülbahir, Conkbayırı, Arıburnu, Koca Çimen, Anafartalar
Mustafa Kemal "Size savaşmayı değil ölmeyi emrediyorum."

Ganakkale Savaşı Sonuçları =

@hayalleregidenyolum

- Ganakkale'nin geçilmez olduğunu anladılar.
- 100 bin'e yakın insan ölmüş.
- Ruslar'a yardım gitmemiş, Rusya savaşın çekiliyor ekonomisi çöküyor.
- Ekonomisi çökünce "Bolşevik İhtilali" çıkıyor.

→ Rusya, yapılan gizli ant. dünyaya duyuruyor. Osmanlı ile de antlaşma imzalıyor. (Brest-Litovsk ant.)
→ ihtilalden sonra Rusya, sovyetler birliği oluyor.

Brest-Litovsk antlaşmasına göre;

Ruslar, bizden aldıkları Kars, Ardahan, Batum'u geri veriyor.

- Ganakkale Savaşı, I. Dünya Savaşı'nın 2 sene uzamasına neden olmuştur.

Kanal Cephesi: (Savaş) - Mısır'daki

- İngilizlerin sömürge yolunu kesmek için açıldı.
- [Osmanlı'nın açtığı taarruz cephesidir. Almanya'da istemiş.]

- 2 taarruz yaptık. İkisinde de yenilip geri çekiliyoruz İngilizler ilerliyor. Biz Filistin'e doğru geri çekildik. İngilizler de geliyor. (Filistin cephesi açılır.)
- Araplar İngilizlerle birlik olup bize karşı savaşıyor.

- Başarısız oluyoruz ve geri çekiliyoruz.

→ İngilizler, orta doğu petrollerini ele geçirmek ve Rusya'ya güneyden yardım gönderebilmek amacıyla bu cepheyi açmış.

Irak Cephesi: Basra körfezine çıkarma yapan İngilizlere karşı başarılı oluyoruz. Sonra İngilizler takviye ordu alınca biz geri çekiliyoruz.

→ Araplar da İngilizlerle birlikte saldırıyor.

→ Biz yenilerek topraklarımızı bırakmak zorunda kalıyoruz.

94

• O sırada Mondros Ateşkes Antlaşması yapılıyor. Savaş bitiyor.

→ Bağdat tarafları İngilizlerin eline geçiyor, Musul bizde kalıyor.

Savaşın Nedenleri;

→ İngilizler ordaki petrol bölgelerini elde etmek istiyordu.

→ Ruslar'a güneyden yardım gönderebilmek için

→ Hindistan'a ulaşan kara yolunu kesmeyelim diye açmışlar.

Hayalleriğidenyolum

→ İngilizler başarılı oldu.

2. Derecedeki Cephe

Suriye Cephesi: Yıldırım ordusunun başında Mustafa Kemal vardı.

→ Çok büyük savaşlar olmadan Mondros Ateşkes Antlaşması yapıldığı için Mustafa Kemal geri çekildi İstanbul'a.

Hicaz Cephesi: Mekke, Medine'nin olduğu topraklar.

→ İngilizlere vermek istemiyorduk. Araplar İngilizlerle birlik olmuştur. Ve biz çekilmek zorunda kaldık.

Yemen Cephesi: Hüznü olayı olmuş, mağdur olmuşuzdur.

Çekilmek zorunda kaldık.

• Osmanlı'nın I. Dünya Savaşından çekilmesini etkileyen en önemli neden "Wilson İlkeleri"dir. [Türklerin çok olduğu yerler Türklerle verilecek.] maddesi.

→ Avusturya - Macaristan, Bulgaristan'da bu ilkelere güvenip çekilmiş.

→ Almanya savaşı devam ediyordu ama Amerika girince, Almanya savaştan çekilmiş.

[Almanya: Silah satma, senide onlar tarafına savaşçıyı kabul ederim"
Amerika aldırıyor.
Almanya, onları hicret gemilerini batırmaya başlıyor. Biri yolcu gemisi
alınca Amerika savaş ilan ediyor.]

- İttifak devletleri:
- Selanik Ateşkes ant. → Bulgaristan
- Mondros " " → Osmanlı
- Villa Gusti " " → Avusturya
- Reithondes " " → Almanyaya
- savaşın çekilmişler.

- @hayalleregidenyolum

Wilson ilkeleri 1914'de devletleri tarafından uygulanmayınca ABD, Avrupa Siyasetinden uzaklaşıp "montre doktrini" (Yani 21lik politikası) uygulamaya başlamış.

Wilson İlkeleri: ABD başkanı Wilson tarafından ortaya konulmuş.

95

- Yeniden devletler, yenilenenlerden toprak almayacak.
- "2. maddesi" savaş zoror tazminatı almayacak.
- Devletler arası gizli antlaşmalar yapılmayacak.
- Sömürgecilik kaldırılacak.
- Milletler Cemiyeti (Cemiyet-i Akvam) değiştirilecek devletler arası sorunlara çözüm bulunacak.
- Boğazlarımı2 itilaf devletlerin kontrolü altında olacak Boğazlar tüm devletlere açılacak.
- Hangi toprakta hangi milletin sayısı fazla ise o toprak o millete verilecek.
- Türklerin çok olduğu yerler, Türklere verilecek.

→ Maddeleri ağırdır.

→ Osmanlı devleti adına
Rauf Orbay imzalamıştı.
→ "Ahmet İzzet Paşa"
hükümeti vardı başta.

→ Hıyanîler, Anadolu'dan topraklarını
çeken ilk devlettir.

(25 madde)

Mondros Ateşkes Antlaşması (30 Ekim 1918)

Limni Adası'nın Mondros Limanı'nda imzalanmış.

→ İngiliz generali Calthrop ile Osmanlı amirali Rauf Orbay
arasında olmuştur.

• 7 ve 24. madde Osmanlı açısından olumsuzdur.

→ Osmanlı orduları terhis olacak, silahlarımız teslim edilecek.

→ Toros tünelleri, itilaf devletlerinin kontrolü altına girecek.

→ Akdeniz ve iç Anadolu'da baskınlığı sağlıyordu. 2 bölge arasında kopukluk olacaktır.

→ İstanbul ve Çanakkale boğazlarımızı itilaf devletlerinin denetimi
altına girecektir.

→ Limanlar, tersaneler, en stratejik yerler itilaf devletlerinin kontrolü
altına girecektir.

→ Ulaştırma ile ilgili her şey itilaf devletlerinin denetimi altına girecek.

→ İtilaf devletleri ellerindeki Türk esirleri serbest bırakmayacak, biz
onların esirlerini serbest bırakacaktık (Esirlik ikesine aykırı)

→ (7. madde) İtilaf devletleri güvenliklerini tehlikede gördüğü an,
orayı işgal edebilecekler.

→ İngilizlerin ilk işgal ettiği yer "Musul" olmuştur.

→ İkinci işgal ettikleri yerler "Boğazlar"

96

@hayalleregidenyolum

→ (24. madde) 6 doğu ilinde (vilayeti sitte) bir korgasa çıkarsa, o iler bizden
ayrılacak, orda ayrı bir devlet kurulacak.

• Bu madde ile kurulması düşünülen Ermeni devletine hazırlık yapılmış.

•• Ordularımızın, silahlarımızın teslim edilmesi maddesiyle halkın gücüne
"Kuvayı Milliye" ortaya çıktı.

Osmanlı'nın Mondros
Ateşkes'i imzalamasında;
- Wilson ilkelerine güven
- Bulgaristan'ın savaştan
çekilmesi.
- İngilizler'in hoşgörüsüne
sığınması
etkili olmuştur.

manda = Kendini yönetemeyecek
duruma gelen ülkeler, kendilerini
yükseyecek, yöneterek duruma gelene
kadar başka ülkelere verdiği yetki.
Himaye = Güçlü bir devletin, güçsüz
alan devleti sömürülmesine, işgale
upramasını önlemek adına kendisinin
kontrolü altına alması.

— • — • — • —
Monda ve Himaye, 1. Dünya Savaşı'ndan
sonra kendini göstermeye başlamış
→ Güçlü devletler, güçsüz devletleri
himayeleri altına alarak güçlerini
ilşkileri yürütmüşler.

I. Dünya savaşı başlarında gizli antlaşmalar yapmışlar:

- (İttifak devletleri)
- İngiltere, Fransa, İtalya, Araplar, Ruslar (Süneyyü Anadolü ve Akdeniz) (Boğazları) alacaklardı.
⇒ gizlice planlanmış.
→ Sykes-Picot antl. (Irak, İngiltere'ye) → Saint-Jean de Maurienne antl. (Ege ve Akdeniz)
→ Londra (İstanbul) antl. (İtalya'ya) → Petrograd antl. (Boğazlar + D. Anadolu + D. Karadeniz'in)
→ Mc Mahon antl. (Araplara yapılmış, bağımsızlıklarını vadetmiştir.)

• Mondros ateşkes antlaşmasından sonra bu gizli antlaşmaları gerçekleştirilmeye başlandı. Ama Rusya Mondros'tan sonra çıkarmızı işgal etmemiş.

→ Rusya, Çanakkale savaşı sırasında Bolşevik ihtilali çıktığından sonra İttifak devletleriyle barışı koparmış.

97

Kimler Nereileri işgal etti?

- Boğazlarda uluslararası şekilde İttifak devletleri kontrolü altına girecekti.
- Akdeniz bölgesi, Antalya, Bodrum, Marmaris... İtalya'nın işgali altına girdi.
- Fransızlar, Zonguldak tarafları, Suriye taraflarını işgal etti. (Hatay tarafı)
- İngilizler, Samsun, Merzifon, Antep, Maraş, Urfa, Irak, Filistin'i işgaletiler.

Paris Barış Konferansı (1919)

@hayallere giden yolum

→ İttifak devletleri, İttifak devletlerinin topraklarını nasıl bölsürüz diye görüşmek üzere bu konferansı yapıyorlar.

→ 32 devlet katılmış. (Uluslararası bir konferanstır)

→ Wilson ilkelerine dayanarak İzmir'in Yunanistan'a verilmesi kararlaştırılıyor (İzmir'de Yunanlılar fazla diyorlar. Aslında biz daha fazlayız ama sahte belge çıkarıyorlar fazla göstermek için) → İngilizlerin yardımıyla.

→ İtalya "hadi bana verecektiniz" diyor. Ama İngilizler, vermiyor ama da gücünmesini diye.

→ İttifak devletleri arasındaki ilk anlaşmazlık.

monstro politikası → ABD'nin yalnzlık politikası

Totaliter rejimlerin kurulması:

- İtalya'da Faşizm
- Almanya'da Nazizm
- İspanya'da Franco dönemi.

Meiji Restorasyonu : Japon

İmparatorun başlattığı modernleşme sürecidir.

↳ Feodal sistem kaldırıldı

Basmacı Hareketi : Sovyet Rusya'da Türkistan'ın bağımsızlığı için faaliyet gösteren milli ayaklanmaların genel adıdır.

→ Yajima Savaşet izleyen Japonya, Çinli kore'yi işgal etmiş Rusya tepki gösterince geri çekilmiş. → Japonya-Rus çatışmasında anton nazırlamış.

• Kuvayi Milliye'nin ilk tepkisi
Hatay'da olmuştur.

İzmir'in işgali (15 Mayıs 1919):

→ Yunanlılar tarafından işgal ediliyor.

→ Sanki hak etmişler gibi kahramanca giriyorlar İzmir'e. Orada bulunan

• Rumlar, Yunan askerlerini büyük törenlerle karşılıyorlar.

• Birbirimize yardım
ederdik ama, şimdi
noldu, ne kadar ayıp.

→ Bu durumu kabullenemeyen "Hasan Tahsin" adlı gazetecimiz
tabancasını çekip, Yunan bayrağını tutan Yunan askerini vuruyor.

→ "Kurtuluş savaşını başlatan ilk kurşundur." → Sonra da onu
vuruyorlar.

→ Yunanlılar cesaretlenip her yere girmeye başlıyorlar. Albay Süleyman
Fethi Bey'e zorla "Yaşasın Yunanistan" dedirtmek istiyorlar. Demeyince
oracıkta öldürüyorlar.

@hayalleregidenyolum

→ Yunanlılar İzmir ile yetinmemiş, Batı Anadolu'ya üç koldan girmeye
başlamışlardır. (Aydın, Manisa ve Bergama tarafından)

→ Kuvayi Milliye birlikleri
Yunanlıların ilerleyişini durdurmuştur.

98

• Kuvayi Milliye ile Yunanlılar arasında ilk silahlı çatışmalar yaşanmış.

→ Yunanlılar ilerlemeyi devam ettirmiş. Bergama'da çok sivil insanı
öldürmüştü.

→ Bunun üzerine İstanbul Hükümeti, itilaf devletlerine yazı
gönderiyor. Diyor "Gelin bir heyet kurun, kendinizi inceleyin, burda Rumlar
değil Türkler fazla, Yunanlılar İzmir ile yetinmeyip işgallerini arttırdılar."

→ Bunun üzerine itilaf devletleri bir heyet kuruyor. ABD'li
Amiral Bristol'un başkanlığında geliyor, inceliyor, rapor yazıyor.

Amiral Bristol Raporu (11 Ekim 1919)

→ İzmir'de Yunan değil, Türklerin sayısı fazladır.

→ Yunanlılar İzmir ile yetinmeyip işgalleri giderek arttırmışlar.

→ Bergama'daki sivil halkın ölümünden Yunan askerleri sorumludur.

(milli mücadele)

• Kurtuluş savaşındaki haklılığımızı, dünyaya duyuran ilk uluslararası
belgedir.

→ Bu olaydan sonra Mustafa Kemal Atatürk 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkıyor.

→ Kurtuluş Savaşı'na Hazırlık Dönemi

Mondros'tan Sonra Kurulan Cemiyetler

Yararlı

- + Trakya Pasası (Trakya'yı işgallerden kurtarmak)
- + İzmir Müdafaa-i Hukuk (Doğu Anadolu'yu Yunan işgalinden kurtarmak)
- + İzmir Redd-i İhtak (İşgallere karşı teşkilatlanmış)
- + Trabzon Müdafaa-i Hukuk (Pontus Rum'a ve işgallere karşı kurulmuş.)
- + Doğu Anadolu Müdafai Hukuk (Şark vilayetleri)
- Merkez Erzurum'du.
- Ermenilere verilmesin diye önemli kararlar alınmış.
- Mustafa Kemal'de üyeydi.
- Erzurum kongresi'nin hazırlanmasında etkili olmuşlar.

+ Kiliyalılar Cemiyeti

- Adana ve yöresinin Ermenilere verilmesini engellemek için.
- İşgallere karşı tavır almak için.

+ Milli Kongre

- İstanbul'da kurulmuş.
- Basın yayın yoluyla Anadolu'nun kurtuluşunu hedeflemişti.

+ Anadolu Kadınları Müdafai Hukuk

- Kadınlar da yordama olmuşlar.

→ Yunanlıların hayali Megala İdea'yı hedeflemişler. (Yeni bir bizzos devleti kurmak)

Zararlı

Azınlıklar

Rumlar	Ermeniler	Yahudiler
- mavri mira
- Etnik-i Eteryay
- Pontus Rum
- Kordos	- Hıncak
- Taşnak
- Doğu Anadolu bölgesini bizden alıp, Ermeni devleti kurmayı düşünmüşler.	- makabi Aliyanis
- İsrailit

Bizimle silahlı mücadeleye girerler.

Basın ve yayın yoluyla, bizden toprak almaya çalışmışlar.

milli varlığa düşman cemiyetler

Padışahın halifenin her dediğini doğru kabul eder.
- Kuvayı Milliye, milli mücadelelere karşı.

Kendi içimizden çıkan

- Sulh ve Selameti Osmaniyeye
- İslam Teali
- İngiliz Muhipleri
- Kürt Teali
- Wilson Prensipleri
- İngilizlerin desteği ile Doğu Anadolu'da devlet kurmak istemişler.
- İngilizseverler kurmuşlar, İngilizlerin sömürgeci olmak amacı (Damat Ferit'te üyesi)
- Amerika mandasını istiyordu

Yararlı Cemiyetlerin Kurulma Amacı

- İşgallere karşı
- Azınlıkların ~~teşkilat~~ taşkınlıklarına karşı.
- Bölgeseldirler. Kendi bölgesini kurtarmak için cabalıyorlar. (milli kongre hariç)
- Egemenlikle ilgili değil, Bağımsızlıkla ilgili kararlar almışlar.

Milli Cemiyetler, işgallere karşı, Türk halkının ilk tepkisidir.

99

@hayalleregidenyolum

İstanbul Hükümeti, gereken tedbiri alıyorsa, ordumuz Mondros'a göre tervis olmasaydı, silahlar teslim edilmeseydi halk direnişe geçmezdi.

→ "Kuvayı Milliye" halk örgütüdür.

→ İstanbul Hükümeti üzerine düşen görevi yapmadığı için kuruldu.

→ Türk halkı canını, malını korumak zorunda kaldı.

Düzenli birlik
değildi.

Tömm'ye karşı isyanları bastırmada önemli
rol oynamış. Yunan işgaline karşı kurulmuştur.

Kuvayi Milliye: Gerek işgalere, gerekse azınlıkların taşkınlıklarına
karşı, halk tarafından örgütlenen her türlü protesto direniş hareketidir.

- Silahlı
- mitinglere

• Kuvayi Milliye bölgesel hareket etmiş. Her birlik, aynı hareket etmiş.

→ Düşmanı oyalamış, tahrip etmiş, bize zaman kazandırmış.

→ Düşmanın ilerlemesini durdurmuştur.
(Yunanlılar)

Kesin sonuç alamamış, sadece
oyalamış, durdurmuş.

Olumsuz Yönleri

@hayallere giden yolum

→ Düzensiz birlikler olduğu için, düzenli Yunan birlikleri karşısında
yetersiz kalmışlar.

→ İhtiyaçlarını karşılamak için halktan zorla erzak toplamışlar.

Mustafa Kemal'in Samsun'a Gelişi (19 Mayıs 1919)

100

→ Mustafa Kemal, Osmanlı'nın Subayı (askeri)

→ Samsun'da bulunan İngilizler, İstanbul Hükümetine yazı yazıyor.

"Rumların Türkler tarafından rahatsız edildiğini söylüyor." Türklerin silahlarını
bırakması, karpasının durması için yazı gönderiyor. Görevli Subay yollayın da
bunları önlesin" diyor. 7. maddeyi de işret ediyor.

→ İtilaf devletleri güvenliğini tehlikede görürse
orayı işgal edecek.

→ İstanbul Hükümeti de 9. Ordu müfettişi olarak Mustafa Kemal'i
gönderiyor.
→ Kordonizim hem sivil hem askeri makamını
denetim yetkisine sahip.

→ Mustafa Kemal'in düşüncesi, Anadolu'ya gelip halkı teşkilatlandırıp
milli bilinci uyandırmak, halkı Kurtuluş Savaşı için harekete geçirmek.

→ Samsun'a geliyor. Korakolları denetliyor. Rapor veriyor. "Türkler Rumları
değil, Rumlar Türkleri rahatsız ediyor" diyor.

→ Samsun İtilaf devletinin kontrolünde olduğu için rahat yaşamak
için daha küçük bir yere gitmek istemiş.

→ Havza'ya gidiyor. ve Havza mitingini düzenliyor.

İşgalere karşı ilk silahlı
direniş hareketi Hatay-
Dört Eylül'de Fransızlara
karşı olmuştur.

Havza Genelgesi (28 Mayıs 1919)

→ Mustafa Kemal, genelge hazırlıyor ve mitinglerle halka duyuracak.

• Havza Genelgesi, ilk mitingdir.

→ Halkın nabzı ölçülmüş. (Halk Kurtuluş Savaşı için hazır mı?)

→ Ülkedeki tüm mitinglere çağrı yapılacak, İzmir'in işgali protesto edilecek.

@hayalleregidenyolum

• Miting sonucu Mustafa Kemal, halkın savaşa hazır olduğu, kendisine destek vereceğini anlıyor. İzmir'in işgali protesto edilmiş.

101

→ Hazırladığı genelgeyle duyurmuş:

"Ülkenin her yerinden, İzmir'in işgalini protesto telgrafları çekelim, mitingler yapılsın, ülkenin her yerinde iktidar devletlerine tepkimiz duyurulsun." diye çağrı yapılmış. → Büyük mitingler yapılmış.

→ İstanbul Hükümeti, görev dışında hareket eden Mustafa Kemal'i geri çağırmış. Mustafa Kemal, çağrıya uymayıp Amasya'ya geçmiş ve İstanbul Hükümetine telgraf çekip, ulusal hareketi hiçbir biçimde engellenebileceğini belirtmiştir.

Amasya Genelgesi

→ Yüksek rütbeli general arkadaşlarıyla birlikte imzalıyorlar. Ve genelgeyi duyuruyorlar.

• Mustafa Kemal, Rauf Orbay, Refet Bele, Ali Fuat Cebesoy, Kazım Karabekir genelgeyi imzalamış.

→ Güvenilirliği fazla olsun insanlar etkilensin diye Mustafa Kemal tek imzalamamış.

Önemi

• Kurtuluş Savaşı'nın amacı, gerekçesi, yöntemi belirlenmiştir.

Amasya Genelgesi maddeleri

- Vatanın bağımsızlığı ve bütünlüğü tehlikeydedir.
- İstanbul Hükümeti üzerine düşen görevi yerine getirememektedir.
- Ulusun kurtuluşu için halkın azim ve kararı gerekmektedir. Yöntem
→ ilk defa Cumhuriyetle dair bir ipucu. (Halk iradesi)
- Milli kurul oluşturulmalıdır.
- Sivas'ta kongre yapılmalı (Yurdun en güvenilir yeri)
- Kongreye her şehirden üçer delege gönderilecek.
- Delegeleler, isimlerini sır gibi saklayacak.
- Bu delegeleler, müdafaa-i hukuk ve belediyelerce belirlenerek.
(ulusun kurtuluşu) (halkın azim ve kararı)

Amasya Genelgesi'nde ulusal bağımsızlık ve ulusal egemenlik vurgulanıyor. (hür) (yönetme, hakim olma)

102

- İstanbul Hükümeti, Mustafa Kemal'i görevinden aldığı bildirilen bir yazı geliyor. O zaten yazı gelmeden askerlik görevinden ayrılmış. Artık sivilidir. Halkın icine koruma açısından olumlu yanları olmuştur.

Erzurum Kongresi

@hayalleregidenyolum

- Toplanma açısından bölgesel, kararlar açısından ulusaldır.
Doğu Anadolu'dan delegeler gelmiş. bütün ülkeyi ilgilendiren kararlar

- Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti de yer almış. ayrışma, ayrışma
- Amaçları, Doğu Anadolu'da kurulması planlanan Ermeni devletine engel olmak.

Maddeleri

ulusal bağımsızlık

- Milli sınırlar içinde vatan bir bütündür, parçalanamaz.
- Manda ve himaye kabul edilemez. ulusal bağımsızlık
- Hristiyanlara sosyal ve siyasi haklarımızı bozarak haklar verilmeyecektir. İslahat Fermanına ilk red
- Kuvayi Milliye etkin, milli irade üstün tutulacaktır. ulusal egemenlik
ulusal bağımsızlık ulusal egemenlik Cumhuriyetle dair ilk ipucu
- Mebusan meclisi derhal toplanmalıdır. Sayet toplanmazsa peşinci bir hükümet kurulacaktır.

- Padışah ve halife korunacaktır.
→ Ülkede birlik olsun diye.

ulusal egemenlik,
cumhuriyet rejimini
vurgular.
ulusal bağımsızlık
(kişisel egemenlik),
Padışahları ya da
kralları vurgular.

Balıkesir ve Alaşehir Kongreleri

→ Toplanma ve kararlar açısından bölgeseeldir.

103

- Batı Cephesi'nin sınırları çizildi.
- Kuvayi Milliye her bakımdan desteklenecekti (silah, erzak)
- Amac, Batı Anadolu'yu kurtarmaktır. (Yunan işgaline karşı)
- Bağımsızlık hedeflenmiştir.

@hayalleregidenyolum

Sivas Kongresi

→ Her şehirden delegeler geldi. (4-11 Eylül 1919)

→ Hem toplanma hem de kararlar açısından ulusaldır.

→ Kongreyi engellemek için hem İstanbul Hükümeti hem de itilaf devletleri, bir takım çalışmalar yapmış.

→ Sivas'ta söylenti yayılıyor "Kongre olursa, Fransızlar Sivas'ı işgal edecek" diyor. Halk tedirgin oluyor. Kongre kısa süreli olmuştur. Arkasından gelen temsil heyeti görevi devam ettirmiştir.

→ Kongre'de 2 konu çok tartışılmış;

① → Bazı delegeler Amerika'nın manda ve himayesine girmek demisler.

→ " " " hiçbir devletin bağımsızlığına girmeyeceği 2. Hür ve bağımsız olacağız demisler.

→ Mustafa Kemal gibi düşünener etkili oluyor ve manda ve himaye reddediliyor.

② → Bazı delegeler Mustafa Kemal'i başkan seçmek istemiyorlar. Tartışmalar oluyor. Oyuma yapılıyor. Sonucunda başkan seçiliyor.

• Tüm yararlı Cemiyetler bir isim altında birleştirildi.

"Anadolu ve Rumeli Müdafası Hukuk Cemiyeti"

→ İlk kez ulusal birlik sağlandı.

(Ortak karar çıkarak, bütün ülke uyacak.)

Ali Galip Olayı, Sadrazam Damat Ferit Paşa hükümetinin, Elioğlu valisi Ali Galip Bey'in önderliğinde, Sivas kongresi'nin yapılmasını engellemeye ve Mustafa Kemal'i ortadan kaldırıp, Milli Mücadeleyi durdurmaya çalıştığı girişim.

→ Sivas kongresi'nde, Erzurum kongresinde alınan tüm kararlar aynen kabul edilmiştir.

↳ Sonra dağılıyor. Arkasından, temsil heyeti geliyor. (TBMM kuruluşa kadar.)

↳ Temsil Heyeti, geçici olarak görev yapmaya başlıyor. (başkanı Mustafa Kemal) → Erzurum kongresinde kurulmuştu ama sayısı azdı. Sivas kong. fazılaştı.

→ Temsil Heyeti, Ali Fuat Paşa'yı Batı Cephesi komutanı olarak atıyor. (Yürütme gücünü kullanmış) → Temsil heyeti hükümet gibi davranmıştır.

→ İrade-i Milliye (Hakimiyeti Milliye) adlı gazete çıkarmışlardır. Nedeniyi?

- Yapılacak hareketlerden herkesi haberdar etmek.

- Kurtuluş Savaşı'nın haklılığını duyurmak.

@hayalleregidenyolum

•• Temsil Heyeti, İstanbul Hükümetine yazı gönderiyor. Hükümetin başında

Domat Ferit Paşa vardır. Deniliyor ki "padişahla görüşme soflayın"

↳ Domat Ferit, yazıyla ilgilenmiyor, zaten kongreleri de bir grup cetenin hareketleri, isyancılar gözüyle bakıyor. Yazıya cevap bile vermiyor, padişaha da duyurmuyor.

→ Temsil Heyeti padişaha telgraf çekiyor. "İstanbul Hükümeti'ne güvenimiz bitmiştir, bütün irtibatımıza kesiyoruz"

↳ Bunun üzerine Padişah vadedti, Domat Ferit'i görevden alıyor, yerine Ali Rıza Paşa geliyor. (olumlu olmuştur. Hareketlere daha sıcak bakıyordu.)

• Temsil Heyeti'nin Hükümet üzerindeki ilk yaptırımını, Hükümet düşmesine neden olmuştur. (Domat Ferit Paşa Hükümeti düşüyor.)

104

Amasya Görüşmeleri

→ Ali Rıza Paşa Hükümeti Amasya'da Mustafa Kemal ile (Temsil Heyeti) görüşme yapılmasını istiyor.

• İstanbul Hükümeti, Temsil Heyeti'ni ilk defa burada kabul ediyor. (hukuken)

• İstanbul Hükümeti ile Temsil Heyeti arasındaki ilk yakınlaşmadır.

→ İstanbul Hükümeti'nden temsilci olarak Bahriye Nazırı Salih Paşa, Temsil Heyeti'nden Mustafa Kemal ve 3 arkadaşı geliyor, görüşüyor.

→ Salih Paşa "kararları kabul ediyorum. İstanbul Hükümetine'de kabul ettireceğim" demiş.

@hayalleregidenyolum

Kararlar

→ İstanbul Hükümeti, Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'ni tanıyacaktır.

→ Sivas kongresi'nde alınan kararları İstanbul Hükümeti kabul edecektir.

→ Vatanın kurtuluşu için kararlar alınacak.

→ Mebusan Meclisi derhal toplanacak.

İstanbul içinde toplanma kararı veriliyor.

Radikal kendi otoritesi için

"İstanbul dışında bir yerde toplansın."

→ Tehlikeli. (İhtilaf ve azınlık duyulmamalı)

→ Bütün ülkede seçimler yapılıyor. Mebusan Meclisi için milletvekili seçimleri.

→ İngilizler hiç engel almıyor. Çünkü bizi ciddiye almıyor.

→ Mustafa Kemal Erzurum Milletvekili seçiliyor.

105

→ Temsil Heyeti Ankara'ya geliyor. Çalışmalarını artık Ankara'da yapacaktı.

Neden Ankara'ya geldi?

→ Mustafa Kemal'i çok iyi karşılamışlar. Çalışmalarına yardımcı olmuşlar.

→ Ankara merkezi bir konumdadır.

→ İletişim ve haberleşmenin daha kolay yapılabilmesi.

→ Ali Fuat Paşa komutasının orda bulunması nedeniyle güvenlidir.

• Mustafa Kemal, kendisi gibi düşünen, vatanını seven milletvekili arkadaşlarını yanına çağırıyor.

→ "Mebusan Meclisi'ni İstanbul'da toplanacak ama ben gidemiyorum,"

tutuklanma durumu vardı.

→ "Benim isteklerimi, araya gidince siz yerine getirin."

→ "Beni başkan seçin, Müdafaa-i Hukuk grubu oluşturun, Mecliste, vatanın kurtuluşu için kararlar alın."

→ Arkadaşları gidiyor ve mebusan meclisi toplanıyor. (12 Ocak 1920)
(Son ^{Osmanlı} Mebusan Meclisi) → Bir daha olmayacak, İngilizler dağıtacak.

→ Mustafa Kemal'in isteklerinden biri oluyor.

→ Başkan seçilmiyor.

→ Müdafî-i Hukuk grubu kuruluyor. (Fetih-i Vatan grubu kuruluyor.)

✓ → Vatanın kuruluşu için kararlar alınıyor. (Misak-ı Milli Kararları)
(Millî Yemin)

Misak-ı Milli Kararları (28 Ocak 1920)

106

→ Milli sınırlar çizilmiş, hiçbir şekilde taviz verilmeyeceğine dair yemin edilmiştir.

→ Mondros Ateşkes mtl. yapıldığı sırada Türk ordusunun elinde neresi varsa, sınırlar ona göre çizildi. (Anadolu, Batum, Musul)

→ Misak-ı Milli belgesi, bildiri halinde diğer devletlerine, gereken yerlere gönderilip ^{dünyaya} duyurulmaya çalışılıyor.

→ Belge, İngilizlerin de eline geçiyor.

→ Ciddiye alınmışlardı. Sak oluyordu, sınırlanıyorlar.

@hayalleregidenyolum

→ İstanbul Hükümeti'ne diyorlar "Misak-ı Milli kararlarını geri alın" diye.

→ İstanbul Hükümeti başında Ali Rıza Paşa vardı, cevap veriyor:

"Bu bir yemindir geri alamayız"

→ Bunun üzerine İngilizler baskılarını artırıyor, Ali Rıza Paşa istifasını verip hükümetten ayrılıyor.

→ Yerine Salih Paşa Hükümeti geçiyor. (O da Misak-ı Milli kararlarını geri almıyor.)

→ Bunun üzerine İngilizler 16 Mart 1920'de İstanbul'u resmen işgal ediyorlar.

→ Her yere giriyorlar. Mebusan meclisini basıyorlar. Bazı milletvekillerini sorguya alıyorlar. (Marta)

- Bazı milletvekillerimiz gizlice kaçarak Ankara'ya gidiyor. (TBMM kurulduğu zaman katılıyorlar)
- TBMM, İstanbul'dan kaçan milletvekillerini kabul etmiştir. Çünkü onları da halk seçmişti. TBMM'nin milli iradeye önem verdiğini gösterir.

→ İngilizler, İstanbul'u işgal edince Mebusan Meclisi'ni dağıtmış. ^{Eee okey kim yönetecek?}

→ Mebusan Meclisi'nin dağıtılması TBMM'nin kurulmasını hızlandırdı.

@hayallere giden yolum

Misak-ı Milli Maddeleri

- Milli sınırlar içinde vatan bir bütündür, parçalanmaz.
- Halk oylaması isteniyor. ^{→ Kars, Ardahan, Batum}
^{→ Batı Trakya}
^{→ Arap illeri}
- Mali, ekonomik, siyasi, sosyal durumumuzu bozacak hiçbir hak kabul edilmeyecek. (Kapitülasyonlar kesin olarak reddedilmiş, ekonomik bağımsızlık istiyoruz.)
- İstanbul boğazı ve Marmara denizinin güvenliği sağlandığı takdirde boğazlar tüm devletlere açılacaktır.
- Başka devletlerde yaşayan Türk azınlıklara hangi muamele yapılıyorsa, bizim ülkemizdeki azınlıklara da o muamele yapılacaktır.

- Mebusan Meclisi'nin dağıtılması TBMM'nin kurulmasını hızlandırdı.

→ Ankara'da 23 Nisan 1920'de TBMM kuruldu.

107

I. TBMM'nin Kurulduğu Zaman Aldığı Kararlar

- Geçici bir hükümet değildir.
- Padişahın vekili kabul edilmeyecektir.
- Meclisin başkanı hükümetin de başkanıdır.
- Şerîye ^{seriyat} hükümler TBMM'nin sorumluluğu altındadır.
- Padişah ve halife ile ilgili kararları, daha sonra meclis belirleyecektir.
- TBMM'nin üstünde hiçbir güç yoktur.
- Güçler birliği ilkesi kabul edilmiştir. (Yasama, Yürütme, Yargı)

- TBMM'nin ilk başkanlığını Sinop milletvekili Serif Ailken yapmıştır.

I. TBMM'nin Özellikleri

Neden birliği sağlamak demedik?
→ Sivas kongresinde sağlanmıştı. Cemiyetler tek çatıda toplanmıştı.

- İlk hedefleri bağımsızlığı sağlamaktır.
- Laik değil
- İnkılapçı değil. (Savaş zamanı olduğu için yapın olarak yapılmıyor.)
- Olağanüstü bir meclistir. (Savaş zamanıdır)
- İhtilalci ve demokratiktir. → Halkın oyuyla seçilen milletvekilleri var.
 - İstanbul hükümetine karşı bir tavıra girmiş, başka hükümet kurmuş.
- Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.
- Milli meclistir. (Azınlık, gayrimüslim milletvekili yoktur.)
- Kozmopolittir. (Karışık. Her çeşit düşünceden milletvekili vardır.) Amacı aynı: Bağımsızlığı sağlamak.
- Kurucu Meclis özelliği taşıır. (Yeni bir devlet kurulacağı zaman, devletin ilk temellerini atan, anayasasını yöntemlerini belirleyen)
- Meclis sistemi vardır. (Hükümetin nasıl beirleneceğini gösteren sistemler)

I. TBMM

Meclis Sistemi

Bakanlar, meclisin içinden beirlenir.

II. TBMM

Kabine Sistemi

Başbakan kendisi beirlir.

- TBMM'nin üzerinde hiçbir güç yoktur. (Padışah ve halifenin üstündeyiz)

● I. TBMM'nin ilk anayasasının adı "Teshkilat-ı Esasi" dir. (20 Ocak 1921)

→ TBMM kurulduğu gibi hemen yapmamışlar. Çünkü halk güvensin, tozsin diye.

→ Tan o sıralarda I. İnönü savaşı yapıyordu, Yunan ilerleyişini durdurmuştu, büyük bir zaferdi. Bunun üzerine halk seviniyor. TBMM'ye güvenmeye başlıyorlar.

@hayalleregidenyolum

●● Güçler Birliği ilkesi hangi durumlarda uygulanır?

→ Diktatörlüklerde

→ Olağanüstü durumlarda (savaşlarda)

108

→ Güçler Birliği (Yasama, Yürütme, Yargı), hızlı davranabilmek için birleştirildi.

●● Günümüzde Güçler Ayrılığı ilkesini kullanıyoruz.

Yasama'yı meclis.

Yürütme'yi hükümet (başbakan, bakanlar, cumhurbaşkanı)

Yargı'yi Bağımsız mahkemeler

TBMM'ye tepki gösteren, açılmasını istemeyenler;

— İstanbul Hükümeti — İtilaf devletleri — Azınlıklar

↳ Bunun üzerine TBMM'yi ortadan kaldırmak için faaliyetler başlıyor. Halk kışkırtılıyor, TBMM'ye karşı ayaklandırılıyor.

TBMM'ye karşı yapılan ayaklanmaların nedenleri;

→ İstanbul Hükümeti'nin kışkırtmasıyla çıkan ayaklanmalar.

→ İtilaf devletlerinin " " "

→ Azınlıkların çıkarttığı ayaklanmalar

→ Asiret reislerinin çıkarttığı elinden geçecek diye çıkarttığı ayaklanmalar

→ Halk savasta bıkmıştı, TBMM yeniden savaşa geçirecek diye düşünüp ayaklandı.

→ Kuvayi Milliye'ye karşı halk tepki duymaya başlamıştı.

↳ Halktan zorla erzak malzeme alıyordu.

→ Kuvayi Milliye yanısı olup, daha sonra düzenli ordunun hizmetine girmek istemeyenler.

@hayalleregidenyolum

İstanbul Hükümeti'nin çıkarttığı Ayaklanmalar

→ Balıkesir ve çevresinde çıkmış. TBMM'yi dağıtmak için yapılmış. Bizi yormuş.

— Anzavur → Cerkez Ethem birlikleri tarafından ayaklanma bastırıldı.

— Kuvay-i inzibatiye → Bolu tarafında çıkmış.

→ "Kuvayi Milliye" diye karşı deyip kışkırtılmış.

(Halifelik Ordusu) → Öyle olmadıklarını onılıyor. Daha sonra da Kuvayi Milliye'nin mücadelesiyle bastırılıyor.

İtilaf Devletlerinin kışkırtması sonucu çıkan Ayaklanmalar

→ Yunanlılar kışkırtmış, orada da İngilizler var.

— Afyon → Kuvayi Milliye tarafından bastırıldı.

→ Halk çok fazla katılmış.

— Bolu, Düzce, Hendek, Adapazarı → Kuvayi Milliye, bastırıyor.

— Konya → Kuvayi Milliye, bastırıyor.

→ Yozgat Ayaklanması: 2 asiret reisi birleşerek çıkartmış. Ellerindeki yetkileri TBMM alacak korkusu vardı. Büyük bir ayaklanmadır. (Çapanoğlu ayaklanması)

↳ Kuvayi Milliye, Cerkez Ethem birlikleri sayesinde bastırılmış.

→ Milli Asireti Ayaklanması: Asiret reisleri çıkartmış. Güney Doğu Anadolu'da çıkmış.

↳ Önce Kuvayi Milliye yanısıydı, İtilaf devletleri kışkırtmış onları

↳ Daha sonra Kuvayi Milliye birlikleri bastırmış.

Azınlıkların Çıkardığı Ayaklanmalar

- Karadeniz tarafında Rumlar, Adana tarafında Ermeniler çıkartmıştı.

→ Daha sonra Kuvay-i Milliye birlikleri bastırmış.

Önceleri Kuvay-i Milliye yanlısı olup daha sonra TBMM'ye karşı

Çıkarılan Ayaklanmalar

- Cerkez Ethem ^{düzenli ordunun hizmetine girmek istemedi.} yenilip, Yunanlılar'a sığındı. Ayaklanma bastırıldı.
- Demirci Mehmet Efe
- Yörük Ali

@hayalleregidenyolum

TBMM'nin Ayaklanmalara Karşı Aldığı Tedbirler

→ "Hıyanet-i Vataniye" yasasını çıkarttı. (Vatana ihanet edenlerin cezalandırılması)

→ TBMM burada, yasama gücünü kullanmış.

→ İstiklal mahkemelerinin kurulması. (Üyeleri → TBMM'deki milletvekilleri)

→ TBMM'nin yargı gücünü kullandığını gösterir.

→ İstanbul Hükümeti'ne gönderilecek evrak, dosya... engellenmiş, bütün irtibatımız kesilmiştir.

- İstanbul Hükümeti'nde Şeyhülislam tarafından fetva çıkarılmış.

"Mustafa Kemal vatan hainidir, görüldüğü yerde öldürülmeli" diye.

→ Buna karşılık Ankara müfettişi Rifat Börekçi, karşı fetva çıkarmış.

"Mustafa Kemal vatanı için mücadele etmektedir, onun yanında yer alınız"

110

Ayaklanmaların Sonuçları

→ Boş yere malzeme tüketildi. Silahları birbirimize kullandık.

→ Boş yere kordüş konu akıtıldı.

→ Yunanlılar ilerleme fırsatı buldu. (Biz arda birbirimizi yerken)

→ TBMM'nin otoritesi arttı.

→ Kuvay-i Milliye yiprandı. (düzenli ordunun kurulmasını hızlandırmış.)

- İtilaf devletleri ve İstanbul Hükümeti panik oldu, TBMM'yi değitemediler.

→ Bunun üzerine İtilaf devletleri, hemen anlaşma yapalım dediler.

→ Böylece yakın çalışmalarını engelleyelim.

→ ve son Reno'da Sevr anlaşmasının taslağını görüşüyorlar.

• Paris'in Sevr kasabasında "Sevr Antlaşması"nın maddeleri kabul ediliyor.

→ Onaylansın diye İstanbul Hükümeti'ne getiriliyor.

↳ İstanbul Hükümeti meclisi toplayamıyor çünkü meclis yok. (İstanbul'u İngilizler işgal edince meclisi dağıtmışlardı.)

↳ Hemen aceleyle eski genelleri topluyor. (Saltanat Şurası oluşturulmuş.)

↳ Korgeneral Rıza Paşa hariç herkes kabul ediyor.

→ 10 Ağustos 1920'de "Sevr Antlaşması" kabul edilmiş.

↳ TBMM Antlaşmayı görünce sınırlıdır "Antlaşmayı kabul edenler vatan hainidir" dedi.

TBMM neden reddetti ve neden yürürlüğe girmedi?

→ Misak-ı Milliye'yi aykırıdır. (Yemin)

→ Halkın onaylamadığı şeyi onaylamayız. (meclis yoktu zaten)

→ Benim onaylamadığım antlaşma, benim için geçersizdir.

Sevr Antlaşması Maddeleri;

@hayalleregidenyolum

- Sınırlar - Ordu - Kapitülasyonlar - Boğazlar - Azınlıklar

- Doğu'da 2 yeni devlet - Tehdit

111

→ Sınır olarak bize sadece İstanbul ve Ankara veriliyor.

→ Ordumuz 50.700 kişiyle sınırlandırılacak.

↳ Ordunun elinde ağır silahlar bulunmayacak.

→ Kapitülasyonlar daha da genişletilerek bütün devletlere verilecek.

→ Boğazlarda uluslararası bir komisyon olacak.

↳ Kendine ait bütçesi ve bayrağı olacak.
↳ Türk yetkili bulunmayacak.

→ Azınlıklar, Türklerden daha da fazla haklara sahip olacaktır.

→ Doğu'da 2 yeni devlet kurulacak. Ermeni ve Kürt devleti.

→ Sayet antlaşmanın maddelerine uygun davranmazsanız o zaman İstanbul'u da elinizden alırsınız. (Tehdit)

↳ TBMM tarafından reddedildi.

Düzenli ordunun kurulma sebebi kuvay-ı Milliye'nin savaşlarda kesin sonuç alamaması.

•• Antlaşmayı TBMM'ye kabul ettirebilmek için, ittifak devletleri Yunanlara yara emniyeti veriyor. Arkada biz varız diyor.
↳ Yunanlılar 2 koldan yürüyor. Bir Bursa-Uşak hattında bir de Trakya'dan ilerliyor. Bizi korkutmak için.

↳ TBMM'de cepheleeri açıyor, düzenli orduyu kuruyor, mücadeleye başlıyor. [korkmuyoruz, mücadeleye için daha da milli blinci ortaya çıkarıyoruz.]

ahayalleregidenyolum

Kurtuluş Savaşında Cepheleer

Doğu Cephesi

- Ermeniler

- + Gümüş Antlaşması (2-3 Aralık 1920)
- + Moskova Antlaşması (16 Mart 1921)
- + Kars Antlaşması (13 Ekim 1921)
- ↳ TBMM'in açtığı ilk askeri cephe

Güney Cephesi

- Fransa - Ermeniler

- + Ankara Antlaşması (20 Ekim 1921)
- ↳ Kuvay-ı Milliye'nin kesin sonuç aldığı cephe

Batı Cephesi

- Yunanlılar

- + I. İnönü Savaşı
- + II. İnönü Savaşı
- + Kütahya-Eskişehir Sav.
- + Sakarya Savaşı
- + Büyük Taarruz

- + Mudanya Ateskes ant. (11 Ekim 1920)
- ↳ TBMM'nin kurduğu düzenli orduya açtığı ilk askeri cephesi

- + Lozan Antlaşması (24 Temmuz 1923)
- ↳ bütün savaşların bitmesini sağlayan antlaşma.

112

•• Düzenli orduyu kurduk ve cepheleeri açtık.

↳ Kurtuluş savaşı başladıktan zaman, ittifak devletleri Sevr antlaşmasını TBMM'ye kabul ettirmeye çalışıyor. kabul etmedikimizi bildirdik.

↳ 19. Kolordu'nun başında O arada Kazım Karabekir Doğu cephesindedir. (Erzurum'da)

↳ TBMM'ye yazı gönderiyor "Ermenilerin işgallerine karşı tavır almazsak bu topraklar onların eline geçecek"

↳ TBMM diyor "Doğu cephesi komutanı olarak atadınız, gerekeni yapınız"

↳ Kazım Karabekir Ermenilerle savaşa başlıyor. Ermeniler her yerde yenilmeye başlıyor. Topraklardan çekilmeye başlıyor.

↳ (Kars, Erzurum, Ardahan, Artvin yeniden bize geçiyor.)

→ Sevr antlaşmasının geçersiz olduğunu gösteren ilk siyasi madde.

→ TBMM'nin uluslararası alanda imzaladığı ilk antlaşma ve ilk siyasi başarı.

• Ermeniler başarısız olunca antlaşma teklif ediyorlar. ve

"Gömrü Antlaşması" yapılıyor.

↳ TBMM'nin uluslararası alanda ilk askeri ve siyasi başarısıdır.

↳ Ermeniler, TBMM'nin Misak-ı Milli'sini kabul etmişti.

↳ Ermeniler ele geçirdiği toprakları bize veriyor.

↳ "Batum" bize verilecekti. Misak-ı Milli sınırları içinde.

113

↳ I. İnönü'yu kazandık, Moskova antlaşması yapılır.

↳ Sakarya savaşını kazandık, Ankara ve Kars antlaşması yapılır.

↳ Hemen sonra Büyük Taarruz yaptık, ardından Mudanya Ateskes antlaşmasını yaptık.

• Askeri başarılarımız, siyasi başarıları getirmiş.

@hayalleregidenyolum

• Güney cephesinde Fransız ve Ermenilerle savaştık. (Antep, Maras, Urfa)

↳ Fransızlar Urfa'dan tamamen attık. (Kuvay-i Milliye)

↳ Fransız askerleri, ^(kadınlar) toruklere korsu taşkınlık yapıyordu. Sütcü imam dayanmayıp, silahını almış ve bir Fransız askerini öldürmüştü.

↳ Sonra halk örgütlenerek direnişe başlıyor, Fransızlar Maras'tan alılıyor.

↳ Fransızlar, Kuvay-i Milliye gücünü görüp, Antep'e takviye birliklerle girmek istiyorlar.

↳ Şahin Bey "Ancak cesedimi gıyneyerek girerler Fransızlar Antep'e"

↳ 11 ay boyunca Fransızlar Antep'e giremiyor. Şahin Bey sıkı tutuyor.

↳ Ama daha sonra Şahin Bey'i vurup girmişler, fazla bir şey yapamayacaklarını anlıyorlar çünkü biz Batı cephesinde de Sakarya savaşını kazanmıştık.

↳ Bunun sonucunda "Ankara Antlaşması" yapıyoruz.

• İtilaf devletleri arasında, bizimle antlaşma yapan ilk devlet Fransızlardır.

↳ "Ankara Antlaşması", Güney cephesini kapatan antlaşmadır. Sınırlarımız belirlenmiştir. (Suriye ile ilgili olan güney cephesi sınırlarımız)

• Bu şehirlerimize TBMM tarafından önveriler verilmiştir.

→ Gaziantep, Kahramanmaraş, Şanlıurfa

Gazi kahraman Şanlı
önverileri
verildi.

ingilizleri
yâniz bırakmış
oldu.

Batı Cephesi

• I. İnönü Savaşı'nı yaparken, Çerkez Ethem birlikleri düzenli ordumuzla savaştı.

Ç, Çerkez Ethem yenilince Yunanlılar'a sığındı.

I. İnönü Savaşı'nın Nedenleri;

• Yunanlılar, Bursa-Uşak hattında ilerleyip Ankara'ya girmek, orada Milli Mücadeleyi dağıtmak istemiştir.

↳ İsmet İnönü komutanlığında yapılan savaşta biz kazanıyorduk.

Ç, Yunan ilerleyişi durduruldu.

I. İnönü Savaşı'nın Sonuçları;

- Türk ordusunun, halkın morali yükseldi. Yunanlıların morali bozuldu.
- Askere yazılanların sayısı arttı.
- TBMM'ye güven arttı.
- "Teşkilat-ı Esasi" anayasası ilân edildi.
- Londra Konferansı yapıldı. +
- İstiklâl Marşı kabul edildi. +
- Afganistan ile antlaşma yapıldı. +
- Moskova antlaşması yapıldı. +

@hayalleregidenyolum

Dış Siyasi Sonuçlar

Moskova Antlaşması
İstiklâl Marşı kabul edildi.
Londra Konferansı yapıldı.
Afganistan ile ant. yapıldı.
Teşkilat-ı Esasiye ilân edildi.

114

Londra Konferansı

↳ İtilaf devletleri, Sevr'i kabul ettirebilmek için yaptı.

Ç, Antlaşma'nın önemsiz birkaç maddesini değiştirip kısmi olarak çıkarıp, bize kabul ettirmeye çalışacaklar.

Ç, ve Yunanlılar kendini toparlayabilsin diye zaman kazanmak istedi.

Önemi:

• İtilaf devletleri ilk defa, TBMM'yi hukuken burada kabul etmiştir.

→ "İtilaf devletleri konferansa İstanbul Hükümetini davet etmiş. TBMM'den de bir temsilci gelsin" diyorlar.

Ç, TBMM diyor "Beni resmi olarak davet etmedip sadece o konferansa gelmem"

↳ Bunun üzerine TBMM'yi de resmi olarak davet ediyor.

konferanstan bir sey
cikmayacagini bildigi halde

TBMM'nin Londra Konferansina Katilma Nedeni;

- Misak-ı Milli'mizi uluslararası bir platformda anlatma fırsatı bulmak.
- Dünya kamuoyu "Türkler hep savaştan yana, antlaşmalara gelmiyor" demesinler diye.

↳ TBMM'den "Bekir Sami Bey", İstanbul Hükümeti'nden "Tevfik Paşa" gidiyor.

→ Ne biz Sevri'i kabul ettik, ne de onlar Misak-ı Milli'yi.

↳ Antlaşma sepi namamış ve konferans dağılmış.

- Bekir Sami Paşa, İngilizler ile esir değişimi antlaşması imzalamış, ama eşitlik ilkesine uyulmadığı için TBMM tarafından kabul edilmemiş.

↳ TBMM, milleti temsil edecek milli bir marş istedi. Yarışma sonucunda Mehmet Akif Ersoy'un yazdığı "İstiklal Marşı" kabul edildi. (12 Mart 1921)

@hayalleregidenyolum

↳ O sıralarda Afganistan yeni kurulmuş, tanınmaya ihtiyacı var.

↳ Birbirimize destek olacağımız dostluk antlaşması yapıyoruz.

Önemi:

- TBMM'yi ilk tanıyan İslam devleti Afganistan'dır.

→ Biz onların bağımsızlığını tanıyacağız onlar da bize Kurtuluş Savaşı'nda destek vereceklerdir. TBMM'ye elçi göndereceklerdir.

115

↳ Sovyetler Birliği ile de Moskova Antlaşmasını yapıyoruz.

Önemi:

- TBMM'yi ilk tanıyan büyük devlet "Sovyetler Birliği"dir.
- Batum haric, Misak-ı Milli'mizi kabul etmişler.
- Bizim, kapitülasyonları kaldırmamızı kabul etmişler.

Moskova Antlaşması Maddeleri;

- 2 devletten birinin kabul etmediği bir antlaşmayı diğeri de kabul etmeyecek.
- Daha önce, Carlık Rusya ve Osmanlı arasında yapılan antlaşmalar geçersiz olacaktır. (kapitülasyonlar geçersiz)
- Batum bizden alınacaktır. (Misak-ı Milli'den ilk taviz)
- Sovyetler Birliği, Kurtuluş savaşı sırasında bize destek olacak ve yardım gönderecektir.

116

II. İnönü Savaşı Nedenleri;

→ I. İnönü savaşında İngilizlere mancup olan Yunanlılar kendilerini kurtarmak için yapmıştır.

→ Ankara'ya girip Milli mücadeleyi dağıtmak.

↳ İsmet Paşa batı cephesi komutanıydı. Büyük bir savaş oldu.

↳ Savaşı biz kazandık. (Halkın güveni iyice otlı)

Mustafa Kemal İsmet İnönü'ye çektiği telgrafta;

↳ "Siz orada düşmanı yenmekle kalmadınız, Türk milletinin makus tarihini de değiştirdiniz"

@hayalleregidenyolum

●● II. İnönü savaşından sonra İtalyanlar Anadolu'yu boşaltmaya başlıyorlar. (sarıya sav. sonra tamamen boşaltacak.)

●● II. İnönü savaşından sonra Fransızlar, Zonguldak taraflarını boşaltıyor. (ceza alıyor.)

↳ II. İnönü savaşından sonra İtilaf devletleri bizi birdaha konferansa çağırıyor.

↳ Yine Sevr'in önemsiz maddelerini değiştirip bize kabul ettirmeye çalışıyorlar. Ama her seferinde ne onlar bizim Misak-ı Milli'yi tanıyor, ne de biz Sevr'i kabul ediyoruz.

↳ Bu nedenle hep sonuçsuz dağılıyor konferans.

• II. İnönü savaşını kazandık ama ordumuzu yıprandı, malzememiz azaldı, askerlerin ayağına giyeceği çarıkta bile yok. (Zor durumdayız)

↳ Biz daha kendimizi toparlayamadan Yunanlılar saldırıya geçiyor.
↳ sürekli destek alıyorlar.
↳ İngilizler yardım ediyor.

Kütanya - Eskişehir Savaşı

117

→ Biz toparlanmadan saldırıya geçince, yenilmeye başlıyoruz.

→ 3 şehrimiz Yunanlıların eline geçti. (Afyon, Kütanya, Eskişehir)

↳ Yeniliyoruz ve Sakarya nehrinin doğusuna çekiliyoruz.

↳ doğal bir engel olacaktı.
↳ kendimizi toparlayabilirdik.

↳ Yunanlılar da daha sonra geçiyor.

→ TBMM'de büyük bir panik olmuş. Çünkü Yunanlılar nehri geçip Ankara'ya doğru ilerliyor.

@hayalleregidenyolum

↳ mecliste bulunan çözümlük "Başkomutanlığı Mustafa Kemal'e verelim, o zaman kesin kazanırız" diyorlar.

[Başkomutanlık Kanunu]

• Mustafa Kemal'e meclis tarafından başkomutan unvanı verilmiştir.

↳ Şartı vardı. "Meclisin bütün yetkilerini bana vereceksiniz, geçici bir süre için"
↳ (yasama, yürütme, yargı)

↳ İşlerin hızlı yapılabilmesi için, bütün yetkileri üstünde topluyor.

→ Mustafa Kemal başkomutan oldu, Sakarya savaşına hazırlık yapılacaktı ama oldu Kütanya - Eskişehir'de perişan olmuştu.

↳ Bunun üzerine Mustafa Kemal'in verdiği ilk emir (yasama gücünü kullandı)

"TekaliF-i Milliye" emirleridir.

↳ Ordunun ihtiyaçlarını karşılamak için, halktan belirli oranda toplanan yardım.

↳ Yardımların düzenli toplanabilmesi için pek çok yerde "İstiklâl mahkemeleri" kuruldu. (vergiiler kayıt altında yapılmış.)

↳ Halk varını yapını vermiş, destek olmuş. Ordu güçlenmiş. Ve Yunanlıların toarruzu ile Sakarya savaşı başlıyor.

→ Hainler tamamen Anadolu'yu boşaltmışlar.

Sakarya Savaşı

→ 22 gün 22 gece sürmüş. Ölüm kalım savaşidir.

Ya istiklal ya ölümdür.

Mustafa Kemal ordusuna "Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır."

O sath bütün vatandır"

(Savaşacağımız yer belli bölge değil, bütün ülkedir.) → Her yer - Tüm - Her yer - Tüm - Her yer - Tüm

→ Savaşın sonlarına doğru düşman orduları karmaya başlıyor.

Sakarya Savaşı'nın Sonuçları; (23 Ağustos - 13 Eylül 1921)

→ Dönüm noktasıdır. [2. Viyana ile başlayan savunma durumumuz bitti, taarruza geçtik.]

118

→ İngilizler, Yunanlılardan desteklerini çekti.

→ Mustafa Kemal'e gazilik ve mareşallik unvanı verildi.

→ Fransızlarla Ankara antlaşması, Ruslarla Kars antlaşması yapıldı.

→ İtilaf devletleriyle "Paris Mukarreratı" konferansı yapıldı.

→ Güney sınırımızın çizildiği antlaşmadır. TBMM'yi hukukten tanıyan, Misak-ı Milli'mizi kabul eden ilk İtilaf devleti Fransızlardır.

→ İtilaf devletleri arasında antlaşmazlık olduğu da ortaya çıkmıştır.

→ Hatay, Fransız mandası altında önce bir yönetim, sonra bir idare olacaktır.

→ Hatay halkı Türkçe konuşup, yazıp, eğitim alabilecekti.

→ Misak-ı Milli'mizi Hatay dışında kabul etmiş oluyorduk.

→ Fransızlar da Sevr'i reddetmiş oluyordu.

→ "Caber kalesi" Suriye sınırları içinde, ama Türk toprağı sayılmıştır. → Artık orada değil.

→ Vane, Sevr'i biraz değiştirip korumaya çıkıyorlar. Biz de onlara Misak-ı Milli'yi çıkarıyoruz.

→ Böylece antlaşma sağlanmıyor. Bu konferans ta sonuçsuz geçiyor.

→ Sovyetler birliğine bağlı olan Ermenistan, Azerbaycan, Gürcistan arasında olmuş.

→ Doğu sınırımızın çizildiği son antlaşmadır.

@hayalleregidenyolum

●● Büyük Taarruz için Yapılan Hazırlıklar

→ Orduya taarruz eğitimi yaptırıldı.

→ Doğu ve Güney cepheleri kapandığı için burdaki askeri birliklerimiz batıya kaydırıldı.

→ Bazı devletlerden silah... alınarak eksiklerimiz temin edilmeye çalışıldı.

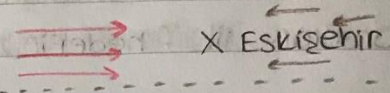
→ Bazı ceteler kurduk. İngilizlerin deposundan aldığımız silahları kendi ordumuza veriyoruz.

→ Mustafa Kemal ordu komutanlarını Akşehir'de topluyor. Taarruz planı yapılmaya çalışılıyor.

Atatürk'ün düşüncesi;

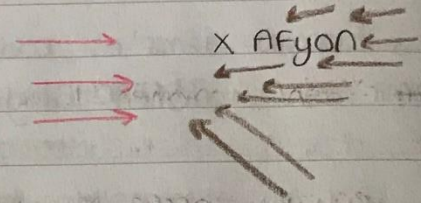
→ Düşman bizi Eskişehir'de bekliyor. Çünkü I. İnönü, II. İnönü, Kütahya-Eskişehir savaşları hep orda oldu, yine orda olacağını düşünüyorlar. Bu yüzden savaşı Afyon'da başlatmayı düşünüyoruz.

→ Ordular Afyon'a doğru kaydırılıyor.

→ Bu orda İngiliz ve Yunan basını,

çeşitli yazılarıyla moralimizi bozmaya çalışıyor.

→ İngiliz basınında "Türkler taarruz savaşını

birmez, onlar ancak savunma savaşını

yapabilirler" yazıyordu.

@hayalleregidenyolum

(25 Ağustos)
→ Türk basınında savaştan bir gün önce yazı çıkıyor:

"Mustafa Kemal 26 Ağustos günü yabancı devlet elçilerini çay partisine davet ediyor" (ayaklamak için)

ayaklı Mustafa Kemal cepheye

→ Yunanlılar diyor "Aa bunlar daha çay partisi yapıyor, daha Ankara demek ki, onlar hazırlanma kadar epey zaman geçer"

→ Onlar öyle düşünürken biz 26 Ağustos sabah saat 5'te Afyon'dan taarruza geçiyoruz.

119

çembere almak

→ Savaş taktikimize göre oniden taarruza başlayıp, çok kısa süre içinde başarıya ulaşma düşüncemiz vardı.

→ Onu uyguladık. Yunanlılar panik oluyor. Yedek takviye birlikler getirmeye başlıyorlar. Biz Çember içine alma (Hilal Taktiği) uyguluyoruz.

→ 26 Ağustos'tan 30 Ağustos'a kadar sürüyor. 30 Ağustos'ta Yunanlılar büyük yenilgiye uğruyor ve kalmaya başlıyorlar.

→ Yunanlılar Afyon'dan İzmir'e doğru karmaya başlıyor. Biz de düşmanı Batı Anadolu'dan temizlemek için takip etmeye başlıyoruz.

→ Yunanlılar kaçarken her yeri yakıp yıkıyorlar. Demiryollarını da tahrip ediyorlar. Postahaneleri yakıp yıkıyorlar (ulaşım sağlanamaması diye)

→ Bunun üzerine Mustafa Kemal emir veriyor.
"Ordular ilk hedefiniz Akdenizdir, ileri!"

120

→ Yunanlılar İzmir'e kadar kovalanıyor ve 9 Eylül 1922'de Yunanlılar İzmir'den tamamen atılıyor.

@hayalleregidenyolum

→ Büyük Taarruz, Yunanlıların İzmir'den atılmasıyla sonuçlanmış oluyor.

→ Mustafa Kemal orduya Çanakkale üzerine yürüme emri veriyor.
(Çanakkale-İstanbul boğazlarında İngilizler var. Doğu Trakya'da Yunanlılar var.)

→ Ordumuz Çanakkale'ye doğru gidiyor. Mustafa Kemal'de masa başı politikası için faaliyetlere geçiyor.

• • Mustafa Kemal, İngiltere devlet başkanı Lloyd George'a diyor ki;

"Bakın ordumuz sizin üzerinize yürüyor, biz savaşa hazırız. Eğer oturup masa başında antlaşma yapmak istiyorsanız biz barışta da yarıyız, Şunu da unutmayın, Fransızlar sizle ayrıldı bizimle Ankara ant. yapıp işgali bıraktı. Hıyanetler Anadolu'yu terketti. Sovyetler Birliği Moskova ve Kars ant. yaptı ve bizim yanımızda yer alıyor. Siz tek kaldınız. Siz bilirsiniz"

→ "Halkınız da savaştan bıkmış. Eğer bizimle savaşırsanız bir de yenilirseniz işte o zaman İngiliz halkı bir daha sizi seçmez. İktidara gelemezsiniz."

→ Bunun üzerine Lloyd George, en iyi masa başına oturalım diyor.

→ "Mudanya Ateşkes Antlaşması" yapılıyor.

(4-11 Ekim 1922)

• Mudanya Ateşkes Antlaşması'na katılanlar;

↳ İngiliz, Fransız, İtalyanlardan birer general katıldı. Bizden de İsmet İnönü katıldı. Yunanlılar, Mudanya açıklarında bir gemiden takip edebilmiş.

Mudanya Ateşkes Antlaşması'nda;

- Osmanlı Hükümeti yok sayılmış. (Davet edilmemiş)
- Bazı şehirlerimiz savaştan bizim elimize geçmiş. (Edirne, Kırklareli, Tekirdağ)
- Boğazların yönetimi tamamen TBMM hükümetine verilmiştir.

@hayalleregidenyolum

Mudanya Ateşkes Antlaşması'nın Maddeleri

- Yunanlılar 15 gün içerisinde Doğu Trakya'yı boşaltacaktır.
- Boşaltılan yerler Türk yetkililere teslim edilecek.
- Doğu Trakya'da 8.000 Jandarma eri bulundurabilecektik.
- Boğazların yönetimi tamamen TBMM hükümetine bırakıldı. (Osmanlı Hükümeti yok sayılmış.)

Mondros Ateşkes

- ~~Mondros~~ Ateşkes Antlaşması, Osmanlı'yı fiilen bitirmiştir.
- Mudanya Ateşkes Antlaşması, Osmanlı'yı hukuken bitirmiştir.

121

•• Lozan Antlaşması yapmak için bizi Lozan Konferansı'na davet ediyorlar.

↳ 2 tane Lozan Konferansı olmuş. 1. Lozan Konferansı'nda hiçbir sonuç alınmamış ve dağılmıştır. 2. Lozan Konferansı'nda sonuç alınmış.

• Lozan Antlaşması, 2. Lozan Konferansı ^{sonucunda} olmuştur.

→ 1. Lozan Konferansı'na TBMM davet ediliyor, itilaf devletleri de temsilcileriyle birlikte orda bulunduyorlar. Bu orda İstanbul Hükümeti'ne de davet ediliyor.

C, itilaf devletleri "Eğer İstanbul Hükümetini de çağırırsam, zaten TBMM ile birbirlerini sevmiyorlar, birbirlerine düşerler. Ben de kendi isteklerimi daha rahat kabul ettirebilirim" diye düşünüyor.

→ TBMM bu duruma bozuluyor. "Mudanya'ya çağırılmamışlar şimdi niye çağırılıyor" diye. "Dünya, Türk devletini 2 elden yönetiliyor diye düşünecek". Bunun için eğer saltanatı kaldırırsak o zaman İstanbul Hükümeti Lozan'a gidemez ve Dünya'da bizi artık Ankara'dan yönetildikimizi düşünür, tek bir yerden yönetildikimizi düşünür.

→ Bu yüzden Saltanat'ın kalkması gerekiyor, diyorlar.

→ 1 Kasım 1922'de Saltanat kaldırılmıştır.

Saltanatın kaldırılma nedenleri;

- Lozan'a İstanbul Hükümeti'nin de çağrılması.
- Cumhuriyetin ilanı için zaten kaldırılması gerekiyordu.
- İnkılapları daha rahat yapabilmek için.
- Laikliğe daha rahat geçebilmek için.

ahayallere giden yol

●● Halifelik 3 mart 1924'te kaldırıldı.

→ Saltanat kaldırıldığı tarihte neden halifelik te kaldırılmadı?

→ Halkın tepkisinden çekinildiği için.

→ Ortam hazır olmadığı için.

122

mudanya Ateskes ant.
büyük başarıları
olmuştur.

→ Lozan konferansına TBMM gidecek Temsilci olarak İsmet İnönü'ü seçmişler.

→ Konferansa gitmeden Türk Hükümeti diyor ki;

"İki konuda taviz vermeyin. Biri kapitülasyonlar, diğeri de Musul Sorunu"

→ Lozan konferansına gidiyoruz ve isteklerimize hiçbir konuda yaklaşmıyorlar. Biz de onların isteklerini kabul etmiyoruz.

→ Bunun üzerine, Konferansta hiçbir çözüm alınamıyor ve dağılıyor.

→ Geriye döndük. O sırada II. TBMM seçimleri yapılmaya başlandı.

→ I. TBMM'deki milletvekilleri artık yorgun düşmüştü.

→ İnkılaplar yapılacaktı ve inkılapçı milletvekilleri seçilsin istendi.

→ O sırada bizi II. Lozan konferansına davet ediyorlar. Gidiyoruz.

İsmet İnönü başkanlığında, Türk Heyeti gidiyor. Birçok devlet gelmiş.

(Amerika, Rusya, Japonlar, Bulgarlar) + ittifak devletleri

gözetim
arabak

böğözlü
fahri

ticari
konular
için

Trakya sınırları
için

- İlk defa borç porayı kırım savaşı'nda almıştık.

savaşı kazanmışız,
Hak etmişiz.

→ Biz orda misak-ı Milliye göre bağımsızlığımızı istiyoruz.
Ama ittifak devletleri "1. Dünya Savaşı'nda biz sizi yendik" diyerek bağımsızlığımızı bir türlü kabul etmek istememektedir.

→ Epey görüşmeler yapılıyor. Görüşmeler neticesinde 2 taraf ta bazı konularda taviz vererek birbirlerine yaklaşmaya başlıyorlar ve böylece yavaş yavaş, Lozan Konferansı için görüşmeler yapılıyor. Ve antlaşma söylenecektir.

→ 24 Temmuz 1923'te Lozan Antlaşması yapılıyor.

•• Lozan Antlaşması hem siyasi hem ekonomik bağımsızlığımızın sağlandığı antlaşmadır.

Yeni Türk Devleti'nin varlığı,
bağımsızlığı, toprak
bütünlüğü dünya tarafından
kabul edilmiştir.

- Osmanlı Devleti'nin resmen
sona erdiğini gösterir.
- Milli mücadele dönemi
siyasi bir zaferle
sonuçlanmıştır.

Lozan Antlaşması Maddeleri

→ Irak Sınırı hariç bütün sınırlarımız belirlenmiş. (Sınırlar)
↳ (musul sorunundan dolayı kesin bir sonuca varılmadığı için)

→ İngiltere ile Türkiye arasında 9 ay içinde çözümlenmek üzere sonraya bırakıldı.

→ İttifak devletleri bize "Siz Osmanlı'nın devamısınız" diyorlar. "Bu yüzden Osmanlı'nın borçlarını siz ödeyeceksiniz" (Dış Borçlar)

→ İtiraz ediyoruz. Biz sizden borç aldığımızda sınırlarımız daha büyüktü. (Balkan, Arnavutluk, Sırbistan, Makedonya, Karadon, Irak, Suriye, Lübnan, Filistin, Yemen, Suudi Arabistan, Fas, Tunus, Mısır, Trabulusgarb) hep bizim sınırlarımızdaydı.

↳ Borçları onlara da hordadık. "Borçları onlara da bölüşün" diyoruz.

@hayalleregidenyolum

→ Bizim istediğimiz oluyor ve borçlarımızı taksit taksit ödüyoruz.

(Osmanlı'dan ayrılan devletler de kendi payına düşeni ödeyecekti.

→ Onlar, 1. Dünya Savaşı'nı kendilerinin kazandığını ileri sürüp bizden savaş zarar tazminatı istemişlerdi. Kabul etmedik. Kurtuluş Savaşı'nı da biz kazandık dedik. Biz çok zororo girdik, çıkemiyiz ispat edildi.

ekonomimiz durdu. O yüzden siz bize tazminat ödeyeceksiniz" dedik.

→ Bunu kabul etmedik. Ama Yunanlıların bize tazminat ödemesi konusunda ısrarlı davrandık.

↳ Her yer yakıp yıktılar.

flynn

→ Yunanlılar, ekonomilerinin kötü, ödeyecek paralarının olmadığını söyleyince, Edirne yakınındaki karaoğaç kasabası bize savaş zorunluluğu olarak verilecektir. (Tazminat)

→ Kapitalizasyonlar kaldırıldı. (Ekonomik bağımsızlığımıza kavuştuk)

→ Türk toprakları içinde yaşayan tüm azınlıklar, Türk vatandaşıdır. Türk vatandaşları hangi haklardan yararlanıyorsa, azınlıklar da o haklardan yararlanacak. (Azınlıklar)

Çifti devletleri, iç işlerini karıştırmaya fırsat bulamayacakları
(Atatürk ilkelerinden en çok "Halkçılık" ile ilişkindir. **124**)

Olumsuz

→ Boğaziçi, uluslararası bir komisyon tarafından yönetilecektir. Başkani Türk olan uluslararası bir komisyon. [Yönetim bizde değil]

Ç Bu Komisyon yönetirken bizim devletimizi hiç korumayacak, bopazların her 2 yakası askerden arındırılacak ve silahtsızlandırılacak (Koruma hakkına da sahip değiliz.) @haualleregidenuyulum

@hayalleregidenyolum

Q10 MSU2

→ Patrikhane'yi İstanbul dışına çıkartmak istiyoruz. "Burası Ortodoksların çok olduğu bir ilçe değil" diyoruz. Ama kabul etmiyoruz. [Patrikhane İstanbul'da kalacaktır] → Ama evrenseli kaldırılmış.

QumSu2

→ Ege adaları, Ege kıyımıza çok yakındır. İsrar ettiğimiz halde adalar bize değil Yunanlar'a verilmiş. (Gökçeada ve Bozcaada hariç)

→ Yabancıların açtığı okullar
Türk devletine bağlıdır

● Antlaşma onaylandıktan sonra 6 hafta süresinde İngilizler İstanbul'u boşaltacaktır. (6 Ekim 1923'te boşaltmışlar)

TÜRK İNKILABI

Siyasi İnkılaplar;

Saltanatın kaldırılması, Cumhuriyetin ilanı, Halifeliğin kaldırılması, Çok Partili Rejim denemeleri, Kadınlara seçme seçilme hakkı verilmesi

Cumhuriyet'in ilanı için ipuçları;

- Amasga Genelgesi'nin 3. maddesinde "ulusun kurtuluşu için halkın azim ve kararı gerekmektedir."
- Erzurum kongresindeki bir maddede "Milli irade üstün tutulacaktır"
- 1. TBMM kurulunca hazırladığı anayasadaki en önemli maddesi "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir"
- Saltanatın kaldırılması

@hayalleregidenyolum

●● Hükümet bunalımı yaşıyordu. Hükümette bulunan bakanlar istifalarını verip ayrılınca iş yapılmamaya başlandı. Meclis sistemine göre de bakanlar çabuk seçilemiyor. Hükümetin kurulması uzadıkça bunalıma yol açmaya başladı.
→ Mustafa Kemal arkadaşlarıyla bu konuyu görüştü.

→ Mustafa Kemal 29 Ekim 1923 günü meclise Cumhuriyetin ilanı teklifini verdi. Oy çoğunluğuyla kabul edildi.

→ İlk Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal

→ İlk Başbakan İsmet İnönü

→ İlk Meclis Başkanı Fethi Okyar

125

Cumhuriyet: Halkın seçtiği temsilciler tarafından ülkenin demokrasi ilkelerine bağlı olarak yönetilmesidir. (Halk Egemenliği)

Cumhuriyet'in ilanı ile Neiler Çözümlendi?

- Devletin adı belli oldu. (Türkiye Cumhuriyeti Devleti)
- Devletin rejimi belli oldu. (Cumhuriyet)
- Devlet başkanı belli oldu. (Cumhurbaşkanı, başbakan)
- Kabine Sistemine geçildi.
- Güçler Ayrılığı ilkesi kabul edildi.
- 24 Anayasası ilan edildi.

●● 1921 Anayasası'nın maddeleri azdı. Çünkü A. savaş zamanıydı. Zaman yoktu ki uzun uzun hazırlayabilsinler. Kısa kısa, gerekli olan maddeler hazırlanmıştı.

→ Şimdi savaş bitti ve 1924 Anayasası daha detaylı ve geniş olarak hazırlandı.

(Laikliğe geçişte en büyük engeldi.)

Halifeliğin kaldırılması (3 mart 1924)

Halife: Hz. Muhammed'in vekili olan ve tüm müslümanların dini liderine denir.

→ İlk halife Hz. Ebubekir'dir.

→ Osmanlı döneminde ilk halife Yavuz Sultan Selim'dir.

İlk Diyanet
İşleri Müfettişi
"Ankaralı Rifat Karaman"

+ Diyanet İşleri Başkanlığı
ve Vakıflar Genel Müdürlüğü
kuruldu.

+ Harp Bakanlığı
kaldırılarak yerine Genel
Kurmay Başkanlığı ve Milli
Savunma Bakanlığı kuruldu.

3 mart 1924

- Halifelik kaldırıldı.
- Tevhid-i Tedrisat tüm eğitim kurumlarının kaldırıldığı, eğitim kurumlarının meclis altında birleşmesi
- Şer'iye ve Evkaf Vekaleti kaldırıldı. Din ve vakıf işleri başkanlığı kaldırıldı.
- Erkan-ı Harbiye kaldırıldı.
- Halifelik sayının yurtdışına gönderilme kararı çıktı.

→ Orduyu siyasetten uzaklaştırmak.

Halifeliğin Kaldırılma Nedenleri:

- Zorunlu bir odak noktası, kaldırılmak istendi.
- Tüm müslümanlar üzerinde birleştirici bir etkisi yoktu.
- Laikliğe daha rahat geçebilmek için.
- İnkılapların daha rahat yapılabilmesi için.

@hayalleregidenyolum

Gök Portili Rejim Denemeleri

126

CHF (Cumhuriyet Halk Fırkası)

TCF (Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası) → Seyh Said isyanı

SCF (Serbest Cumhuriyet Fırkası) → Menemen olayı

● Her bir parti kurulunca isyan çıkıyor. Demek ki demokrasi daha anlaşılmamış Türk halkı tarafından mecburen kapatılmak zorunda kalınıyordu.

→ Denemeler başarısızlıkla sonuçlanınca uzun bir süre tek partili dönem devam etmiştir.

Devletçi ekonomik politikayı benimsemiş.

●● Cumhuriyet Halk Fırkası'nın kurucuları; Atatürk ve Anadolu ve Rumeli müdafaa-i hukuk cemiyeti'nin üyeleri

↳ İnkılapları rahat yapabilmek için kurulmuştu.

↳ Zaman içinde fikir ayrılıkları olmaya başladı, 2 gruba ayrıldı.

1. Gruptakiler Mustafa Kemal gibi düşünenler, 2. Gruptakiler ise Mustafa Kemal gibi düşünmeyenler.

↳ 2. grup zamanla ayrıldı ve Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nı kurduklar.

@hayalleregidenyolum

(serbest) Liberalist ekonomiyi benimsemiştir. scf'de böyle

●● Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın kurucuları;

Kazım Karabekir, Rauf Orbay, Refet Bele, Ali Fuat Cebesoy, Adnan Adıvar

↳ "Parti din konusunda saygılıdır" denmiş. Dini ön plana almış. Bu durum da halifelik'in kaldırılmasına tepki gösterenlerin o partiye girmesine neden olmuştur.

↳ Cumhuriyet rejimine karşı olmaları da bu partinin içine sızmaya başlıyorlar. Partiden güç almaya başlıyorlar.

127

↳ Parti, onlara böyle bir olanak sağladığı için yanlış bir tutum sergilemiş oluyor. Halbuki kurulurken gayet güzel düşüncelerle kurulmuştu.

■ Bu arada İngilizler ile Musul sorunu görüşüyordu. Lozan antlaşmasında "İngiltere ve Türkiye arasında 9 ay içinde çözümlenmek üzere Irak sınırı sonraya bırakıldı."

↳ Görüşmeler yapılıyor, İngilizler Musul'u bize vermek istemiyorlar. Oysaki bizim hakkımız, Dayanaklarımız var. Misak-ı Milli sınırları içerisinde.

↳ Mustafa Kemal kızdı, İngilizlere "Eğer Musul'u vermezseniz orduyu Musul üzerine gönderirim"

↳ İngilizler savaş yapmak istemiyorlardı. Düşündüler. "Doğu Anadolu'da bir kapağa alırttırsak Türk ordusu onunla uğraşır yorulur, bizim üzerimize gelemez" dediler.

→ Doğu Anadolu'da isyanları kıskırtmak için casuslarını, ajanlarını gönderdi İngilizler. Özellikle dini konuda halkı kıskırtmaya başladı. "Halifelik kaldırıldı, din elden gidiyor, ülke nereye gidiyor, siz niye oturuyorsunuz" gibi kıskırtmalar yaptılar.

→ Kıskırtmalar giderek çoğaldı. Urfa - Piran'da "Şeyh Said isyanı" çıktı.

Şeyh Said İsyanı'nın Nedenleri;

- Rejimi istemeyenlerin çıkarttığı isyan (Halifeliğin kaldırılmasına karşı çıkanların Cumhuriyet rejimine karşı.)
- İngilizler Musul'u bize vermemek için isyanı kıskırtmış.

→ Ordu isyanın üstüne yürüyor. Fethi oluyor. İstifasını verip ayrılıyor. Başbakan İsmet İnönü oluyor ve sıkı yönetim ilan ediyor ülkede. C, Ordu isyan üzerine gidiyor ve bastırılıyor.

Şeyh Said İsyanı'nın Sonuçları;

Hayalleri Regiden Yolum

- isyan bastırıldı, suçlular yakalanıp İstiklal Mahkemelerinde yargılandılar.
- Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası, suçlu bulunduğu için kapatıldı.

"Takrir-i Sükûn" Yasası çıkarıldı.

(Cumhuriyet rejimini korumak için) → Sükûneti sağlamak, düzeni bozacak, Cumhuriyete karşı gelenleri susturmak için çıkarılan bir yasa.

- İngilizler macına ulaştı. Ordu yıprandı, Musul'un üzerine gidemedi. Böylece Musul elimizden çıktı. (1925)

→ 1926'da "Ankara Antlaşması" yapılarak Musul, İngiltere'nin sömürgesi olan Irak'a bırakılmıştır.

128

Demokrasinin Türk halkı tarafından tam olarak anlaşılmadığı ortaya çıktı.

●● İzmir Suikastı Girişimi (1926) → (Mustafa Kemal'e suikast)

- Mustafa Kemal'i sevmeyenler düzenledi.
- Belirli bir mevkîye ulaşmak isteyip ulaşamayanlar
- Halifeliğin kaldırılmasını, ve Cumhuriyet rejimini istemeyenler.

→ Suikast, Atatürk'ün İzmir'e geldiği sırada olacaktı.

→ Atatürk'ün İzmir ziyareti bir gün gecikince suikastçıları Yunan odalarına kaçırarak olan tekne kaptanı pışman olup suikastı ihbar etti ve suçlular yakalandı.

Mustafa Kemal "Benim Naciî vücudum elbet bir gün toprak olacaktır ama Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar kalacaktır"

→ Terakkiperver Partisi kapatıldıktan sonra yaklaşık 5 sene tek partili dönem olmuştur. Sonra Atatürk yeniden bir partinin kurulmasını istiyor. Çünkü demokrasinin iyi işleyebilmesi için yönetimin çok partili olması gerekiyor.

→ kimse yeni bir parti kurmaya cesaret edemiyor çünkü bir tane kuruldu o da isyan çıkınca kapatıldı.

@hayalleregidenyolum

→ Bunun üzerine Atatürk, "yakın arkadaş Fethi Okyar'a diyor

"Sen parti kur ben seni destekleyeceğim" Bunun üzerine Fethi Okyar tarafından "Serbest Cumhuriyet Fırkası" kuruldu. Liberalist ekonomiyi benimsedi. (serbest)

→ Kısa sürdü çünkü aynı Terakkiperverdeki gibi, kalifeliğin kaldırılmasına tepki gösterenler, Cumhuriyet rejimini istemeyenler bu partiye sızmaya başladı.

→ Fethi Okyar bu tehlikeyi görünce partiyi kapattı.

↳ Partiden çıkarmak için

Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın Kurulma Nedenleri ;

öğün, 1929'da ekonomik krize girdi.

— Dünyanın girmiş olduğu ekonomik krizden rahat çıkabilmek için.

— Demokrasi daha rahat işlesin diye.

— mevcut iktidarın denetlenmesi için.

129

●● Atatürk köylüler arasında dolaşırken köylüler, iktidarda bulunan hükümetten şikâyetçi oluyorlar. Atatürk düşünür "Bu şikâyetleri meclise nasıl ulaştıracağız" diye. Bunun için siyasi partilerin kurulması gerekiyordu. Siyasi partiler, halkın düşüncelerini meclise daha rahat getirecekti. Bunun için SCF kuruldu.

→ Siyasi partilerinin kurulması, Atatürk ilkelerinden en çok hangilerine ilişkindir?

• Halkçılık

• Cumhuriyetçilik

Serbest Cumhuriyet Fırkası kurulduğu zaman Atatürk ilkelerinden hangisini kabul etmemiştir?

• Devletçilik

Menemen Olayı (23 Aralık 1930)

→ Derviş Mehmet adındaki tarikat şeyhi eline yeşil bayrak ve beş altı arkadaşını yanına alıp, Cuma namazından çıkan menemen halkını isyana teşvik edecek kışkırtıcı cümleler söyleyip halkı galeyana getirmiştir.

Öyle bir konuşuyor ki "Ülkenin dinsizliğe gittiğini, harifelerin niye kaldırıldığını" tepki şeklinde.

→ Halk coşuyor ve isyan başlıyor karabalık halde yollarda yürümeye başlıyorlar.

@hayalleregidenyolum

→ Menemen'de görevli olan "Kubilay Mehmet" adında bir asteğmenin görevi sükuneti sağlamak. Bu yüzden halkı durdurmak için ordunun korşısına geliyor isyanı bastırmak istiyor.

→ Derviş Mehmet o kadar kin doludur ki yakalattırıp şenit ettiriyor, şenir meydanına koyuyor. "Bana korsî pelenlere böyle yapılır" diyor.

→ Daha sonra çevreden gelen askeri birlikler tarafından isyan bastırılıyor.

130

Menemen olayı sonuçları:

— Ayaklanma bastırıldı, suçlular yakalandı ve istiklal mahkemelerinde yakalandılar.

— Demokrasinin Türk halkı tarafından tam anlaşılmadığı ortaya çıktı. (Uzun bir süre çok partili yönetime ora verildi) → 15 sene kadar tek partili dönem

→ İnkılapla daha rahat yapılabilirdi.

Laiklik: Hukuk kurallarını dine göre değil aklı ve bilime göre yapılmasına denir.

Hukuk Alanında Yapılan İnkılaplar

Hukukta Laikliğin Aşamaları (Din devlet ilişkisi)

- Saltanatın kaldırılması. [Atatürk ilkelerinden laiklik ve cumhuriyetçilik ile ilgili]
- Halifeliğin kaldırılması.
- Şerîye ve Evkaf vekâleti'nin kaldırılması.
- Tevhid-i Tedrisat Kanunu
- Türk medeni kanunu
- Medreselerin kapatılması.
- 1928'de mayasada "T.C'nin dini İslam'dır" maddesinin çıkarılması.
- Tekke ve zaviyelerin kapatılması.
- 1937 yılında mayasaya laiklik ilkesiyle birlikte 6 ilkenin girmesi.

@hayalleregidenyolum

Osmanlı'nın son zamanlarında "Mecelle" vardı.

↳ kişilerle eşler arasındaki ilişkileri düzenleyen kuralların tümü.

↳ Zamanla ihtiyacı karşılamamaya başladı.

↳ Şerîye hukuk sistemine göre, medeni hukuk kapsamında konuları kapsamıdır.

başlıyor. Yeniden Türk medeni kanunu'nun hazırlanması gerektiği düşünülüyor. İsviçre örnek alınarak

"Türk Medeni Kanunu" kabul ediliyor.

↳ Türk toplumunun yapısına daha yakındı.

↳ Avrupa'daki medeni kanunlar içinde en sonuncusuydu.

↳ Daha açık ve laik olduğu için.

• Türk Medeni Kanunu Atatürk ilkelerinden laiklik, halkçılık, inkılapçılık ile ilgili.

131

↳ Olaylara pratik çözümler bulduğu için.

↳ İfadeleri açık ve netti.

→ Türk Medeni Kanunu ile Kadınlara Gelen Haklar;

- Kadınlar, istediği mesleği seçmekte özgür olacaktı.
- Tek kadınla evlilik geldi.
- Erkek ve kız çocukları mirastan eşit hak alabilecekti.
- Resmi nikah mecburiyeti getirildi.

• Patrikhanelere yeni düzenlemelerin getirilmesi.

3 Mart 1924'te yapılan inkılaplar

- Erkan-ı Harbiye vekâleti kaldırıldı.
- Tevhid-i Tedrisat kanununun çıkarılması.
- Şerîye ve Evkaf vekâleti kaldırıldı.
- Halifelik makamı kaldırıldı.
- Saltanat ailesinin yurt dışına sürgün edilmesi.

- Kadınlara Seçme ve Seçilme Hakkı verilmesi, Avrupa'dan önce bizde olmuş bir inkılaptır. ¹⁹³⁰ ¹⁹³³
 ↳ Kadınların muhtar, belediye başkanı, milletvekili seçme ve seçilme hakkı verildi. (1934)
 ↳ Atatürk ilkelerinden en çok halkçılık ve cumhuriyetçilik ile ilgilidir.

Eğitim Alanında Yapılan İnkılaplar

- Tevhid-i Tedrisat Kanunu
- Medreselerin Kapatılması
- Harf inkılabının kabulü
- Türk Tarih Kurumu'nun Kurulması
- Türk Dil Kurumunun Kurulması

132

@hayalleregidenyolum

→ Tevhid-i Tedrisat Kanunu, eğitim ve öğretimin birleştirilmesi demektir.

↳ kültür kornşasını, eğitimde ikilikleri engellemek için geldi.

↳ Tüm okullar Milli Eğitim bakanlığı altında birleştirildi.

↳ " " " " Bakanlığının müfredat programını uygulayacak.

→ Din ağırlıklı eğitim veriyordu

→ Medreseler kapatılıp yerine yüksekokullar açılıyor.

(Dil-Tarîh-Coğrafya Fakültesi
Ziraat Mektebi
Güzel Sanatlar Akademisi)

• 2 Mart 1926'da "Moorif Teshilatı" hakkında kanun çıkarılıyor.

↳ Günümüz eğitim sisteminin temellerinin atıldığı kanun.

→ 1 Kasım 1928'de Harf inkılabı yapıldı. Latin harfleri kabul edildi.

↳ Okuma-yazma oranını arttırmak için.

→ Tarihimiz çok eski ve geniştir. Türk tarihinin daha iyi araştırılabilmesi için Türk Tarih Kurumu kuruluyor.

↳ millî bilinç ve kültürü geliştirmek
 ↳ yabancı devletlerin, Türk tarihiyle ilgili yanlışlarını düzeltebilmek için.

→ Atatürk "Dil bağımsızlığı siyasi bağımsızlığı getirir" demiş. Onun için Türk Dil Kurumu kuruldu.

* ↳ Türk dilini zenginleştirebilmek için.

↳ Aydın-halk sınıfı arası kopuklukları engellemek için

* ↳ Yabancı kelimelerden arındırabilmek için.

↳ Gökemizde birlik ve beraberliği sađlayabilmek için.

- Atatürk'e göre Türk Milli Eğitim'i milli ve çağdaş olmalıdır.

Sosyal Alanda Yapılan İnkılaplar

- Tekke ve zaviyelerin kapatılması (30 Kasım 1925)
→ tekelerin köçüşü
- Kılık kıyafet, şapka inkılabı
- Soyadı inkılabı
- Takvim, saat, ölçü, rakamların kabulü, tatil günlerinin değişmesi

133

→ Eskiden tekke ve zaviyeler eğitim yeri idi. Zammıla dedikodu yapılan boş oturan insanların olduğu yer haline geldi.

→ Atatürk "Türk devleti, bilimle uğraşılacak yerler olmalıdır" dedi. Rejimi de tehlikeye sokarak konuşmalar olunca tekke ve zaviyelerin kapatılmasına karar verildi. (Sadece önemli kişilerin türbelerinin durmasına izin verilmiş.)

→ Atatürk, modern, çağdaş ülkelerin giydiği kıyafetler bize ait olsun istedi. Şapka inkılabıyla başladı.

→ Din adamları ibadet yerlerinde dini kıyafetlerini giyebilirler.

@hayalleregidenyolum

→ 1934'te Soyadı İnkılabı kabul edildi.

→ Herkes eşit olsun diye. (Eskiden; Kör Hasan, Aksak Hüseyin, Mehmet oğlu Ali gibiydi)

→ Atatürk ilkelerinden "halkçılık" ile ilgilidir.

→ Batı ile ticari ilişkilerimizi geliştirmek amacıyla takvim, saat, ölçü, tatil günlerinin değişimi gibi inkılaplar yapılmış.

→ Atatürk ilkelerinden "inkılapçılık" ile ilgilidir.

→ Eskiden arşın, endaze, okka gibi ölçü birimleri kullanılırdı. Yerine kg, m, litre ölçü birimleri kabul edildi.

→ Eskiden tatil günü cumaydı. Batıyla ticari ilişkilerimiz zor oluyordu. Pazar gününe alındı.

→ Eskiden hicri ve rumi takvimi kullanıyorduk. Yerine batı devletlerinin kullandığı miladi takvimi kabul ettik.

Ekonomik Alanda Yapılan İnkıplar

→ İzmir İktisat Kongresi (18 Şubat 1923)

→ Yeni kurulan Türk devletinin ekonomik politikasını belirlemekti.

→ Alınan kararlar içinde en önemlisi "Misak-ı İktisadi"

(Ekonominin millileşmesi için)

→ Ekonomi yemini

→ Toprak Reformu (Tarım Politikası)

→ köylüyü topraksız bırakmamak için tüm köylüye toprak dağıtıldı. (Amacına ulaşmadı, oğulları eline geçti)

→ Aşar vergisi kaldırıldı.

→ Köylü, ödediği vergiyi ödemeyecek artık. Böylece rahatlaşa daha çok ürün yetiştirmek için uğrassacak.

→ Atatürk ilkelerinden "halkçılık" ilkesiyle tipidir.

→ Tarım kredi kooperatifleri kurulmuş, Ziraat okulları açılmış.

(Tarımı iyileştirmek için çalışmalar)

→ Kabotaj kanunu çıkarılmış. (1 Temmuz 1926)

134

→ kendi denizlerimiz ve limanlarımızda gemi işletme hakkına "kabotaj" denir.

→ kapitülasyonun tamamlayıcısıdır.

→ ilk özel bankamız "İş Bankası" kuruldu.

[ilk devlet bankamız "Ziraat Bankası"]

→ ESNAFA kredi vermek amacıyla.

Sonayi Alanında Yapılan İnkıplar

@hayallere giden yolum

→ Teşvik-i Sanayi kanunu (1926)

→ Kişilerin elindeki sermayeyi değerlendirmek, ekonomik faaliyetlerde bulunsunlar diye teşvik etmek amacıyla çıkarılmış.

→ istenilen sonuca ulaşmıyor çünkü insanların elinde yeterli kadar sermaye yok. Fabrika falan da açılmıyor.

→ Sermayesi olanlar da cesaret edemiyorlar. Fabrika açmaya ya da ekonomik birimle uğraşmaya.

→ Devlet mecburen ekonomiyi eline almak zorunda kaldı.

→ "I. Beş Yıllık Kalkınma Planı" hazırlandı.

→ Birçok fabrika açıldı, ekonomi canlandırılmaya çalışıldı. Beykoz'da Deri Fabrikası, Paşabahçe'de cam fabrikası... [Faydası çoktu]

→ Bunun üzerine "II. Beş Yıllık Kalkınma Planı" da hazırlandı. Ama II. Dünya Savaşı başladığı için yürürlüğe giremedi.

• 1939'da ilk kez ağır sanayi kurma teşebbüsüne geçildi.

→ Kırıkkale'de demir-çelik işletmeleri olarak faaliyete geçti.

→ (MTA) Maden Tetkik Arama Enstitüsü kuruldu.

(Atatürk ilkelerinden "devletçilik" ile ilgilidir.

135

Atatürk Dönemindeki Dış Politika

"Yurtta Sulh, Cihanda Sulh"

→ Dış borçlar sorunumuz da vardı.

→ Lozan'dan kalan sorunlar

(1930) **Nüfus Mübadelesi**: Belirli sayıda Yunanistan'daki Türkler Anadolu'ya gelecek, Anadolu'daki Rumlar da Yunanistan'a gidecekti.

→ Yunanlılar, Anadolu'da daha fazla Rum bırakmak istediler. Kurallorımıza uygun gelmedi. Antlaşmadık bir türlü. Zamanla 2 tarafın devlet başkanı karşılıklı görüşüp karara vardılar.

→ 1930'da "Etabli Antlaşması" ile nüfus mübadelesindeki sorun çözümlendi.

(Karşılıklı olarak belirli sayılarda Türk ve Rum yer değiştirmiş oldu.

(1926) **Yabancı Okullar Sorunu**: → Ülkemizdeki yabancı okullar, kurallorımıza uygun hareket etmiyorlardı. → Türkiye - Fransa arası sorun

→ Ülkemizdeki bütün okullar Milli Eğitim Bakanlığı'nın denetimi altına girecektir. Mafetihleri tarafından denetlenecek. Gösterdiği mafredat programına uygun bir eğitim yapacaklardı.

@hayalleregidenyolum

→ Tarih, Coğrafya, Türkçe dersleri Türk öğretmenler tarafından okutulacak.

→ Yabancı okulların iki idarecisinden biri Türk olacak.

→ Kendi devletlerinin elçileri vasıtasıyla bize itiraz ediyor.

→ Atatürk "Bu bizim iç sorunumuzdu, dış devletler karışmasın"

→ Harp itirazından birkaç okulu kapattı.

→ Kararı okuyumuzu gördüklerinde tüm yabancı okullar karara uygun hareket etmeye başladılar.

(1926)

Musul Sorunu: İngilizler Musul'u bize vermek istemiyorlardı.

"Seyh Sait isyanı" kışkırttı. Amaclarına da ulaştılar.

→ Yapılan Ankara Antlaşması ile Hakkari bize Musul, İngiliz sömürgesi altında olan Irak'a bırakıldı.

→ 25 sene boyunca petrol gelirinin %10'u Türkiye'ye verilecekti.

Atatürk Dönemindeki Dış Politika

Milletler Cemiyetine Girişimiz (18 Temmuz 1932)

→ 1. Dünya savaşı sonunda dünya barışını sağlamak için açılan bir cemiyettir.

→ Türkiye'nin uzun süre barıştan yana bir politika çizmesi, Milletler Cemiyetinin bize yaklaşmasına neden oldu.

→ Gelin Milletler Cemiyetine üye olun dediler.

136

(1934)

Balkan Antantı: Türkiye'nin liderliğinde, Balkan devletleriyle oluyor.

→ Türkiye, Yunanistan, Yugoslavya, Romanya devletleri birleşerek kurdu.

→ Nüfus mübadelesi sorunu çözülünce arasındaki dostluk ilişkileri gelişti.

→ Almanya'nın yayılcı politikasına karşılık Balkan devletleri birleşip sözleşme yaptılar. Birbirlerine destek olup sınırlarını korumak istediler. (Hitler'e karşı)

Montrö Boğazlar Sözleşmesi (1936):

@hayalleregidenyolum

→ Lozan Antlaşmasında, boğazlar uluslararası bir komisyon tarafından yönetilerek denmişti.

→ Boğazların yönetiminin bize verilmesini istedik. Almanya yayılcı bir politika izliyordu, "ya boğazlara girerseniz, kim koruyacak orayı" dedik.

→ Haklı olduğumuzu söylediler. Bizi birden sevmeye başladılar, nedeni 2. Dünya savaşı tehlikesi başlıyordu o sıralarda.

→ Biz Almanların yanında savaşa girmeyelim diye bize hak vermeye başladılar.

→ Bir tek Ruslar, boğazların bize verilmesini istemiyordu.

Montrö Boğazlar Sözleşmesi'nde ;

- Boğazların yönetimi tamamen Türklerle verilecektir. (Boğazları koruma)
- Boğazların her 2 yakasında asker bulundurabilecektik. (nahki bize ait)
- Boğazlardan ticaret gemilerinin geçişi serbest olacaktır.
- Savaş gemilerinin geçişi bizim kontrolümüzde olacaktır.

• Akdeniz'de Türk devletinin önemi arttı. Türklerin itibarı arttı.

(1937)

Sadabat Paktı : Türkiye önderliğinde,
Türkiye, İran, Irak, Afganistan katıldı.

Amacı :

→ İtalya'nın Akdeniz'deki yayılmacı politikasına karşılık sınırlarını korumak istiyorduk.

137

Hatay'ın Anavatanına Katılması (1939)

@hayalleregidenyolum

→ Lozan Antlaşması'ndaki maddeye göre "Hatay Fransa'nın sömürgeesi altında olacak, ama özerk bir yönetime sahip olacak" → kültürel olarak bize bağlıydı.

→ 2. Dünya Savaşı tehlikesi görülmeye başlayınca Fransızlar, Suriye üzerinden sömürgeesini çekti. Bunun üzerine Hatay'ı da Suriye'ye verdi.

→ itiraz ettik. "Sen kimin malını kime veriyorsun" dedik.

→ Milletler Cemiyetine başvurduk. Bizi haklı gördüler ama dediler. "Suriye'ye de vermeyelim, size de Hatay Bağımsız Devleti kurulsun"

→ 2 Eylül 1938'de Hatay Bağımsız Devleti kuruldu.

→ 1 sene kadar sonra Hatay Meclisindeki milletvekilleri şöyle dediler. "Hatay, Türkiye'ye katılın mı, katılmasın mı?"

→ Hatay Meclisindeki milletvekilleri katılın deyince ;

30 Haziran 1939'da Hatay, Türkiye'ye katıldı.

→ Halkın kararıyla

Atatürk ilkeleri

Temel ilkeler

- Cumhuriyetçilik
- Milliyetçilik
- Halkçılık
- Laiklik
- İnkılapçılık
- Devletçilik

Batıncı ilkeler

- Milli Egemenlik
- Özgürlük ve Bağımsızlık
- İnsan ve İnsan Sevgisi
- Çağdaşlaşma ve Batılaşma
- Yurtta Sulh Cihanda Sulh
- Milli Birlik ve Beraberlik
- Akılcılık ve Bilimsellik

Cumhuriyetçilik: Halkın kendi seçtiği temsilciler tarafından ülkenin demokrasi ilkelerine bağlı olarak yönetilmesi

→ Halk Egemenliği, Milli Egemenlik, Ulusal Egemenlik, Milli irade, Demokrasi, Seçim

@hayalleregidenyolum

Milliyetçilik: Vatanını milletini çok sevip, her şeyden üstün tutmak.

Milleti oluşturan unsurlar: Dil Birliği, Kültür Birliği, Tarih Birliği, Yurt Birliği, Ülkü Birliği (Hedef, ideal), Milli Birlik, Vatan, Bayrak

→ Atatürk'e göre millet oluşturan unsurlarda din ve ırk faktörü reddedilmiştir.

138

Halkçılık: Halkını sevmek, sorunlarına çözüm bulmakla ilgilidir.

→ Toplumda eşitliği sağlamak, halkın mutlu olması için yapılan şeyler.

→ Siyasi partilerin kurulması, çok partili rejim, Aşar vergisinin kaldırılması, Soyadı inkılabı

Laiklik: Ülkemizdeki mezhep çatışmalarını engellemek, insanların dininde inonanda serbest olmasını istemek. [Din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılması]

→ Halifeliğin kaldırılması, tekke ve zaviyelerin kapatılması, Şeriye ve evkaf vekâletinin kaldırılması

İnkılapçılık: İlerieme, yenileşmedir. (Durağan olmayan ilke)

→ Çağdaşlaşma, batılılaşma, gelişme, modernleşme

Devletçilik: Ekonomik birimlerini gerekli gördüğü yerde yapması.
devletin

Ekonomik sistemdir.

→ Yatırım, Kalkınma, Sanayi, İktisat

→ Bunları özel teşebbüs yapıyorsa, devletçilik ilkesine girer diyemeyiz.

@hayalleregidenyolum

Yeni Türk devletini; → sınırlı ant.

İlk tanıyan devlet → Ermenistan

İlk tanıyan Avrupa devleti → SSCB

İlk tanıyan İttifak devleti → Fransa

İlk tanıyan İslam devleti → Afganistan

→ Moskova antlaşması

→ Ankara antlaşması

→ Baris antlaşması

139

→ 1. Dünya savaşından sonra Kudüs'ün İngilizlerin eline geçmesi sonrası Filistin topraklarında bir Yahudi devleti kurma tezi gündeme gelmiş. → Balfour deklarasyonu

20. yy Başlarında Dünya

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI

@hayalleregidenyolum

İttifak (Antlaşma) Devletleri

- İngiltere
- Fransa
- Rusya

(1917 Bolşevik ihtilali ile çekildi)

- İtalya
- Sırbistan
- Japonya
- Romanya
- ABD

(2 Nisan 1917 → Wilson ilkeleri)
• Yunanistan

İttifak (Bağlaşma) Devletleri

- Almanya
- Avusturya-Macaristan imp.

- İtalya

(1915 Londra ant. ile İttifak blopuna geçti.)

- Osmanlı devleti

(28 Ekim 1914'te savaşa girdi)

- Bulgaristan

(canakale zaferinden sonra savaşa girdi.)

Savaşın sona ermesi;

• Bulgaristan → Seranik Ateşkes Antlaşması

• Osmanlı → Mondros " " "

• Avusturya-Macaristan → Villa Gustie " " "

• Almanya → Rethondes " " "

imzalanarak bitti.

Wilson ilkeleri, gizli antlaşmalara tepki göstermiş.

→ 1. Dünya savaşı sırasında mağlup olan devletlerin durumlarını görüşmek için "Paris Barış Konferansı" yapılmış.

→ Barış antlaşmaları yapıldı.

• Almanya → Versay

• Avusturya → Saint German

• Bulgaristan → Nöyji

• Macaristan → Triyannon

• Osmanlı → Sevr → yürürlüğe girmedi.

Savaş devam ederken, İttifak devletleri kendi aralarında ant. imzalamışlardı.

• İstanbul (Boğazlar) Ant.

(İngiltere, Fransa, Rusya)

→ Boğazlar, Rusya'ya bırakılacak, Rusya Osmanlı'nın diğer topraklarına karışmayacak.

• Londra Ant. (İngiltere, Fransa, Rusya, İtalya)

→ 12 Ada ve Antalya çevresi İtalyanlara verilecek.

• Mac Mahon: İngiltere, Araplara bapimsizlik sözünü verdi.

• Sykes Picot ant: Irak İngiltere'ye, Suriye Fransa'ya verilecek.

• Petrograd Ant: (İngiltere, Fransa, Rusya)

→ Dardanelis ve D. Anadolu'nun bir kısmı Ruslara verilecek.

• Saint J. de Maurienne Ant.

(İngiltere, Fransa, İtalya)

→ Batı Anadolu, İtalyanlara bırakılacak.

İttifaklar Wilson ilkelerine uymayınca, ABD, Monroe Doktrini (Yalnızlık politikası) uygulamaya başladı.

→ Rusya Brest Litovski ant. ile 1. Dünya savaşından çekildi. → Gizli antlaşmaları söyledi.

→ Rusya NEP (Yeni Ekonomik Politika) ilan ederek ekonomik kalkınmayı amaçlamıştır.

Bolşevik ihtilali ve Çarlık Rusya'nın yıkılışı

- ↳ Çarlık Rusya rejimine karşı yapılmış.
- Halk Feodalite rejimine karşı çıkmış. "Lenin" ihtilalin lideridir.
- ↳ milliyetçilik akımı, sosyal devriminin etkisi vardır.
- ↳ Zor durumda kalan Çar II. Nikola tahttan çekildi yönetimi Duma (Halk) meclisine bıraktı.

→ Çarlık Rusya yıkıldı, SSCB kuruldu.

SSCB yönetimindeki Türk Topluluğu;

- İdil-ural Devleti (Tatar Türkleri)
- Aşar Orda Özerk Cumhuriyeti (Kazak Türkleri)
- Özerk Türkistan "
- Başkurdistan Sovyet "
- Harezmi Halk "
- Kırgız muhtar "
- Türkistan " "

@hayalleregidenyolum

141

→ Enver Paşa da katılıyor.

→ Zeki veledi Topan liderliğinde "Basma Hareketi" yapılıyor.

↳ Türkistan bölgesini Rus hakimiyetinden kurtarmak.

→ Paris Barış Konferansından sonra ABD, yalnızlık politikasına geri dönünce İngiltere ve Fransa bölgede serbestçe hareket edebilme fırsatı elde ettiler.

↳ San Remo Konferansı'nda Orta Doğu'yu aralarında paylaştılar.

@İngiltere → Irak, Filistin, Ürdün

@Fransa → Suriye, Lübnan

→ Almanya, uluslararası iş birliğine yeniden katılmış. Siyasi gerginliği azalmış.

→ Almanya ve Fransa'nın anlaşmazlığından dolayı serceleşmiştir.

Lucarno Antlaşması: Milletler Cemiyeti'ni barışı sağlamada yeterli görmeyen devletler antlaşma yaparak barışı korumaya çalıştılar.

↳ Almanya, Fransa, İngiltere, İtalya, Belçika, Polonya, Çekoslovakya

Briand-Kellog Paktı: Fransa, güvenliğini sağlamak için ABD'ye barış teklif etti.

↳ ABD, İngiltere, Fransa, Almanya, İtalya, Polonya, Çekoslovakya, Belçika, Japonya, SSCB, Türkiye

↳ "Savaşın terk edilmesi için genel antlaşma"

flyNETIN